

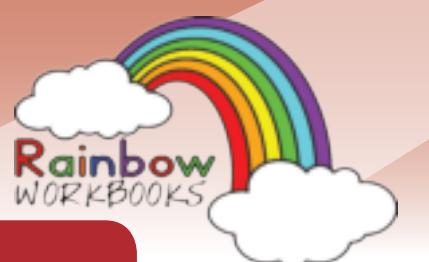
VHUDIFHINDULELI HA VHASWA VHA AFRIKA TSHIPEMBE

Ndingano	Tshirunzi tsha muthu	Vhutshilo
Farani muthu muñwe na muñwe naga u linganana na u fana. Ni songo ḥalula.	Thonifhani muthu muñwe na muñwe. Ni vhe na vhuhwawho na u vhavhalela.	Hulisani na u thonifha vhabebi vhanu. Funanani na u fulufhedeza muñani wa hanu. Vhutshilo hothe ndi mpho. Vhu ḥonifheni.
Hayani	Pfunzo	U shuma
Thusani kha mi-shumo ya hayani.	Dzhenani tshikolo, ni gude ni shumese. Tevhedzani milayo ya tshikolo.	Vhana vha songo kom-betshedza u toda mishumo.
Mbofholowo na tsireledzo	Ndaka	Vhurereli, lutendo na mihumbulu
Ni songo vhaisa, u shengedza kana u shushedza vhaiwe, nahone ni songo tenda vhaiwe vha tshi zwi ita. Tandululani phambano nga mulalo.	Thonifhani ndaka ya vhaiwe vhathe. Ni songo tshinyadza ndaka nahone ni songo tswa.	Thonifhani lutendo na mihumbulu ya vhaiwe vhathe.
Tsireledzo	Vhudzulapo	Mbofholowo ya u amba
Vhahalelani iñfhasi. Ni songo tambisa mađi na mudagasi. Tsireledzani zwipuka na zwimela. Kunakisanu midj ya hanu na zwitshavha zwa hanu.	Ivhani mudzulapo wa Afrika Tshipembe wa vhukuma na u fulufhedzea. Tevhedzani milayo, ni vhe na vhutanzi uri vhañwe vhathe.	Ni songo tñuwedza mazwifhi na vengo. Ivhanani na vhutanzi uri vhañwe vhathe vha songo nyadziwa kana u vhaiswa.

ISBN 978-1-4315-0068-0

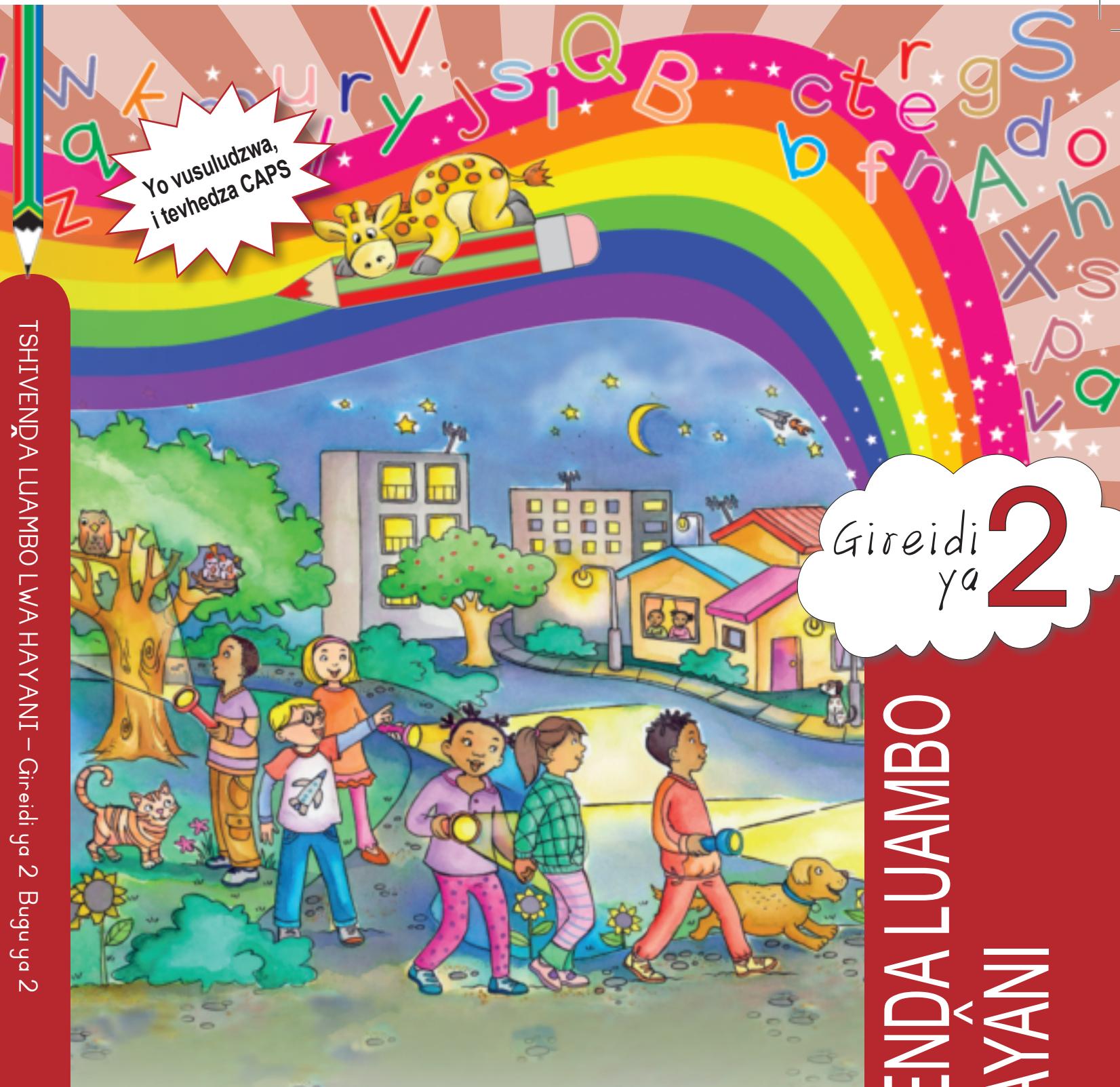
TSHIVENDA HOME LANGUAGE
GRADE 2 – BOOK 2
TERMS 3 & 4
ISBN 978-1-4315-0068-0
THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.
7th Edition

- Bugu dza mishumo dzi re kha tselano iyi:
- Luambo lwa Nyengedzedzo Gireidi 1–3 (Nga nyambo dzoñthe dza tshiofisi)
 - Luambo lwa Nyengedzedzo Gireidi 4–6 (Nga Luisimane)
 - Litheresi ya Luambo lwa Hayani Gireidi 1–6 (Nga nyambo dzoñthe dza tshiofisi)
 - Mbalo Gireidi 1–3 (Nga nyambo dzoñthe dza tshiofisi)
 - Mbalo Gireidi 4–9 (Luisimane na Afrikaans)
 - Zwikili zwa Vhutshilo Gireidi 1–3 (Nga nyambo dzoñthe dza tshiofisi)

ISBN 978-1-4315-0068-0

TSHIVENDA LUAMBO HAYANI – Gireidi ya 2 Bugu ya 2

Dzina:

Kilasi:

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Gireidi ya 2
TSHIVENDA LUAMBO HAYANI

Bugu ya 2
Themo dza
3 & 4

Kuvhalele

Vho Angie Motshekga
Minista wa Muhasho wa Pfunzo ya Muteo

Vho Enver Surty
Muthusaminista wa Pfunzo ya Muteo

Bugu idzi dzo iwarelwana vhana vha Afrika Tshipembe, mushumo wa hone wo rangiwa phanda nga Minista wa Pfunzo ya Muteo. Vho Angie Motshekga na Muthusaminista wa Pfunzo ya Muteo, Vho Enver Surty.

Bugu dza mishumo dza Rainbow ndi tshipida tsha zwe Muhasho wa Pfunzo ya Muteo wa ita zwa u khwisa vhukoni ha vhagudi vha Afrika Tshipembe vha gireidi dza rathi dza u ranga. Sa tshiinwe tsha zwithu zwihulwane zwa Pulanetshumisi ya Muvhuso, thandela iyi yo konadzea nge ya lambedzwa lu sa vhudziswi nga Muhasho wa Gwama ja Lushaka.

Hezwi zwe ita uri Muhasho u kone u bveledza bugu idzi, dzi kha nyambo dzothe dza tshiofisi, dzi tshi waniwa mahala.

Ri na fulufhelo ja uri bugu idzi dzi do thusa vhadededzi (vhagudisi) mushumoni wavho wa u funza wa duvha linwe na linwe khathihi na u vha na vhutanzi uri vha khunyeledze kharikhulamu yotho. Ro ita nga vhuronwane uri ri sumbedze ndila vhadededzi kha nyito nge ra shumisa aikhoni dzi no sumbedza uri mugudi u tea u ita zwifhio.

Ri na fulufhelo li no bva li mbiluni uri vhana vha do diphiqa nga u shumisa bugu idzi zwenezwi vha tshi khou aluwa na u guda, khathihi na uri na vhonevho, sa mudededzi, vha do diphiqa na vhana avha.

Ri ri kha vhone na vhagudi vhavho, ngavhe zwi tshi vha nakela musi vha tshi shumisa bugu idzi. Zwi pfumbe.

Thangelauvhala

Nisa athu vhala

U vhala

Thevhelauvhala

Nga murahu ha u vhala

- Elekanyani nga zwine na vho zwi divha zwi no kwama thoho ya mafhungo.
- Elekanyani nga muhwali na deithi ye bugu ya andadzwa ngayo.
- Vhalani phara ya u thoma na ya u fhedzisela ya tshipida itsho.
- Lingedzani u humbulela uri linwalwa ilo li khou amba nga mini.

- Musi ni tshi khou vhala, ni ite ni tshi awela ni vhone uri ni khou pfectesa naa.
- Vhambedzani zwe na vha no humbulela zwone na zwe na vhala.
- Arali ni sa koni u pfectesa zwine mariwe a maipfi a amba shumisani dikishinari (thalusamaipfi).
- Arali ni sa pfectesi phara iyo, i vhaleni hafhu nga u tou ongolowa. I vhaleni ntho.

- Lingedzani u elelwa mafhungomatsivhudzi magede o lumbamaho zwe na vhala.
- Itani mepe wa mihumulo wa mihumulo miulwane.
- Nwalani zwi re zwa inwi muje ni tshi shumisa mihumulo i no bva kha zwe na vhala.

Gireidi ya 2

L u a m b o

L w a H a y a n i

Heyi bugu ndi ya:

TSHIVENDA
Bugu ya

2

TSUMBANDILA DZA VHADEDEDZI - GIREIDI YA I LUAMBO LWA HAYANI

Bugu ya mishumo iyi i tea u shumiswa khathihi na zwiko zwiñwevho. Kha vha shumise bugu iyi khathihi na zwiko zwiñwe u itela u alusa ḥhalukanyo ya vhagudi vhavho tshifhinga tshothe siani ja:

- Kufarelwe kwa bugu: Ndila yone ya u fara khathihi na u fhenda bugu.
- Kuvhekanyelwe kwa bugu: Siatari ja nga phanqa, siatari ja nga murahu, dzina ja bugu na zwi re ngomu.
- Budø ja u vhala: U vhala u bva phanqa a tshi ya murahu, u bva kha monde u ya kha tsha u ja na u bva ntha a tshi tsisa.

VHUSEVHEDI HA U FUNZA

U thetshelesa na u amba

Kha vha ṭole Tshitatamennde Tsha Pholisi Ya Kharikhulamu Na U linga (Tshivenda siatari ja 10).

Kha vha vhe na vhuñanzi uri vhagudi vhavho vha vhe na ndivho ya zwiñori, zwidate zwipfufhi, zwirendo na zwiimbo vhege iñwe na iñwe. Ro ita uri izwi zwithu zwi vhe hone zwi zwa mifudafuda ngumo ha iyi Bugu ya Mishumo.

Therisano nga zwifanyiso

1. Kha vha dededze vhagudi kha:
 - u topola na u rera nga zwithu zwi re kha zwifanyiso (saizi, tshivhumbeo, muvhala na tshivhalo /vhunzhi)
 - u saukanya zwifanyiso nga u vhudzisa mbudziso dza: nnyi, mini, ngafhi, lini, ngani, ho bvelela mini u rangani, ho bvelela mini nga murahu?
 - u disikela tshiñori tsha kiñasi (vhulapfu hatsho hu tshi langiwa nga nyaluwo ya mugudi)
2. Kha vha tende mugudi muñwe na muñwe a tshi anetshela khonani yaye tshiñori tsha kiñasi.
3. Kha vha tevhedze kuñwalele kwa tshiñori tsha kiñasi ku re kha (CAPS Luambo Iwa Hayani, siatari ja 15, u ñwala na vhagudi). Vha dodombedze kuthalanganye kwone kwa maipfi na kushumiselwe kwa ndongazwiga.
4. Kha vha tende vhagudi vha tshi vhala navho tshiñori tsha kiñasi.
5. Kha vha ri vhagudi vha talele kana u tangedzela mibvumo na/kana ñivhamaipfi ya vhege yeneyo zwi no wanala tshiñorini tsha kiñasi.

U vhala

Kha vha ṭole Tshitatamennde tsha Pholisi ya Kharikhulamu na u Linga (Tshivenda masiañari 12 – 18, malugana na zwiñlangi zwiñanu zwiñulwane zwa u funza u vhala. (Vhurendi: Kha vha sedze tsumbandila ya vhadededzi ya All-In-One.)

U ñwala

Kha vha ṭole Tshitatamennde tsha Pholisi ya Kharikhulamu na u Linga (Tshivenda masiañari 18 – 19, hu no ambiwa nga muñwalo na kuñwalele.

Kha vha tou fombe kha zwi tevhelaho ñuvha na ñuvha:

Kufarele kwone kwa khirayoni na penisela.

- budø ja u ñwala: u ñwala u bva kha tsha monde u tshi ya kha tsha u ja na u bva ntha u tshi tsitsa.
- u shumisa vhumbammbiri ha muñwalo kha u sumbedza kudzulele kwone kwa mañedere na kubudele kwao.

Kha vha dzulele u elelwa zwi tevhelaho:

- Kugudele kwa vhagudi ku a fhambana. Zwi na ndeme vhukuma uri vhagudi vha tea u nyanyulwa nga u vhona, nga u pfa na nga u ñiñanelu zwithu nga vhoñthe u itela u guda ho dombelaho.
- U guda hu konwa nga ndovhololo.
- Arali vhutsimbizamirado (fine motor skills) ha vhagudi hu sa athu aluwa, kha vha ñewe tshikhala tsha u ita nyito buguni dzavho dza ndowedzo dza A4 dzi si na tshithu.
- Vhagudi vha tea u tshenzhela u guda, zwo ralo, nyito dzi tea u itwa sa ndowedzondowe musi dzi sa athu u khunyeledzwa nga u tou ñwala, tsumbo:

Mibvumo: Kha vha tendele vhagudi vha tshi vhumba mañedere nga vumba musi vha sa athu tou a ñwala.

Divhamaipfi: Kha vha ñee vhagudi tshikhala tsha u fhaña maipfi vha tshi shumisa garaña dza mañedere.

U fhaña mafhuno: Vhagudi vha tea u gera garaña dza maipfi dza ñuvha na ñuvha dzi re murahu ha bugu vha dzi shumisa kha u fhaña mafhuno.

Tholokanyonđivho: Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso nga u tou amba musi vhe kha zwigwada zwavho musi vha sa athu u ñwala phindulo. Kha vha tendele murangaphanda wa tshigwada a vhudzise mbudziso ngeno vha tshigwada vha tshi khou lingedza u wana phindulo.

U nanga maipfi a u fhedzisa mafhuno: Kha vha fhe zwigwada vhumbammbiri ha u ñwalela khaho hu re na mafhuno a re gake vha vha fhe na garaña dza maipfi. Vhagudi vha fhedzisa mafhuno aya nga u dubekanya garaña idzi nga ngona.

Nzhele: Musi wa nyito dza tshigwada, kha vha fhe murangaphanda wa tshigwada sethe ya phindulo uri a kone u dededza vha tshigwada tshawe nga ngona.

Z
W
i
r
e

Zwe ra ita tshikolo tsho vala

- 65** Tshikolo tsho vula 2
U vhala mañwalwa a nganetshelo.
U fhindula mbudziso dzo
disendeka nga mañwalwa.
Foniki: ñw, mv, sh, ph.
U ñwala mafhungo.
U ñwala phara nga mađuvha a u
awela.
- 66** Khaļenda 4
U dženisa zwiitei kha khaļenda.
U fhindula mbudziso dzi no kwama
khaļenda.
U topola masala one mafhungoni.
Nyito ya u ñiphiña i no ñivhadza
vhunę.
- 67** Vhonani o ya phathini ya
đuvha ja mabebo 6
U vhala mañwalwa a nganetshelo.
U fhindula mbudzisothopholwa dzi
no kwama mañwalwa.
Foniki: mibvumo ya lwa, nzh, pf,
ntsh.
U ñwala mafhungo.
- 68** Mađuvha a tshipentshela,
milaedza ya tshipentshela 8
U dubekanya zwifanyiso a tshi
tevhedza tshiṭori.
U ñwala fhungo nga tshifanyiso
tshiňwe na tshiňwe
U ñwala mulaedza wa
tshipentshela buguni ya khonani.
U nanguludza maipfi zwibogisini
zwone zwa maipfi (mibvumo fh,
sh, tsh, ts).
- 69** Ntakadzeni o ya zuu 10
U vhala tshiṭori tshi no amba nga
musi a tshi ya zuu.
U fhindula mbudziso dzo
disendeka nga mañwalwa.
Foniki: kh, th, mv, dzh.
U ñwala phara nga zwe zwa
bvelela zuu.
- 70** Ri takalela zwipuka 12
Foniki: U nanguludzela maipfi
zwibogisini zwa maipfi (mibvumo
ya one na ya aa).
U vhalela khonani mafhungo.
U ñiphiña: U khaļara tshifanyiso a
tshi tevhedza khouda ya mivhala.

- 71** Sam o ya
vhukavhabufho 14
U vhala tshiṭori tshi no amba nga
Sam e vhikavhabufho.
U fhindula mbudziso dzo
disendeka nga mañwalwa.
Foniki: fh, dzh, sh, ny.
U ñwala mafhungo a tshi shumisa
maipfi e a ñewa.
U ñwala phara nga Iwendo lwa
tshipentshela.
- 72** Sam u vhona mabufho 16
Foniki: Mubvumo dzh.
U livhanya maipfi a re kha
tshifhinga tsha zwino na a re kha
tshifhinga tsho fhiraho.
U shumisa thevhekano ya
alifabethe kha u fhedzisa
tshifanyiso.
- 73** Nomsa o ya mushumoni
wa mme awe 18
U vhala tshiṭori tshi no amba nga
Nomsa na mme awe.
U fhindula mbudzisothopholwa dzi
no kwama mañwalwa.
Foniki: mm, ng, zw, nd.
- 74** Zwi no fhira tshithihi 20
U ola mañanga a watshi a tshi
sumbedza tshifhinga tshe tsha
bulwa.
U ñwala zwe zwa itwa nga
tshifhinga tshigede.
U bula vhunzhi na vhuthihi ha
maipfi.
U dizaina phosíṭara ya u rengisa
zwiňwe zwithu.
- 75** Lufuno o ya jaiburari 22
U vhala mañwalwa a nganetshelo
a no amba nga Lufuno a tshi ya
jaiburari.
U topola maipfi one a u fhedzisa
mafhungo a no kwama
mañwalwa.
U ñwala mafhungo a tshi shumisa
maipfi e a ñewa.
U ñwala phara nga nga bugu ine
vha i funesa.

Themo ya 3: Vhege dza 1 - 4

- 76** Bugu dzashu dza
jaiburari 24
U ola tshifanyiso tsha bugu ye ya
takaleleswa.
U ñwala nga bugu.
U livhanya maipfi a re kha
tshifhinga tsha zwino na a re kha
tshifhinga tsho fhiraho.
U topola maipfi one a re kha
tshifhinga tsha zwino kana a
re kha tshifhinga tsho fhiraho
mafhungoni.
U humbulela nga khavara ya bugu
dze vha ñewa.
- 77** Ndamulelo u ya bolani 26
Therisano na khumbulelo ya
tshiṭori.
U vhala nganetshelo i no amba
nga Thabo.
U ñwala khephusheni ya
tshifanyiso tshiňwe na tshiňwe.
U dženisa maipfi zwibogisini
zwone zwa maipfi.
U ñwala fhungo nga tshifanyiso
tshiňwe na tshiňwe.
- 78** Metshe wa bola 28
U nanguludza maipfi zwibogisini
zwone zwa maipfi (mibvumo ya
isa na ela)
U topola maipfi one a re kha
tshifhinga tsho fhiraho.
U tambo mutambo wa maipfi.
- 79** Kusekwa kwa u vhifha 30
U amba nga tshifanyiso tshi re kha
tshiṭori tsha khathuni.
U vhala nganetshelo i no amba
nga kusekwa kwa u vhifha.
- 80** Kusekwa kwa u vhifha
(tshi ya phanda) 32
- 80b** Kusekwa kwa u vhifha
(tshi ya phanda) 34

65 Tshikolo tsho vula

Kha ri vhale

Namusi ro vhuya tshikoloni nga murahu ha holodei.

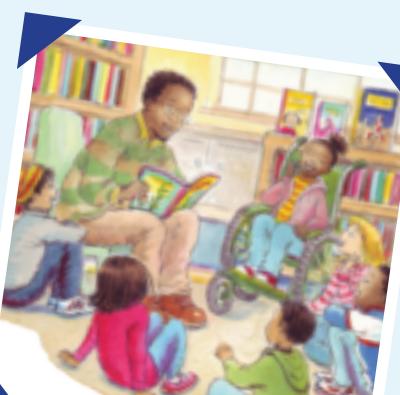
Ro pfa ro takala ri tshi vhona khonani dzashu hafhu.

Mudededzi vho ri humbelu uri ri vha vhudze nga holodei yashu.

Ro vha sumbedza zwinepe zwe ra dzhia nga holodei. Ra sumbedza muñwe na muñwe.

Ntakadzeni o dalela zuu.

Lufuno o ya laiburari.

Ndamulelo o ya bolani Soccer City.

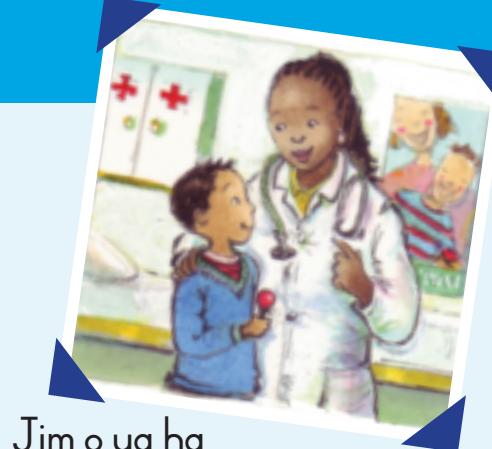
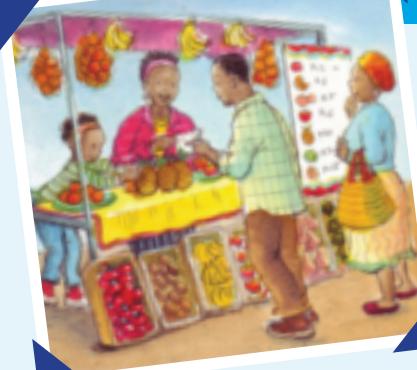
Sam o dalela vhukavhabufho.

Vhonani o ya phathini ya duvha la mabebo.

Deithi:

Nomsa o ya
mushumoni wa
mme awe.

Jim o ya ha
dokotela.

Kha ri የwale

Ńwalani dzina ለa የwana muñwe na muñwe. Ni dzhenise fhethu he vha
hu dalela musi tshikolo tsho vala.

Dzina	Vhonani			
Fhethu	Phathi ya ጽuvha ለa mabebo			

Dzina			
Fhethu			

Maipfimadxivhiwa

fhano
fhasi
funga

Divhamaiifi

Vhalani maipfi ni thet shelese mibvumo.
Ni kone u የwala mafhungo mavhili buguni yanu ya nđowedzo.

muñwe	miomva	shuma	phathi
luñwa	vhumvumvu	shango	phukha
ruñwa	mmvi	shula	phungo

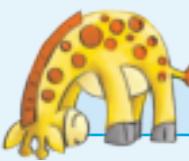
Kha ri የwale

Ńwalani mafhungo mavhili nga zwe na ita musi tshikolo tsho vala.

Handwriting practice area with four rows of ruled lines for the student to write the words learned in the lesson.

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Lavhelesani zwiitei izwi zwa tchipentshela. Zwi dzheniseni kha khalenda.

Duvha la mabebo la Ntakadzeni ndi la
25 Fulwana.

Duvha la mabebo la Kanakana ndi la 3 Fulwana.

Lufuno u tea u humisela bugu laiburari nga la 5
Fulwana.

Ndamulelo u do ya tshitendiamu nga la
13 Fulwana.

Sam u tea u ya ha dokotela nga la
18 Fulwana.

Vhonani u do ya zuu nga la 21 Fulwana.

Kanakana u do dalela makhulu wawe nga la
28 Fulwana.

Vhonani u do dalela Kanakana nga la
13 Fulwana.

Fulwana

Musumbuluwo	Lavhuvhili	Lavhuraru	Lavhuna
1	2	3 Duvha la mabebo la Kanakana	4
8	9	10	11
15	16	17	18
22	23	24	25
29	30	31	

Kha ri nwale

Fhindulani idzi mbudziso dzi no kwama khalenda.

Iyi ndi khalenda ya nwedzi ufhio?

Hu na maduvha mangana kha uno nwedzi?

Duvha la 25 ndi la vhungana?

Hu na Swondaha nngana uno nwedzi?

Ndi minwedzi ifhio i no rangela khathihi na u tevhela
uno nwedzi?

Deithi:

Kha ri nwale

Vhalani fhungo linwe na linwe, ni tangedzele ipfi line
na nga li shumisa vhudzuloni ha le la talelwa nga fhasi.

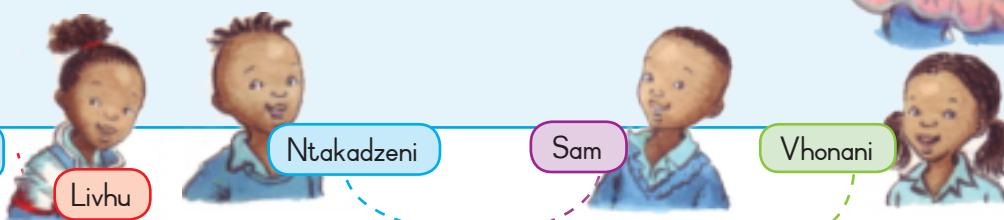
Inwi, iwe, ene na
vhone ndi masala.
Ri a kona ushumisa
masala vhuimoni ha
mariwe
maiipfi.

Vhonani u pfana na u tamba na Nomsa.	Inwi	Ene	Iwe
Ntakadzeni u pfana na u ya zuu.	Inwi	Ene	Iwe
Livhu u pfana na u vhala bugu.	Inwi	Ene	Iwe
Sam o vhona tharabulei	Inwi	Ene	Iwe
Livhu na Vhonani ndi vhasidzana.	Vhone	Ene	Iwe

Lavhutanu	Mugivhela	Swondaha
5	6	7
12	13	14
19	20	21
26	27	28

Kha ri diphine

Tevhedzani
lutambo uri ni
wane uri vho
ita mini musi
tshikolo
tsho vala.

TEACHER: Sign _____ Date _____

67 Vhonani o ya phathini ya ḫuvha ḥa mabebo

Kha ri vhale

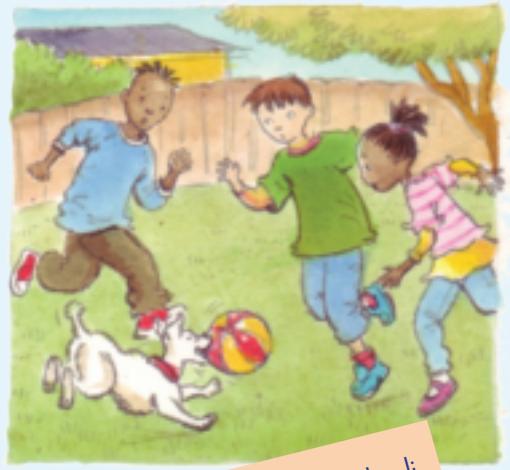
Musi tshikolo tsho vala nga **Fulwana** Vhonani
o ya phathini ya Nana ya ḫuvha ḥa mabebo.

Ho vha hu na vhatukana na vhasidzana
vhanzhi phathini.

Nana o fhiwa thoyi **nñzhi** ngauri lo vha li ḫuvha
lawe ḥa mabebo. Ro ḫiphinä nga maanda.

Nana a dzima makhendela a 8.
Ra ḥa malegere na khekhe.
Musi ri sa athu humela mahayani,
ro shela madi gedelani ra ita tie.

Vhana vhothe vho
nwala milaedza ya
tchipentshela kha bugu
ya Nana ya ḫuvha ḥa
mabebo. Zwe Vhonani a
nwala khezwi.

Duvha ḥa mabebo ḫavhudí
ḥa vhumalo Nana. Ndo
livhuha no nthamba
phathini yanu.
Nga lufuno lu tshi bva
ha Vhonani.

Kha ri ñwale

Vhalani tshit̄ori ni ite thiki (✓) kha phindulo i re yone.

Ndi nnyi we a vha na phathi ya
duvha la mabebo?

A	Nana
B	Vhonani
C	Ntakadzeni

Phathi yo vha hone lini?

A	Nga Shundunthule
B	Nga Fulwi
C	Nga Fulwana

Nana o dzima makhandela mangana?

A	Makhandela a 5
B	Makhandela a 6
C	Makhandela a 8

Vho tamba mutambo ufhio?

A	Netibolo
B	Bola ya milenzhe
C	Ragibii

Dihamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u ñwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

Fulwana	nzhini
mbilwana	nzhinga
vhilwa	milenzhe

pfuu	tshipentshela
pfapfama	ntshea
pfumo	thuntsha

Maipfimadihviva

ngauri
naho
rine

Kha ri ñwale

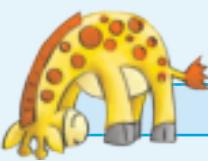
Ñwalululani fhungo ili.

Bola ja milenzhe yo tambiwa.

68

Mađuvha a tshipentshela, milaedza ya tshipentshela

Themo ya 3 – Vhege dza 1–2

Kha ri ite nyito

Nomborani zwifanyiso zwi tshi tevhekana nga ngona.

Kha ri nwale

Zwino īwalani fhungo nga tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe.

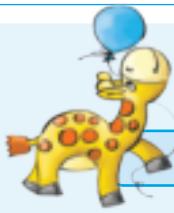
1

2

3

4

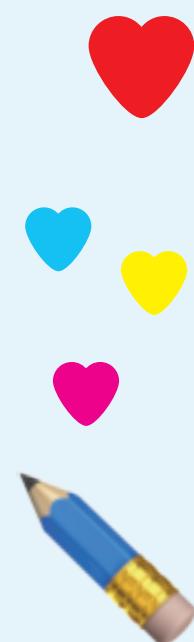
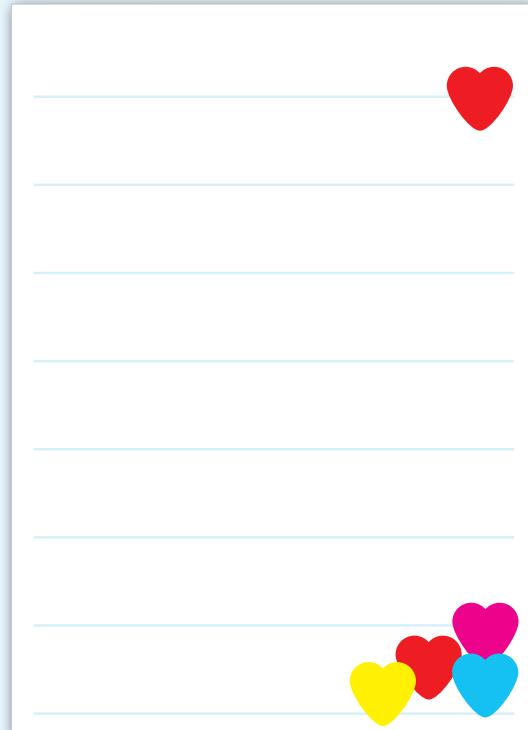
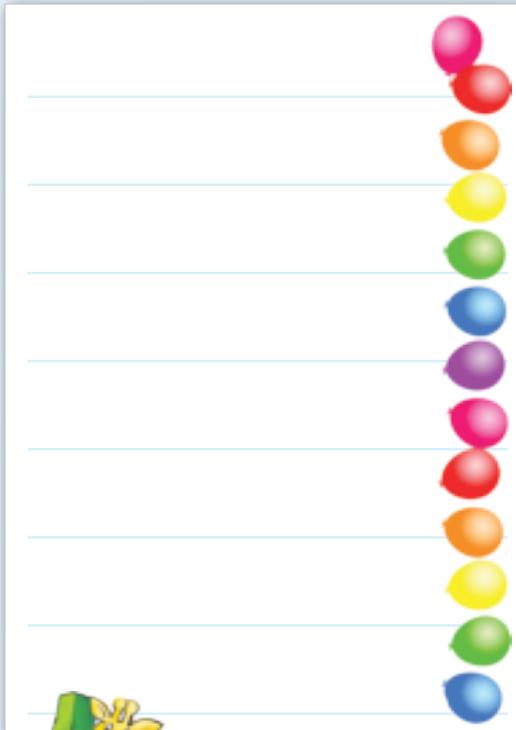
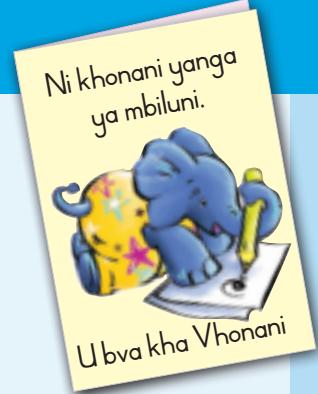
Deithi:

Kha ri diphine

Vhonani o nwalela Nana mulaedza wa tshipentshela nga duvha la Nana la mabebo. Nekedzani khonani dzanu dza 4 bugu yanu uri vha ni nwalele mulaedza ngomu. Na inwi ni nga kha di nwala mulaedza wa tshipentshela buguni dzavho.

Mulaedza wa tshipentshela u no bva kha khonani dzanga.

Kha ri nwale

Nanguludzelani maipfi aya zwikalani zwone.

tshisi

tshino

fhasi

fhisa

tsengo

shusha

tsinga

shula

tsitsa

shuma

fhola

tshanga

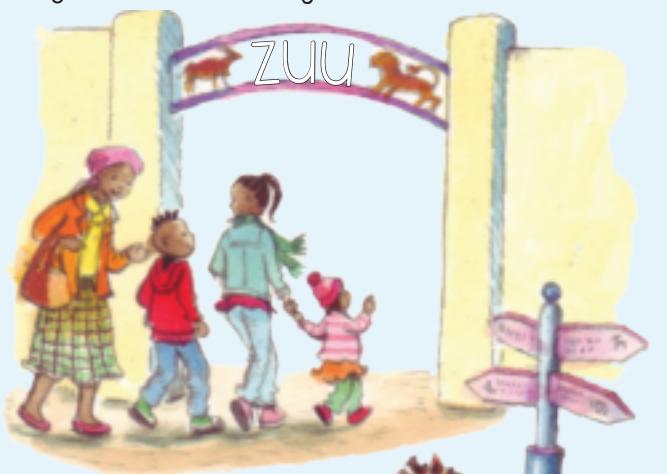
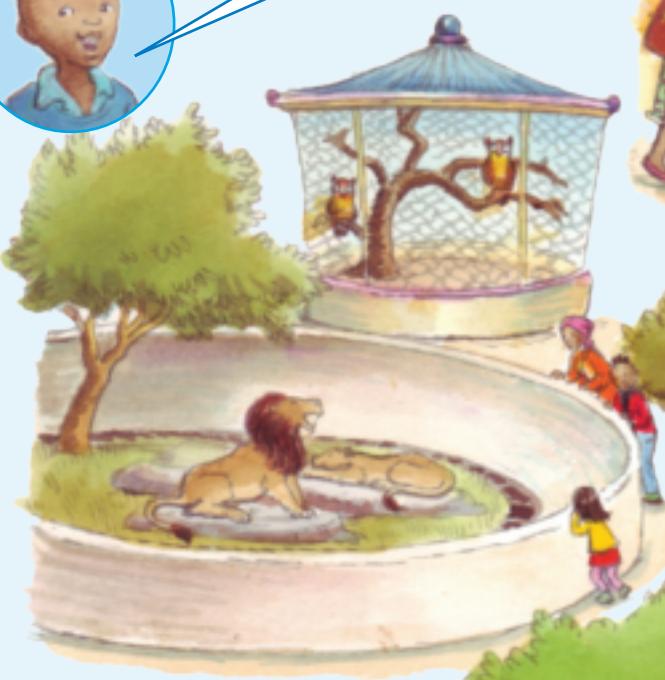
TEACHER: Sign

Date

Kha ri vhole

Ntakadzeni u vhudza kilasi nga lwendo lwewe lwa u ya zuu. U vhudza kilasi hezwi.

Ndo ya zuu na muta
wa hashu wothe.

Ro tuwa nga
thekhisi ngauri ho vha
hu tshi khou rothola.

Ro vhona phukha nnzhi.

Ro vhona mbidi, ndau na phala.

Ndo pfa ndo takala nga maanda ndi tshi vhona tħuða
ndapfundapfu na ndou na mvuvhu khulukhulu.

Ro vhona na phukha dza bulasini. Nda tamba na zwikukwana.

Musi ndi tshi kha di vhona phukha, kutoho kutukutuku kwa da kwa
dzhavhula bola yanga. Kwa i dzhia kwa ya kwa dzula ntħha ha luvhondo.

Nga murahu nne na khonani dzanga ra ita phikiniki. Ro vha ro dzula
fhasi ha muri ntħha ha hatsi.

Deithi:

Maipfimadivhiwa

vhidza
rothola
a i vhoni

Kha ri የwale

Vhalani itshi tshitor ni fhindule mbudziso.

Ntakadzeni o ተwa na nnyi zuu?

O ተwa na

Vho ya nga mini zuu?

Vho ya nga

Vho vhona mini?

Vho vhona

Kuṭoho kwo dzhavhula mini kha Ntakadzeni?

Kuṭoho kwo dzhavhula

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u የwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

thekhisi	ትھuda
phukha	ትhangā
khulukhulu	ትhoho

mvuvhu	dzhavhula
mvula	dzhamu
mvuko	dzhia

Kha ri የwale

Ńwalani nga zwe zwa bvelela zuu.

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri ite nyito

Lavhelesani maledere a re kha maipfi aya. Zwino lavhelesani mupeletso. Vhekanyani maipfi ane a peletwa u fana zwibogisini zwo teaho.

mone

maalo

maano

done

pone

luvhone

lone

none

maapula

maanga

wone

vhone

maanda

maakhala

maambele

maipfi a one

maipfi a aa

Kha ri nwale

Dzhenisani zwiga zwa u vhala mafhungoni aya.

ntakadzeni o ya ngafhi

o ya zuu nga swondaha

o vhona mini

o vhona ndau ndou na thoho

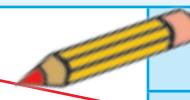
Deithi:

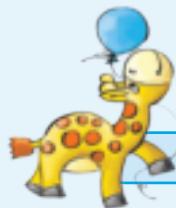
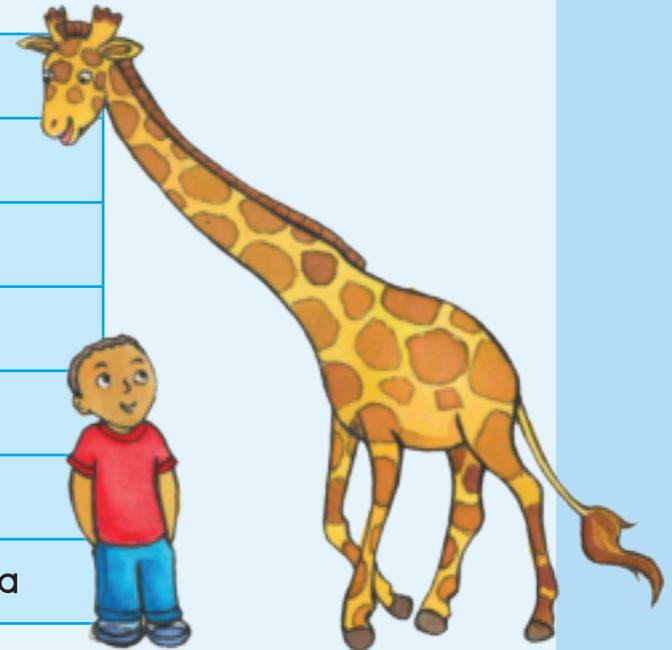
Kha ri ḥwale

Talani mutalo u tshi bva kha maipfi a re kha kholomo ya muvhala mudala u tshi ya kha maipfi ane a vha maf'hambanyi kha kholomo ya muvhala wa lutombo. Kha tsumbo, ro ṫanganya pfufhi na ndapfu. Pfufhi ndi liphambanyi la ndapfu.

ndapfu
ntha
khulwane
takala
phanda
fhisia
rangela

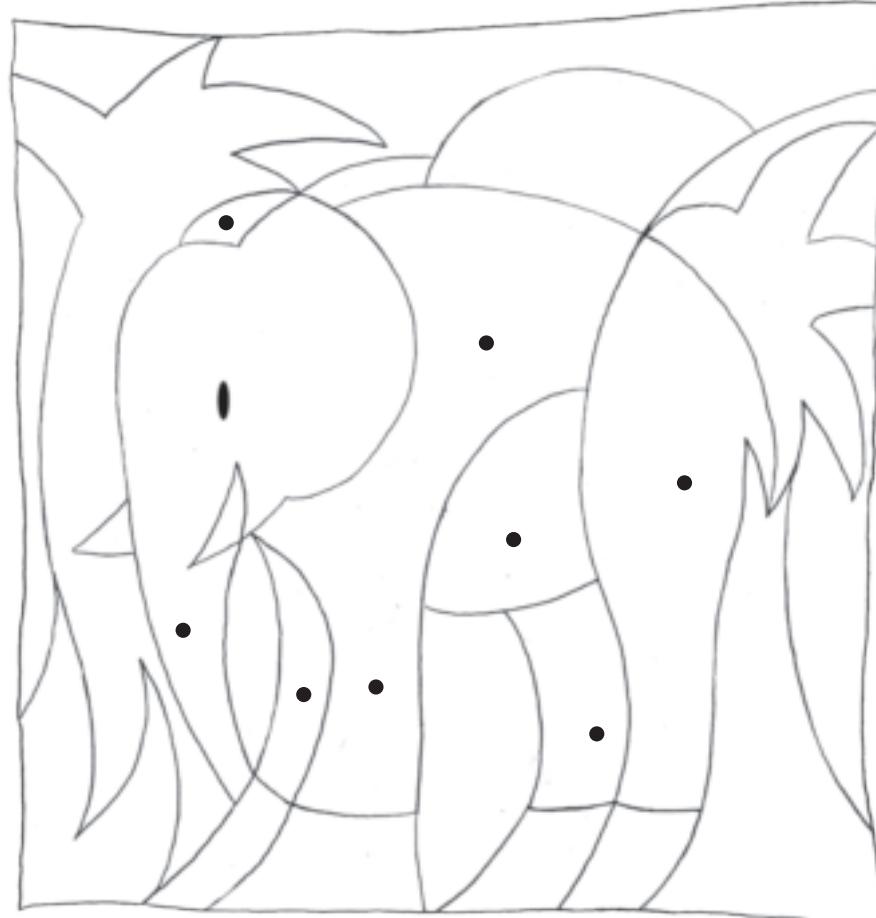

ṭhukhu
pfufhi
fhasi
murahu
rothola
tevhela
ṭungufhala

Kha ri diphine

Khalarani zwikhala
zwi re na tshithoma
nga muvhala wa
lutombo uri ni kone
u vhona uri ndi
tshipukade itshi.
Ni kone u khalara
makoleni nga muvhala
wa lutombo, miri ni i
khalare nga
muvhala mudala.

TEACHER: Sign

Date

13

71 Sam o ya vhukavhabufho

Kha ri vhale

Sam o ya a vhona **mabufho** e na khotsi awe. Vho ya vhukavhabufho.

Vho vhona **mabufho** manzhi. Ha fhira bufho **la dzhambo**. **Lo vha**
lo hwala vhatu vha 350.

Mabufho a kavha a tshi ita **phosho** khulu.

Sam a **ṭalela** musi **mabufho** mahuluhulu a tshi takuwa na u kavha.

Liñwe na **liñwe** **lo vha li** na **fulaga** yo **fanyiswaho** kha mutshila walo.

A tshi kavha a kunguluwa kha **ndila** yao.

Sam u **ṭodou** vha **phailotho** musi a tshi aluwa. U **ṭodou** tshimbidza
dzhambo dzhete.

Deithi:

Maipfimadivhiwa

zwashu
izwi
rengā

Kha ri vhale

Vhalani itshi tshit̄ori ni fhindula mbudziso.

Sam o ḥuwa na nnyi vhukavhabufho?

O ḥuwa na

Vho vhona mini?

Vho vhona

Hu fhelela vhat̄hu vhangana kha dzhambo dzhete?

Vha no swika

Sam u ḥodou vha mini musi o no aluwa?

U ḥodou vha

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelise mibvumo.
Ni kone u ḥwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

mabu fho	dzh ambo	phos ho	fany iswa
p fufho	dzh apani	m isho	t hanya
f hufha	dzh ete	k hasho	thunyu wa

ᬁwalani nga lwendo lwa tshipentshela lwe na lu fara.

Kha ri ḥwale

Handwriting practice area with five rows of horizontal lines for writing the words from the table.

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Nwalani maipfi ane a thoma nga **dzh** a tshi tshimbilelana na tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe.

dzhasi

dzhamu

dzhusi

dzhoki

dzhege

dzhamu

dzhele

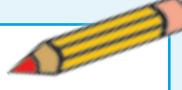
dzhango

dzhimi

Kha ri ñwale

Shumani mbalomaipfi.

imba + isa =	imbisa
renga + isa =	
shuma + isa =	
ima + isa =	
guda + isa =	
vhalala + isa =	

ruma + ela =	
bika + ela =	
renga + ela =	
vhofha + ela =	
fara+ ela =	
shuma + ela =	

Deithi:

Tshifhinga tsho fhiraho

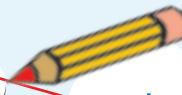
Kha ri nwale

Talani mutalo wa u livhanya nyito na maipfi a re kha tshifhinga tsho fhiraho.

Ri shumisa tshifhinga tsho fhiraho kha u sumbedza uri nyito yo itea kale.

u tamba

o tamba

vha gidima

ri tamba

ri awela

ro tamba

o vhala

ro awela

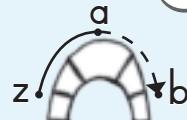

vho gidima

Kha ri diphine

Tevhelani
alifabethe u itela
u tsumekanya
zwithoma uri ni
wane uri Sam o
vhona mini.

v .

y .
x .
w .

.c
.d
.e

u .

t

s .

i

h

.f

q .
p .

r .

ø .
m .

.k
.l

TEACHER: Sign

Date

17

Kha ri vhale

Musi tshikolo tsho vala, ho vha hu si na muthu ane a nga sala na Nomsa. Zwa ita uri a tuwe na **mme** awe mushumoni. Vho vha vha tshi bva nga awara ya 8. **Mme** a Nomsa vha shuma u rengisa mitshelo na miroho. Nomsa o vha a tshi vha thusa. Nomsa o ita phositarā khulu.

Musi vhathe vha tshi vhona phositarā iyi vha thoma u **rengela mme** awe.

Nomsa a paka mitshelo nga miduba. Ya dzula **zwavhudī** yo naka.

Musi o no f'chedza mushumo wawe, a awela a vhala bugu ine a i funesa ya mvuvhu.

Vha humela hayani nga awara ya 5. Nomsa o vha o takala nga **maanda** musi a tshi dzhena thekhisini.

Kha ri nwale

Vhalani tshitorī ni ite thiki (✓) kha phindulo i re yone.

Mme a Nomsa vha shuma mini?

A	Vha rengisa mitshelo.
B	Vha rengisa miroho.
C	Vha rengisa mitshelo na miroho.

Ndi nga mini Nomsa o vha a tshi tuwa na mme awe mushumoni?

A	Ho vha hu si na muthu ane a nga sala nae hayani.
B	O vha a tshi tama u thusa mme awe.
C	O vha a e na vhumvumvu.

Nomsa o thusa hani mme awe?

A	O vha a tshi paka mitshelo na miroho.
B	O ita phosītara.
C	O paka mitshelo na miroho a ita phosītara.

Nomsa o ita mini musi o no fhedza u thusa mme awe?

A	O vhala.
B	O edela.
C	O ya u tamba.

Vho vha vha tshi vhuya hayani nga tshifhingade?

A	Nga awara ya 3.
B	Nga awara ya 5.
C	Nga awara ya 7.

Nomsa na mme awe vho ya nga mini hayani?

A	Nga goloi.
B	Nga bisi.
C	Nga thekhisi.

Divhamaiipi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u n̄wala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

mme	ren <u>gela</u>	zw <u>avhu</u> di	ma <u>an</u> da
mm <u>ila</u>	sh <u>engela</u>	zw <u>izwa</u>	ph <u>anda</u>
m <u>mona</u>	r <u>unga</u>	zw <u>ithu</u>	v <u>handa</u>

Maipfimadivhiwa

luvhilo
thoma
thanu
fumi

Kha ri n̄wale

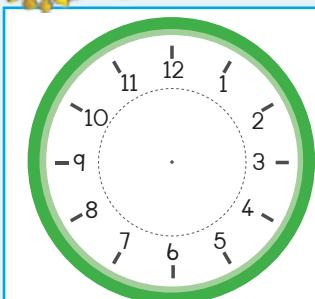
N̄walululani fhungo ili.

Nomsa o ita phosītara khalu.

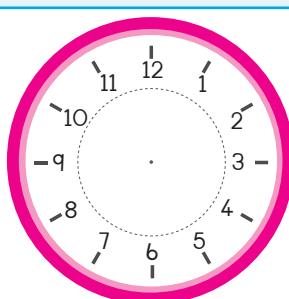

Kha ri ite nyito

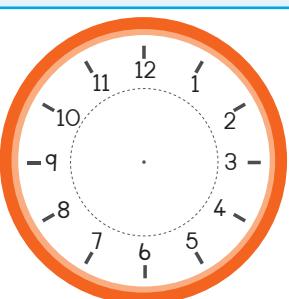
Olani mananga a watshi ni tshi sumbedza zwifhinga zwi tevhelaho.

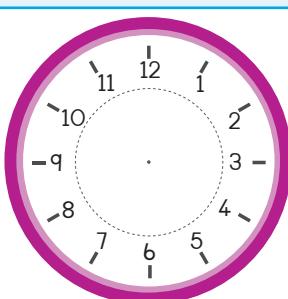
Awara ya 8

Awara ya 3

Awara ya 5

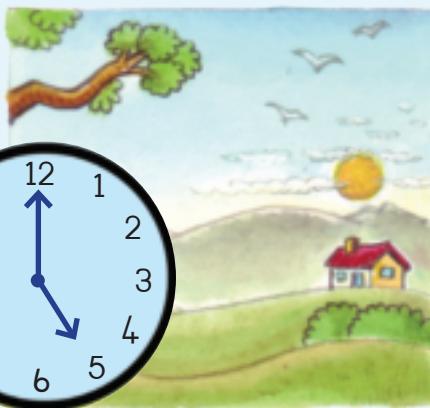
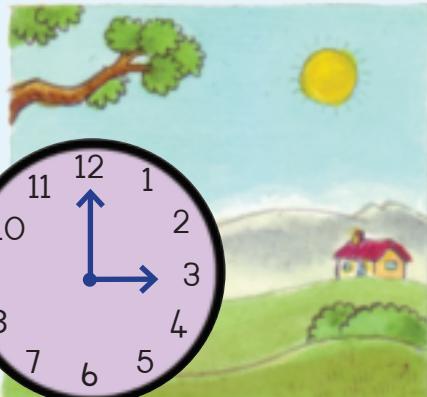
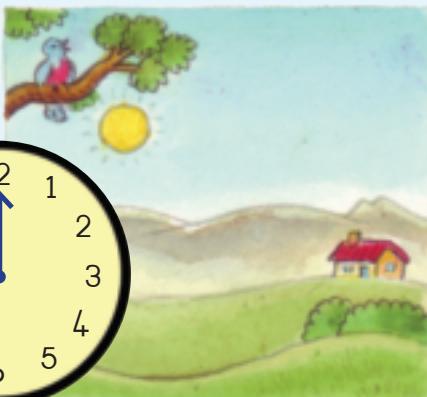
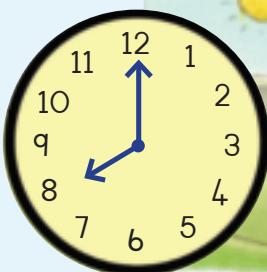

Awara ya 10

Kha ri nwale

Nwalani uri no ita mini nga hetshi tshifhinga mulovha.

Deithi:

Vhunzhi

Musi ri tshi amba nga zwithu zwi no fhira tshithihi ri dzhenisa thangi ya vhunzhi kha ipfi. Zwi amba uri **musidzana** muthihi u vha **vhasidzana** vhavhili, **muri** muthihi u vha **miri** mivhili. Maipfi a no thoma nga **vha na mi** a kha vhunzhi. Maipfi a re na **mu** a kha vhuthihi.

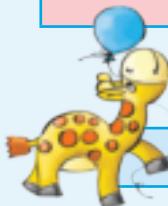

Kha ri nwale

Itani uri aya maipfi a vhe kha vhunzhi.

mudi		midi	
muri			
mushumo			
mushonga			
muora			
mulilo			

Kha ri diphine

Itani phositaro ya u rengisa tshiñwe tshithu. Olani tshifanyiso tshi no sumbedza zwine na khou rengisa.

THENGISO

Ni khou rengisa mini?

Tshi ñura vhugai?

Ri nga tshi renga ngafhi?

Olani tshifanyiso tsha zwine na khou rengisa.

TEACHER: Sign

Date

Kha ri vhale

Livhu o tuwa na Kanakana laiburari.

Kanakana a kungulusa Livhu nga **tshidulo**
tsha malinga.

Vha swika vha thoma u **ṭoda** bugu.

Livhu a takalela bugu dzi no amba nga phukha.

Kanakana a takalela bugu dza **zwitɔri**.

Mudededzi a re laiburari a vha vhalela dzone.

Ha pfi vha tuwe na bugu hayani vhege mbili.

Vha ḍo wana **dziñwe** musi vho no fhedza idzi.

Hu na bugu **nnzhi** dzi no takadza laiburari.

Deithi:

Maipfimadivhiwa

Kha ri nwale

Shumisani maipfi aya kha u fhedzisa mafhundo.

Rine

mudededzi

mbili

phukha

fha
tuwa
dala
vhala

Kanakana o takalela bugu dza _____.

ri kungulusa Livhu nga tshidulo tsha malinga.

Ni nga tuwa na bugu dza laiburari hayani vhege _____.

o vha vhalela tshitiori.

Divhamapfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u nwala mafhundo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

nnzhinnzhi

tshikolo

zwikolo

mañwe

zwidulo

vhañwe

nnzhuela

tshitiori

tshidulo	zwitiori	dzinwe	nnzhi

Kha ri nwale

Vhudzisani khonani dzanu thanu dzina ja bugu ine vha i funesa. Nwalani dzina ja khonani yanu tsini na dzina ili ni kone u nwala dzina ja bugu ine vha i funesa. Ni tshi fhedza ni nwale dzine janu na ja bugu ine na i funesa. Ni ite thiki kha bugu dzine na nga tama u dici vhala.

Dzina	Bugu i no funeswa	✓

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha bugu ye na i takalela, ni kone u nwala ngayo.

Dzina ja bugu lo vha li lifhio?

Bugu yo vha i tshi khou amba nga mini?
Mitalo mivhili.

Olani tshifanyiso tsha khavara ya bugu.

Kha ri nwale

Livhanyani tshifhinga tsho fhiraho na tsha zwino maipfini aya.

ndi vhona

ndi la

u tuwa

zwi edela

vha gidima

ndo la

ndo vhona

o tuwa

zwo edela

vho gidima

Kha ri nwale

Vhalani mafhungo ni tingedzele ipfi lo teaho.

Maipfi ndi vhona a
amba nga zwa zwino.
Maipfi ndo vhona a
amba nga zwa kale.

Madekwe ri vhona/**ro vhona** nwedzi.

Zwino ri khou vhona/**ro vhona**.

Ri **la**/Ro **la** tshiswi^lulo mulovha.

Zwino ri khou **la**/**ro la** burekifasi.

Madekwe **ri edela**/ro **edela**.

Zwino ri khou **ya**/**ro ya** tshikoloni.

Deithi:

Kha ri diphine

Vhudzani khonani yanu uri ni vhona u nga bugu iyi i amba nga mini. Ni ambe uri ndi bugu if'ho ine na tama u vhala. Nomborani idzi bugu u bva kha l u swika kha 4. I ndi ya bugu ye na i takalelesa, 4 ndi ya bugu ye na si i takelele na luthihi.

TSIVHUDZO DZA
U WINA BOLANI

nga John Smith

Zwiguluzwana
zwiraru

nga I M Wolf

U lima ngade
zwo leluwa

nga Joe Ann Green

Winnie wa
tshivhingwi

nga A A Milne

Kha ri diphine

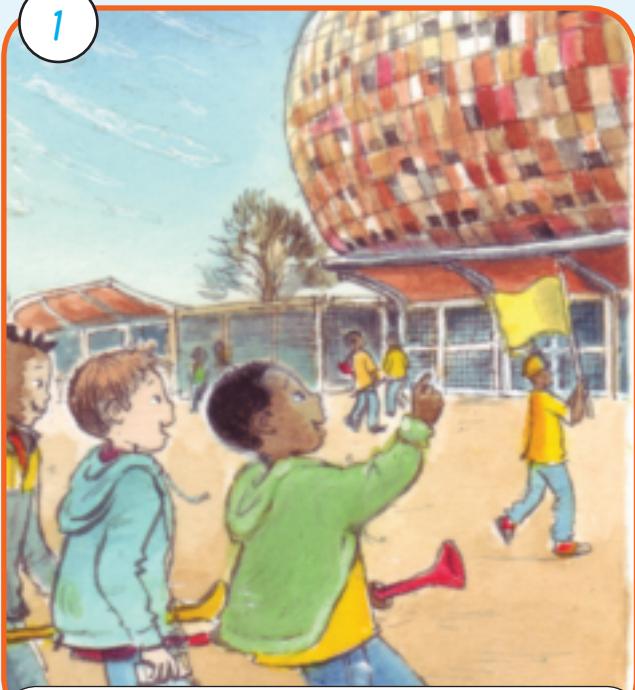
Nangani nthihi ya bugu idzi ni nwale mafhungo matanu nga zwine na vhona bugu iyi i tshi amba ngazwo.

TEACHER: Sign

Date

Lavhelesani zwifanyiso ni ambe uri tshitiori tshi khou amba nga mini.

1

2

3

4

Deithi:

Maipfimadivhiwa

vhanzhi
nnda
kana
kokodza

Kha ri vhale

Ndamulelo u **pfana** na bola. O ḥuwa na Ntakadzeni na Dan vha tshi ya u vhona metshe muhulu. Hu khou **tamba** Chiefs na Sundowns. Ho vha hu na vhathu vha zwigidi na zwigidi tshitediamu. Vho lidza mavuvuzela avho. Khathihi fhedzi **mvula** ya mbo na. Vha humela hayani nga tshidimela.

Kha ri nwale

Zwino ḥwalani khephusheni nga fhasi ha tshifanyiso tshinwe na tshinwe kha siatari la seli.

Divhamaipli

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u nwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

pfuvha

tamba

ramba

pfulo

pfana

imba

pf

mb

Kha ri nwale

ᬁwalani fhungo l̄ithihi nga tshinwe na tshinwe tsha zwifanyiso zwi re kha siatari la seli.

1

2

3

4

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri nwale

Maipfi aya a shumisa mitshila yo fhambananaho. Lavhelesani linwe na linwe lao ni li nwale kha tshibogisi tsho teaho.

nakisa	shumela	putela	vhudzisa
shumela	imela	hamisa	honela
shumisa	shelela	shavhisa	patisa

Kha ri nwale

Tangedzelani ipfi lo teaho la zwa zwa bvelela bolani mulovha.

Mulovha **ri ya/ro ya** metsheni nga tshidimela.

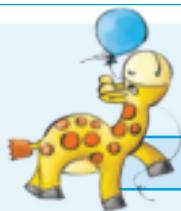
Ri ṭalela/ro ṭalela Sundowns i tshi khou tamba.

Vhatambi **vha raha/vho raha** bola.

Musi ri tshi humela hayani **i thoma/ya thoma** u na.

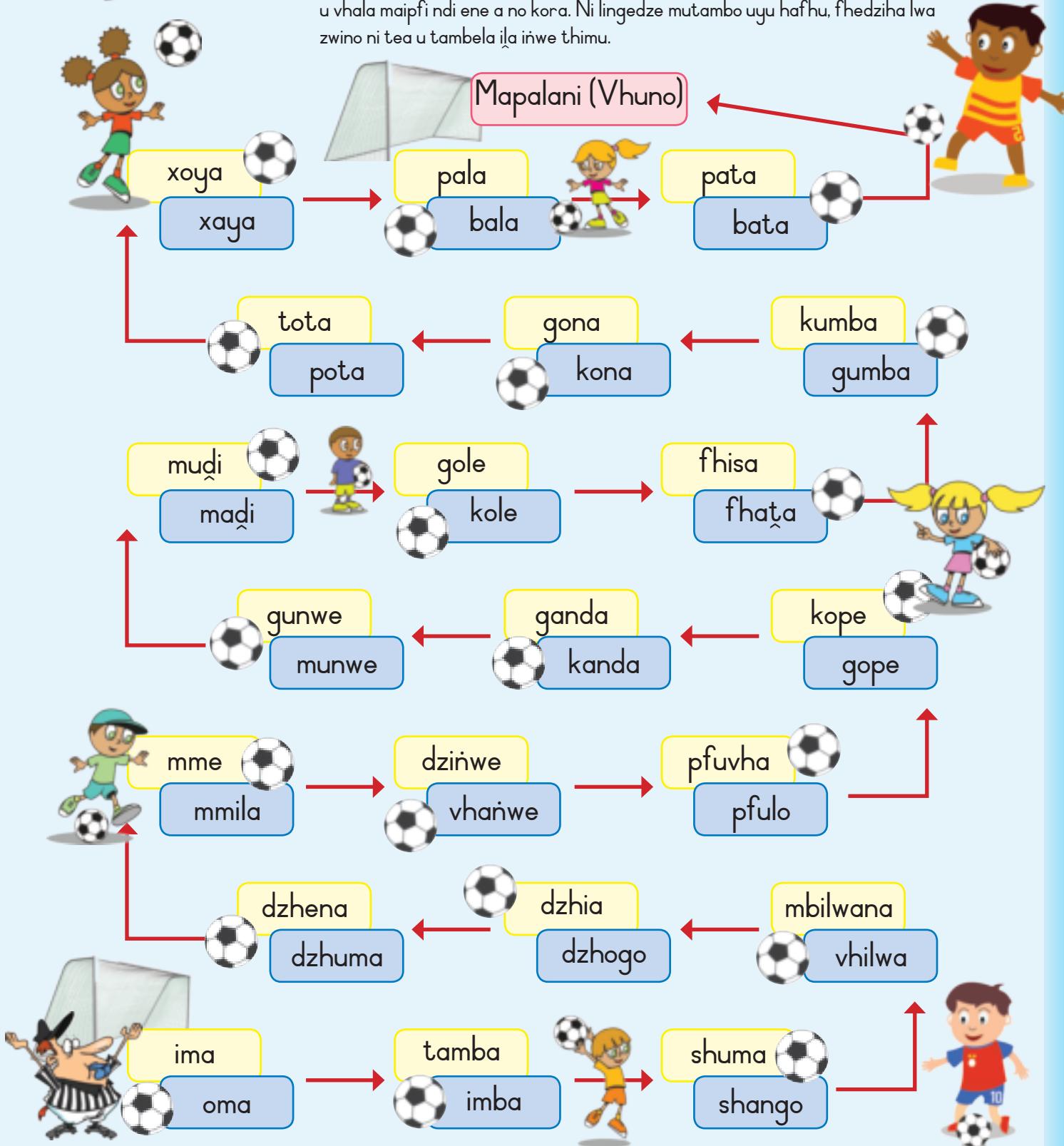

Deithi:

Kha ri diphine

Tambani mutambo uyu na khonani yanu. Nangani thimu ya tada kana ya lutombo. Wanani uri ndi nnyi ane a do vha wa u thoma u kora. Thadulanani ni tshi vhala maipfi yanu a re na mivhala. Arali na khakha ni a pfukiwa. Ane a do vha wa u thoma u fhedza u vhala maipfi ndi ene a no kora. Ni lingedze mutambo uyu hafhu, fhedziha lwa zwino ni tea u tambela ila iinwe thimu.

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri ambe

Kha ri vhelesani tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

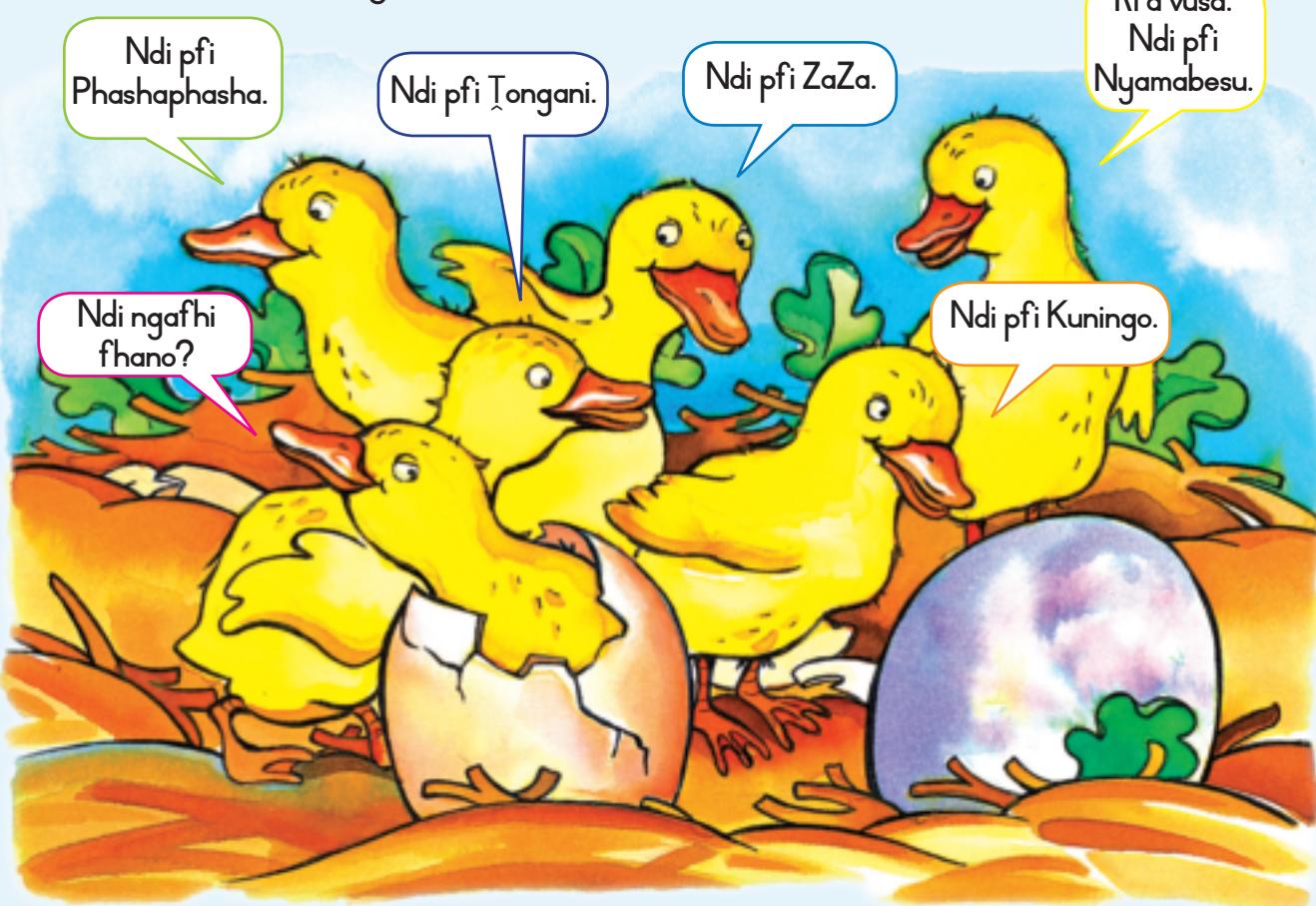
Kha ri vhale

Kalekale ho vhuya ha vha na sekwa
la Mme le la vha li tshi dzula na
muta walo bulasini. Lo vha li tshi
khou alamela makumba a sumbe.
Lo vha lo lindela uri a thothonye.

Tshifhinga tsha uri
makumba anga a thothonye
tsho swika, Ndi toda u vhona
zwisekwa zwanga zwa sumbe.

Nga lithihi nga lithihi, ala makumba a thoma u thothonye. Othe nga nnدا ha
lithihi fhedzi. Lo vha li gumba lihuluhulu.

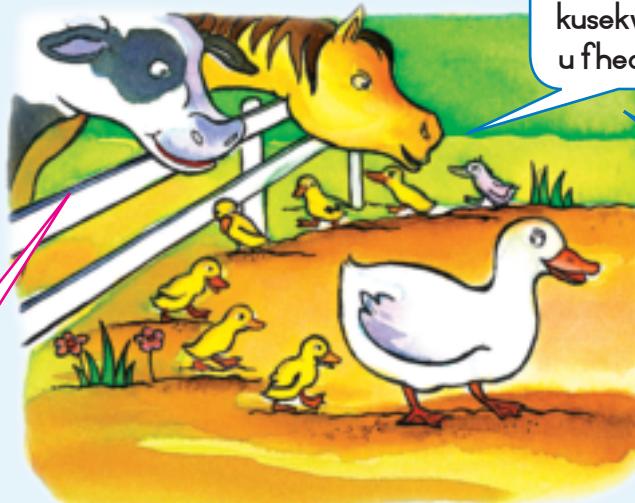

Sekwa la alamela lo alamela ntha ha lila gumba lihulu hulu. Ho no vha kale fhala, la mbo li thothonya. Ha bva kusekwa kwa u fhedzisela. Ku vhonala ku kuhulwane na hone ku na nungo. Kwone kwo di vhifhelavho wee!

Ndi ngafhi fhano?
Dzina langa li pfi nnyi?

Sekwa la mme
la dzhia vhana
vhalo vhothe la
ya tivhani.

Ee, nwana
uuu ndi
munwevho
wee!

Masekwa othe a fhufhela madini. A tala othe a tshi khou tamba.
Kusekwa kwa u vhifha ku kona u tala u fhira zwila zwinwe zwisekwa.

Masekwa a tuwa a ya bulasini. Zwifuwo zwiñwe zwi kolela kusekwa kwa u vhifha. Khuhu dzi a ku gomba ngeno mmbwa i tshi ku huvha.

Liñwe ñuvha
vhusiku kusekwa
kwa u vhifha kwa
humbula u shavha.

Muñwe na
muñwe u a
nkolela. Ndi
khou ñishavhela
mma.

Kwa tsa mulamboni. Mulamboni
kwa vhone zwiñoni zwinzhi zwa
u naka zwi tshi khou bambela.
Mabesu na mathenga azwo
o nakelela a tshi suvhelela.
Zwi na mikulo malapfulapfu.
Phapha dzazwo dzo nakesa.

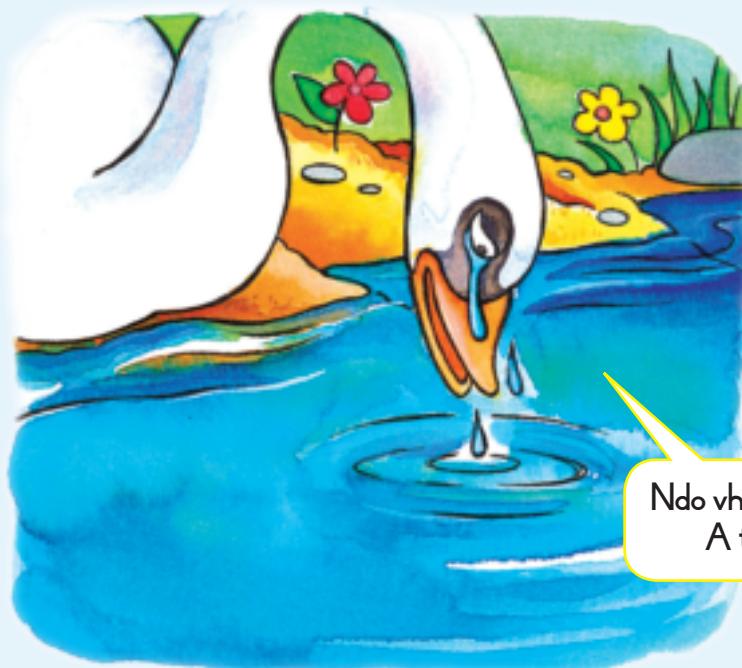
Ndi tou tama arali ndi tshi
nga tamba navho. Vho naka
hani ngoho. Nñe ndo vhifhesa.

Liñwe ḫuvha vhuria ha mbo swika.
Hothehothe ha ḫala gambogo.
Mulambo wa oma wa vha aisi.
Kusekwa kwa u vhifha kwa
tetemela kwo ṭungufhala.

Ndi ndothe nahone ndo oma
nga phepho.

Ha swika Tshimedzi (Lučavula). ḫuvha
la thoma u dudela hafhu na miri
ya ṭuma lurere i midaladala. Liñwe
ᬁuvha nga matsheloni kusekwa kwa u
vhifha kwa vhona hafhu zwiña zwiñoni
zwa u naka, mabilipili.

Kusekwa kwa u vhifha
kwo vha kwo ṭungufhala
vhukuma. Kwa thoma u lila.

Ndo vhifhesa, ndi ndothe.
A thi na khonani.

80b

Kusekwa kwa u vhifha (tshi ya phanda)

Themo ya 3 – Vhege dza 3–4

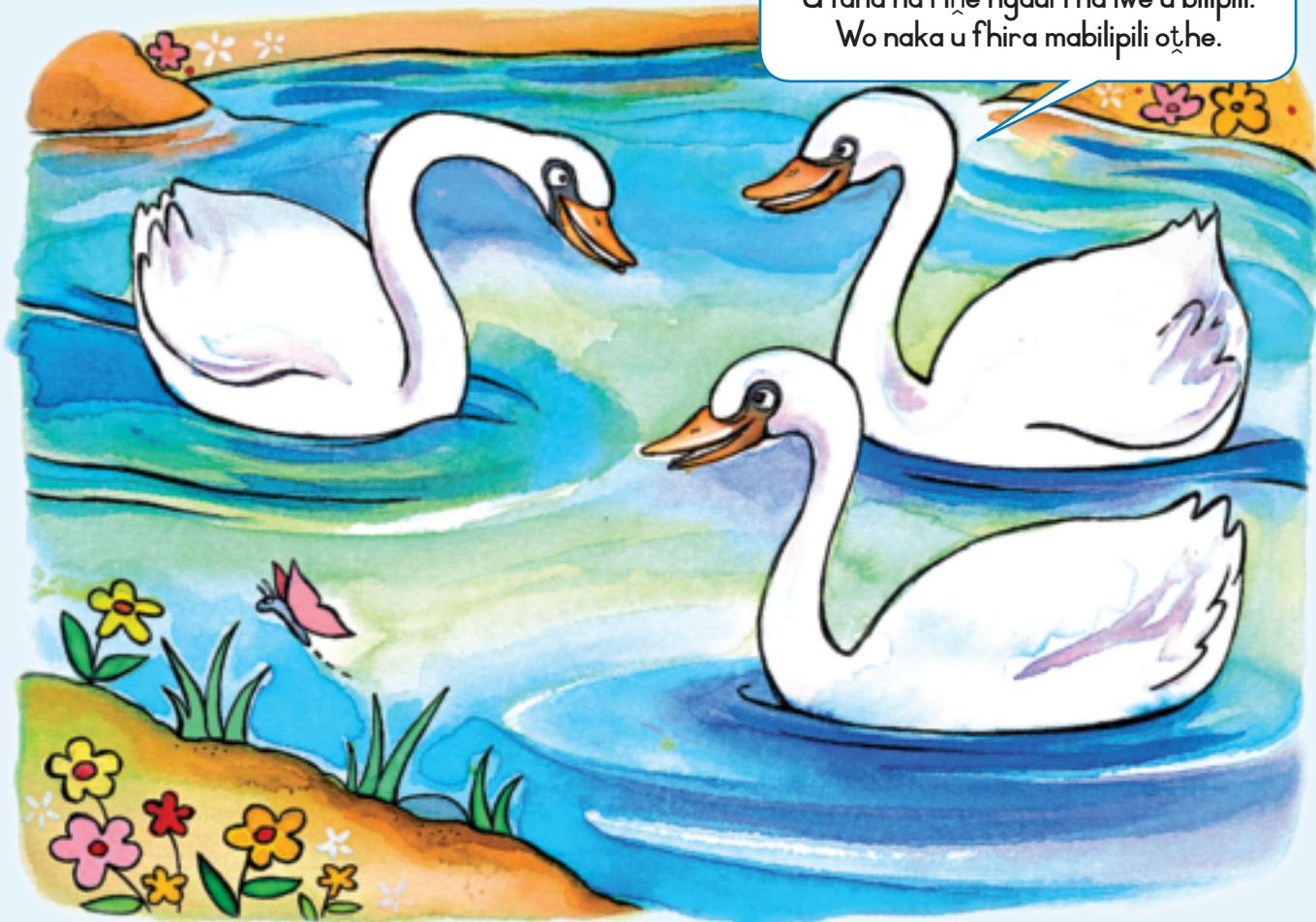

Musi ku tshi khou lila kwa lavhelesa nga maṭo a re na mitodzi. Kwa ḋivhona nga tshivhoni tsha mađi. Kwa vhona kwo no vha bilipili ḥa u naka.

Ndi nne
uyu?

Ha mbo ḋi fhira mabilipili a tshi khou tala. A vhidza kusekwa kwa u vhifha uri ku ḋe vha bambele vhoṭhe. Kusekwa kwa u vhifha kwa fhufhela madini. Kwa pfa kwo takala nga maanda.

Iḍai u bambele na riñe.
U fana na riñe ngauri na iwe u bilipili.
Wo naka u fhira mabilipili oṭhe.

Thero ya 6: U mona na mudi

- 81** Tshivhingwi tshi geriwa vhukuse 36
 U vhala nganetshelo i no amba nga thedibee (tshivhingwi) ya Pam.
 U fhindula mbudziso dzo disendeka nga mañwalwa.
 U nanguludza maipfi zwibogisini zwone zwa maipfi (mibvumo ntsh, kw, nyw, dzh)
 U ñwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
 U kopolola maleñdere A, a
- 82** Thoyi yanga ya tchipentshela 38
 U ita ñhodisiso a dodomedza zwe a wana.
 U nombora zwifanyiso a tshi sumbedza thevhékano yone.
 U ñwala fhungo nga tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe
 U topola lisala liñwevho li no yelana na ipfi lo talelwaho nga fhasi.
- 83** Vhonani u ita tthiswiñulo 40
 U amba nga tshifanyiso.
 U vhala risipi.
 U fhindula mbudzisothopolwa dzi no kwama risipi.
 U vhala maipfi na u thetshelesa mibvumo (mibvumo mv, nd, ngw, bv)
 U ñwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
 U ñwala mafhongo a no amba nga zwine wa tama u ja.
 U kopolola maleñdere B, b
- 84** Zwiliwa zwine nda tama u ja 42
 U ola tshifanyiso tsha tshithu tshire vha tama u tshi ja.
 U ñalutshedza khonani thevhékano ya kuitewe kwatsho.
 U livhanya mafhongo (ñefungo na tshiitwa).
 U dzenisa maipfi ane a khou ñahela hu tshi shumisa zwifanyiso sa vhusevheđi.
 U wana na u tangedzela maipfi a re kha phazili ya maipfi.
- 85** U tsireledzea hayani 44
 U vhala phamfuñthe i no amba nga u tsireledzea hayani.

- U fhindula mbudziso nngede dzi no kwama mañwalwa.
 Foniki: (sh, mb, sw, zh)
 U ñwala mafhongo a no amba nga zwine wa tea u ita uri u tsireledzee u hayani.
 U kopolola maleñdere C, c
- 86** Milayo ya muñani 46
 U ola tshifanyiso tshi no sumbedza uri hu tea u itwa mini uri muthu a tsireledzee musi e hayani.
 U ñwala fhungo nga tshifanyiso.
 U shumisa ndongazwiga dzone.
 U livhanya pfanywa.
 U fhedzisa mbudziso dzi no kwama vhone vhañe hu tshi buliwa phindulo dza masala.
- 87** Selefounu yo xelaho 48
 U vhala nganetshelo i no amba nga selefounu yo xelaho.
 U fhindula mbudziso dzo disendeka nga mañwalwa.
 U nanguludza maipfi (mibvumo - mmb, kw, dzh, fh)
 U ñwala tshi no amba nga u xedza tshiñwe tshithu.
 U kopolola maleñdere D, d
- 88** Nñha, fhasi, ngomu na matungo 50
 U shumisa mabulafhethu kha u ñithusa u wana zwithu zwe dzumbiwaho.
 U bua maipfi a no yelana na zwifanyiso.
 U fhedzisa maipfi ni tshi shumisa nzih na dzh.
 U vhala ndaela wa fhedzisa nyolo.
 U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (sw, lw, rw, nd).
- 89** Tshimange tshi lila haya 52
 U vhala khungedzelo.
 U fhindula mbudzisothopholwa dzi no kwama mañwalwa.
 U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (vh, th, pf, kh)
 U ñwala nga tshifuohaya.
 U kopolola maleñdere E, e
- 90** Haya ha kumange kwo xelaho 54
 U dzenisa pfalandothe hu tshi fhedziswa maipfi uri a livhanywe na zwifanyiso.

Themo ya 3: Vhege dza 5 - 10

- U topola mbudziso, magarukela na zwitatamennde.
 U ñwalulula mafhongo hu tshi shumisa ndongazwiga dzo teaho.
 U ita khungedzelo i no amba nga tshifuohaya tsho xelaho.
- 91** U rambiwa phathini 56
 U vhala thambo.
 U fhindula mbudziso dzo disendekaho nga thambo.
 Foniki: (ph, tsh, vh, n).
 U ñwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
 U ñwala mafhongo a no amba nga mañuvha a mabebo.
 U kopolola maleñdere F, f
- 92** Idani phathihi yanga 58
 U fhedzisa thambo dza phathi dza vhone vhañe.
 U ñwalulula mafhongo e kha tshifhinga tsho fhiraho.
 U topola madzina na maiiti mafhungoni.
 U fhedzisa thebuju hu tshi shumisa mafhungomatsivhudzi a no bva tshifanyisoni.
- 93** Zwikukwana zwituku zwiñanu 60
 U vhala tshirendo tsha Zwikukwana Zwikukwana zwituku zwiñanu.
 Foniki: (k, ñ, r)
 U ñwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
- 94** Zwikukwana zwituku zwiñanu 62
 U renda na u ita litambwa ja tshirendo.
 U topola maipfi one a re kha tshifhinga tsho fhiraho.
 U vhumba maipfimbumbano.
 U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo.
- 95** Mvuvhu na tshibode 64
 Bugu ya zwiñori zwa zwigeriwa.
- 96** Mvuvhu na tshibode (tshi ya phanda) 65
 U vhala mañwalwa a nganetshelo.
 U rera nga mañwalwa e na khonani.

81

Tshivhingwi tshi geriwa vhukuse

Themo ya 3 – Vhege dza 5–6

Kha ri vhale

Pam u na thedibee ya tshipentshela.
U takalela u edela nayo. Kukaladzi
kwawe John na kwone ku takalela u
tamba nga thedibee.

Vhonani uri
Thedi ndo mu
nakisa hani.

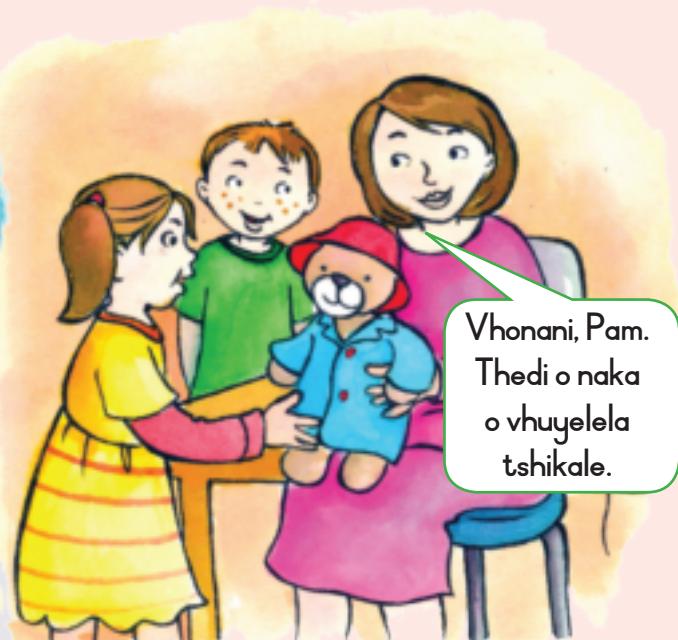
Namusi Pam a tshi vhuya tshikoloni o wana
thedibee yawe yo tshetshekanywa kha
tshoho na kha thumbu. Kukaladzi kwawe
kwo vha kwo i gera vhukuse.

Ee, no tshinyelani
thedibee yanga?
Ngoho no
nkhakhela wee!

Pam a sinyuwa nga maanda.
A sema kukaladzi kwawe.

Mme awe vha ambadza thedibee
muñadzi mutswuku tshohoni,
mutumbu vha u ambadza badzhi ya
lutombo.

Vhonani, Pam.
Thedi o naka
o vhuyelela
tshikale.

Deithi:

Kha ri የwale

Vhalani tshit̄ori, ni fhindule mbudziso.

Maipfimadivhiwa

itshi
edela
bula

Thoyi ya Pam ya tshipentshela yo vha i mini?

Yo vha i

Ndi nnyi we a gera vhukuse ha tshivhingwi?

Pam o dipfa hani musi a tshi vhona tshivhingwi tshawe?

Opfa

Mme a Pam vho ambadza tshivhingwi mini?

Vho mu ambadza

Divhamaipfi

Dzenisani maipfi zwikhali zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u የwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

ntshetshela

kwama

lumekanywa

phudzha

phadzha

remekanywa

kwasha

ntshinela

tshipentshela	kwawe	tshetshekanywa	badzhi

Ńwalani mafhungo mavhili nga thoyi ya tshipentshela ine na i funa.

Kha ri የwale

Kha ri የwalulule maleđere aya.

Kha ri የwale

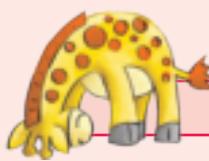
a a

a o

TEACHER: Sign

Date

37

Kha ri ite nyito

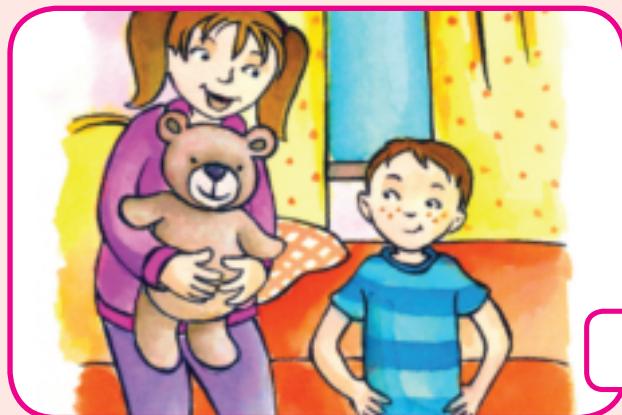
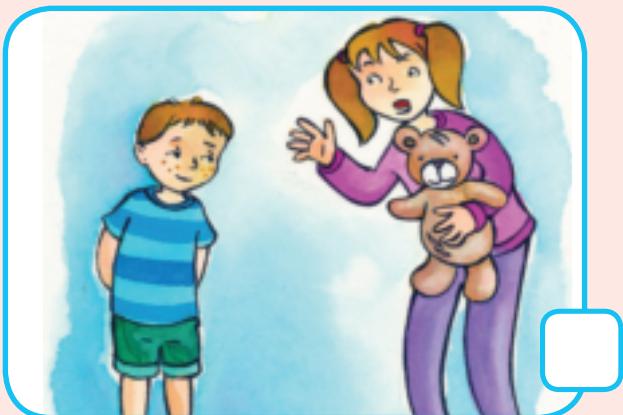
Wanani uri khonani dzanu dzi na thoyi dzifhio dza tchipentshela.
Nwalani madzina avho kha rou ya nt̄ha ni kone u nwala thoyi dzavho dza tchipentshela kha rou ya nga fhasi.

Dzina	Pam			
Thoyi	thedibee			

Kha ri nwale

Nomborani zwifanyiso izwi zwi tshi tevhekana nga ngona.

Zwino nwalani fhungo litihiji nga tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe.

1	
2	
3	
4	

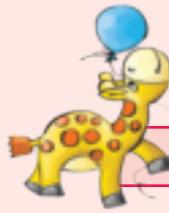

Kha ri nwale

Vhalani fhungo liñwe na liñwe, ni tangedzele ipfi (lisala) line na nga
li shumisa vhudzuloni ha maipfi e a talelwa.

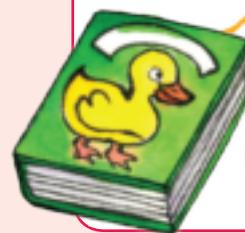

Pam u pfana na u tamba na thedibee yawe.	Inwi	Tshone	Ene
Mme a Pam vho vusuludza tshivhingwi.	Vhone	Dzone	Kwone
Kukaladzi kwa Pam kwo tshea tshivhingwi.	Vhone	Dzone	Kwone
Tshivhingwi tsha vhonala tsho naka hafhu.	Vhone	Tshone	Kwone
Pam na mme awe ndi vha tshisadzini.	Vhone	Lone	Zwone

Kha ri diphine

Tevhelani lutambo
ni vhone uri avha
vhana vha na
thoyi dzifhio dza
tshipentshela.

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe
nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Vhonani u do itela
khonani dzawe
tshiswitulo tshikolo
tshi tshi bva
namusi.

Sangwetshi ya vhutlo

Zwine na do shumisa

1 wa kulebula kwa mafhi a khondasi Botoro ya nduhu

1 wa muomva 2 wa zwilai zwa vhurotho

Zwine na tea u ita

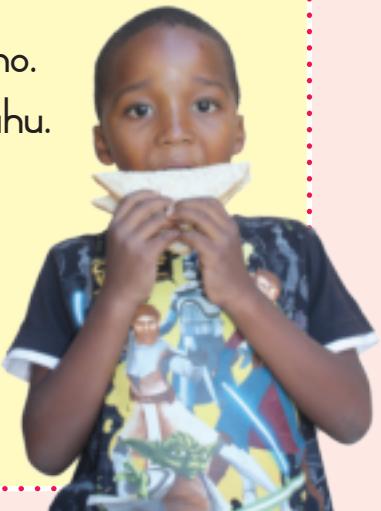
Dodzani botoro ya nduhu kha tshilai tshithihi tsha vhurotho.

Tshetshekanyani muomva ni u vhee ntha ha botoro ya nduhu.

Dodzani mafhi a khondasi nga ntha ha tshilai tshiinwe
tshilai tsha vhurotho.

Mametshedzani zwilai izwi zwivhili ni ite sangwetshi.

I tsheyeni i bve zwipida zwina.

Ilani ni diphine.

Deithi:

Kha ri ñwale

Itani (✓) tsini na phindulo yo teaho.

Ndi zwi^lai zwingana zwa vhurotho
zwine na ðo zwi tðoda?

A	Tshithihi
B	Zwivhili
C	Zwiraru

Ndi zwifhio zwiñwe zwine na ðo
zwi tðoda?

A	Botoro ya nduhu
B	Tshisi
C	Mafhi a khondasi

Hu na zwipida zwingana musi sangwetshi
yo no tshewa?

A	Zwivhili
B	Zwiraru
C	Zwiñga

Ndi mutshelo ufhio une na ðo u
tðoda?

A	Apula
B	Tshienge
C	Muomva

Dihamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u ñwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

muomva	nduhu	sangwetshi	bva
mutamvu	ndala	musangwe	bvani
mumvumvu	ndado	ngwedi	bvumo

Maipfimadihviva

fhufha
thanda
imba
tamba

Nwalani mafhungo mavhili nga zwine na tama u la.

Kha ri ñwale

b &

Kha ri ñwalulule maledere aya.

Kha ri ñwale

B A

TEACHER: Sign

Date

41

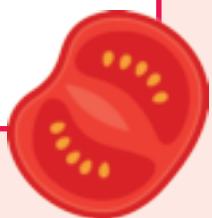
Kha ri ite nyito

Olaní tshifanyiso tsha tshiliwa
tshine na ita na ^la.
Talutshedzani khonani yanu uri
tshi itiswa hani.

Ndi thoma nga ...

Ha tevhela ...

Nda konou ...

Kha ri ^lwale

Vhumbani mafhungo maná. Talani mutalo wa u livhanya tshipida tshi re
tshibogisini tsha lutombo na tshi re kha tsha u ^la tshibogisini tshidala.

Pam o vha o sinyuwa

ngauri ^lo vha ^li ^luvha ^langa ^la mabebo.

Ndo ^la sangwetshi

ngauri kukaladzi kwawe kwo
tshetshekanya thedibee.

Ndi bva na tshisambureni

ngauri ndo vha ndi na ^lndala.

Ndo dzima makhandela anga

ngauri yo vha i tshi khou na.

Kha ri ^lwale

Nwalani maipfi ane a khou ^lahela mafhungoni.

khovhe

maapula

malegere

mafhi

vhurotho

tie

Ndi pfana na u nwa

Upfana na

Deithi:

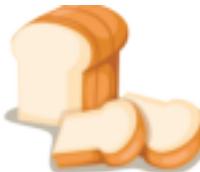
Ri pfana na

Upfana na u la

Vha pfana na u la

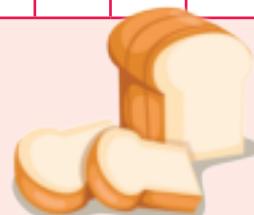

Upfana na u nwā

Wanani ni tingedzele zwiliwa zwi re tshibogisini. Ni kone u tala mutalo u tshi bva kha ipfi u tshi ya kha tshifanyiso tsho teaho. Mañwe maipfi a a buda ngeno mañwe a tshi tou tsitsa.

n	a	m	a	x	y	n	a	w	a
p	g	a	r	s	t	u	v	p	t
q	g	f	v	o	r	o	s	i	s
w	d	g	u	m	b	a	r	l	h
k	h	o	v	h	e	s	n	e	a
t	g	m	a	!	e	g	e	r	e
y	v	h	u	r	o	t	h	o	x
t	i	e	x	r	m	a	f	h	i

TEACHER: Sign

Date

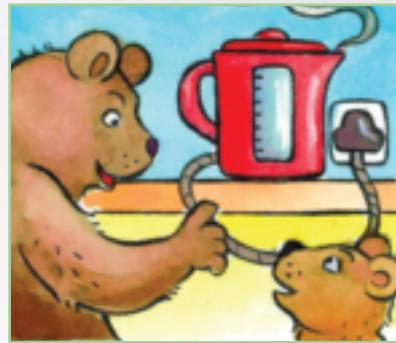

Kha ri vhale

Ni vhetshela bodo murahu tshitofuni.

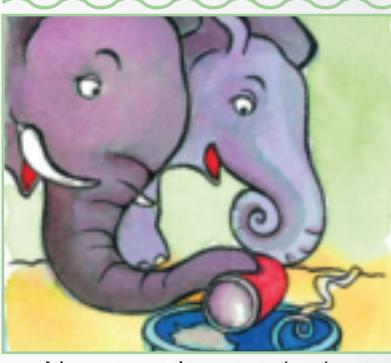
Tsireledzeani mahayani

Ni songo tenda thambo ya gedela i tshi nembelela lune vhana vhaṭuku vha kona u i swikela.

Vheani mishonga hune vhana vhaṭuku vha si kone u i swikela.

Ni songo tamba nga zwikotikoti zwa kale.

Ni songo tamba nga sokhethe dza mudagasi.

Vheani pharafeni fhethu ho khudaho.

Kha ri nwale

Vhalani phamfulethe ni fhindule mbudziso.

Nwalani tshithu tshithihi tshine mme a tshivhingwi a ri vhudza uri ri ite u itela uri ri vhe ro tsireledzea mahayani.

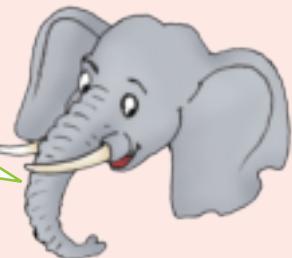
Nwalani tshithu tshithihi tshine khangaru ya ri vhudza uri ri ite u itela uri ri vhe ro tsireledzea mahayani.

Deithi:

Nwalani tshithu tshithihi tshireledzea mahayani.

Nwalani tshithu tshithihi tshireledzea mahayani.

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u nwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

mishonga	thambo
mashango	khombo
mashonzha	khumba

swikela	muzhou
swiela	mazhuluzhulu
swiswina	mazhana

Maipfimadivhiwa

tsa
gonya
nyala

Kha ri nwale

Nwalani mafhungo matanu a no amba nga zwine na ita u itela u tsireledzea hayani.

Handwriting practice area for the word "Kha ri nwale".

Kha ri nwalulule maledere aya.

Kha ri nwale

Handwriting practice area for the word "Kha ri nwale".

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Olanī tshifanyiso ni tshi sumbedza uri ni tea u ita zwifhio uri ni dzule no tsireledzea hayani ha hanu. Ni kone u ንwala fhungo nga tshifanyiso itsho.

Kha ri ንwale

ጀwalani mafhungo aya ni tshi shumisa zwiga zwa u vhala zwo teaho. Shumisani lederedanzi mathomoni a fhungo na tshiga tsha u awela kana tshigambudziso magumoni a fhungo. Ni elelwe u shumisa lederedanzi musi ni tshi ንwala madzina a vhatku, miñwedzi, fhethu kana mađuvha.

nga mugivhela mulalo na kanakana vho ya u tamba mudini wa ndamulelo

ni a pfana na aisikhirimu

bongi na nomsa vho ya durban nga fulwana

dzina ሽanga ndi

Deithi:

Kha ri ንwale

Talani mutalo u tshi bva, kha maipfi a no amba zwithihi
na a re kha kholomo ya muvhala mudala, u tshi ya kha kholomo ya lutombo.

sima
lima
kuvha
rengisa
pandela
xela
fhisa

vhambadza
thoma
ngalangala
vota
tanzwa
thatha
gweda

Kha ri diphine

Fhedzisani aya mafhungo a no amba nga inwi na nga zwine na takalela.
Phindulo dzothe ndi madzina, zwino a tea u thoma nga malederedanzi.

Dzina langa ndi

Khonani yanga ya mbiluni ndi

Bugu ine nda i funesa ndi

Ndo bebwa nga

Duvha line nda li funesa kha vhege ndi

Duvha langa la mabebo ndi

Mbekanyamushumo ya TV ine nda i funesa ndi

Dzina la mudededzi washu ndi

Kha ri vhale

Selefounu ya khotsi a
Vhonani yo xela.

Vha vhidzela vha ri, "Ndi nnyi a
no divha hune founu yanga ya
vha hone?"

Ra sedza **fhasi** ha mmbete.

Kha shelefū.

Murahu ha desike.

Ngomu tshikwanami tsha Baba.

Nnda ha nndu.

Nga ngomu nduni.

Tsini na tafula.

Ntha ha TV.

Khathihi fhedzi – trrrr, trrrr,
trrrr, trrrr

Ra i wana firidzhini!

Kha ri nwale

Vhalani tshiṭori ni fhindula mbudziso.

Khotsi awe vho xedza mini?

Vho xedza

Nwalani fhethu huvhili he vha sedza hone founu.

Vho i sedza

Deithi:

Founu vho i wana ngafhi?

Vho i wana

No no vhuya na xedza tshiñwe tshithu? Tsho vha tshi tshithude?

Divhamaiſfi

Dženisanı maipfi zwikalani zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u ñwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

mmbaisa

tshiku**k**wana

badzhini

fhal

fhunga

dzhamu

dambatshe**k**wa

mmbeba

Maipfimadihviva

fhasi

seli

phanda

mbete

tshik**w**amani

firidzhini

fhedzi

Kha ri ñwale

Nwalani tshi tshitgori tsha musi ni tshi xedza tshiñwe tshithu.
Tsho vha tshi mini? No tshi wana ngafhi?

Kha ri ñwalulule maleđere aya.

Kha ri ñwale

d

D

TEACHER: Sign

Date

49

Kha ri ite nyito

Dzumbani tshiñwe
tshithu ngomu
kilasini. Khonani
yanu u fanela u tshi
toda. U tea u amba
uri "Ndi khou t̄oda
nga murahu ha...
kana fhasi ha... kana
tsini na ...".
Shumisani maijfī
matswuku a re
kha siatari la 48
tshitorini uri a ni
thuse.

Kha ri nwale

Bulanji ipfī l̄i no yelana na tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe.

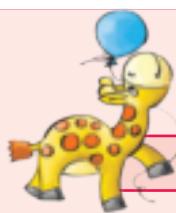
Ni kone u fhedzisa ipfī l̄iñwe na l̄iñwe nga u dzenisa **nhz** kana **dzh**.

nhz

dzh

<p><u>dzh</u>asi</p>	<p>ini</p>	<p>amu</p>
<p>ezi</p>	<p>ba <u>i</u></p>	<p><u>ing</u>a</p>
<p><u>ang</u>ama</p>	<p>lwe <u>e</u></p>	<p><u>e</u>ge</p>

Deithi:

Kha ri diphine

Vhalani ndaela idzi, ni fhedzise tshifanyiso.

Olani ḫuvha na ṭharabulei/bufho zwi nt̄ha makoleni.

Olani khumba i phanda ha maluvha.

Olani tshinoni nt̄ha ha muri.

Olani tshibode tshi tsini na maluvha.

Olani maluvha fhasi ha muri.

Olani tshisusu nga nt̄ha ha tshibode.

Kha ri nwale

Nanguludzani maipfi aya a dzhene zwibogisini izwi zwa zwifhiwa.

swaswa	lwala
rwana	ndingo
swiswi	rwiwa

ndilo	rwisa
lwendo	swika
ndima	rwela

sw

lw

rw

nd

TEACHER: Sign

Date

89

Tshimange tshi lila haya

Themo ya 3 – Vhege dza 7–8

Kha ri vhole

Ni a funa zwimange?

Kumange, kwa mavhalavhala, kwa
thamuthamu ku lila haya.

Ku na mutshila mulapfu
na mavhalavhala.

Ku pfana na mafhi na
khovhe.

Dzina lakwo ndi Naki.

Arali ni tshi tama u thusa nga
u ku nea lufuno na haya,
founelani Gugu ngei SPCA kha,
012 012 0120.

Kha ri nvhole

Vhalani khungedzelo iyo ni kone u ita thiki (✓) kha phindulo yo teaho.

Ndi tshifuwode tshi no khou
toda haya?

A	Mmbwa
B	Tshimange
C	Bere

Ni nga founela nnyi arali ni tshi khou
toda tshimange?

A	Gugu
B	Vhengele <u>la</u> zwifuwo
C	Rabulasi

Deithi:

Dzina la itshi tshimange ndi lifhio?

A	Naki
B	Katsi
C	Miora

Tshi pfana na u la mini?

A	Mafhi
B	Tshisi
C	Khovhe

Tshi funesa u nwa mini?

A	Mafhi
B	Dzhusi
C	Tie

Tshimange itshi tshi difara nga ndilade?

A	Tshi dzula tsho lala.
B	Tshi pfana na u thamukana.
C	Tshi pfana na nndwa.

Divhamaipfi

Dzhenisani maipfi zwikhali zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshellese mibvumo. Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

muvhula

thattha

vhukhopfu

khamel

khombo

mupfa

thanga

mivhili

Maipfimadivhiwa

raka

rothe

fano

seli

mavhala	thamuwa	mulpfu	khovhe

Kha ri nwale

Nwalani nga tshifuwohaya tshanu.

Kha ri nwalulule maledere aya.

Kha ri nwale

e e

e e

TEACHER: Sign _____ Date _____

Haya ha kumange kwo xelaho

Kha ri ite nyito

Dzhenisani pfalandothe, a e i o kana u, kha linwe na linwe la haya maipfi u itela
uri ipfi li yelane na tshifanyiso.

bugu
n <u> </u> wa
s <u> </u> ha
g <u> </u> ma

b <u> </u> ka
n <u> </u> wa
r <u> </u> nga
g <u> </u> ma

Kha ri nwale

Bulani uri izwi zwithu ndi mbudziso, magarukela kana zwitatamennde.

Ni kone u dzhenisa ? ! kana tshiga tsha u awela ().

Dzina <u>l</u> anu <u>l</u> i pfi nnyi?	Mbudziso
Litshani hezwo mani	
Namusi ndi <u>l</u> a 25 Fulwi	
Tavhanyani	
Ni dzula ngafhi	
Duvha <u>l</u> anu <u>l</u> a mabebo ndi <u>l</u> a lini	
Ndi pfana na tshilimo	
Ni a pfana na zwimange	

Deithi:

Kha ri nwale

Nwalululani mafhungo aya ni dzhenise zwiga zwa u vhalala zwe teaho.

ni a pfana na zwimange

dzina la tshimange tshanga ndi naki

ntakadzeni na sam vha pfana na u tamba bola

duvha langa la mabebo ndi la khubvumedzi

Kha ri diphine

Itani khungedzelo ya tshifuwo tsho xelaho. Dadzani zwikhala zwi si na tshithu u itela u fhedzisa khungedzelo.

Kha vha thuse u ntodisa

Nwalani uri ndi tshifuwode.

Vho vhuya vha vhonavho

Olanı tshifanyiso tsha tshifuwo
(Tshifuwo tshanga tsho tou rali.)

Dzina la tshifuwo tshanga ndi

Arali vha nga tshi wana vha founle
(Nwalani dzina lanu.)

kha

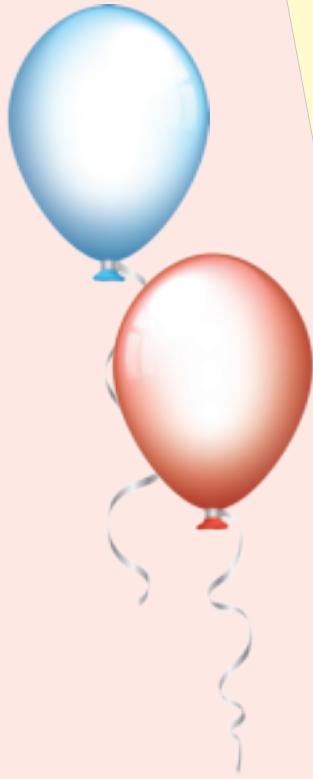
(Nwalani nomboro dzanu dza lutingo.)

TEACHER: Sign

Date

Kha ri vhale

Kha ri rwale

Vhalani afho ntsha ni fhindule mbudziso.

Phathi ndi ya nnyi?

U do vha e na minwaha mingana?

Phathi i do thoma nga tshifhingade?

Phathi i do fhela nga tshifhingade?

Duvha la phathi ndi lifhio?

Nomboro ya ndu ya ha Thamba na dzina la tshitaratza ndi zwifhio?

Deithi:

Divhamaiipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u ñwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

phathini	tshikoloni	vhathuni
phakhani	tshi t akani	vhatukanani
phukhani	tshimimani	vhanani

Maipfimadivhiwa

bva
madi
sina
sala

Ñwalani mafhungo mavhili nga ñuvha ñanu ña mabebo.

Kha ri ñwale

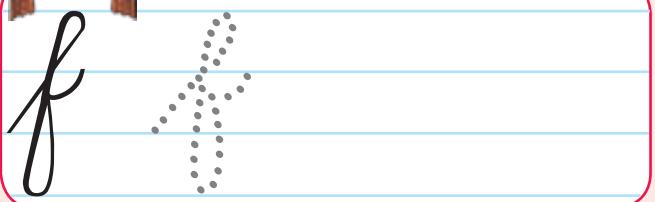

Kha ri ñwale

Ñwalani mafhungo mavhili nga ñuvha ñanu ña mabebo.

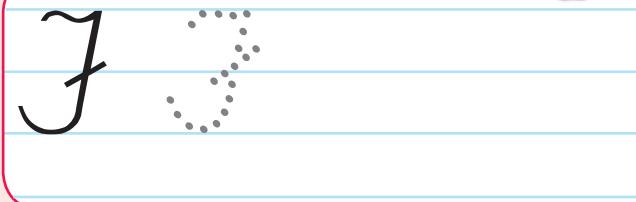

Ni do da phathini yanga?

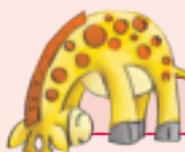

Kha ri ñwalulule maledere aya.

Kha ri ñwale

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri ite nyito

Dadzani
mulaedza wa
u diramba
phathini yanu.

Kha ri nwale

Nwalululani haya mafhungo, ni thome liphwe na liphwe nga "Mulovha".

Idani phathini yanga!

Ndi khou ya u fara nwaha wa _____.
 Phathi yanga i do vha nga _____.
 I do thoma nga awara _____ ya fhele
 nga awara ya _____.
 Direse yanga ndi:
 Nndu ya nomboro _____
 Tshitaratā _____
 Fhethu _____
Ni mmbudze arali ni tshi do kona u swika.

 Nomboro ya lutingo lwanga ndi _____

Namusi ndi duvha langa la mabebo.

Mulovha

Namusi i khou na.

Mulovha

Namusi duvha lo tsha.

Mulovha

Deithi:

Kha ri nwale

Fhungoni l̄inwe na l̄inwe, talelani dzina la muthu, ni kone u tangedzela ipfi la nyito line la ri vhudza uri muthu u khou ita mini.

Ntakadzeni u **gidimela**
tshikoloni.

Kanakana u vhala bugu.

Pam u fara thedibee yawe.

Sam u tamba bola.

Peter u raha bola.

Lebo u amba nga founu.

Vhonani o renga tshimange.

Mandu u la matshipisi.

Kha ri diphine

Vha na miñwaha
mingana? Dzhenisa
madzina avho na
miñwaha kha thebulu.

Dzina	Miñwaha

Dzina	Miñwaha

Kha ni vhale

Phambo na vhana vhayo

Hu amba kukukwana ku^čuku, nga kuipfi kusekene.

Hu amba kukukwana ku^čwe ku^čuku, kuipfi kwo suđufhala.

Hu amba kukukwana ku^čuku kwa vhuraru, nga kuipfi kwa miloroni.

Hu amba kukukwana ku^čuku kwa vhuña, nga kuipfi ku si na mat^čali.

Deithi:

Hu amba kukukwana kut^uku kwa vhuna, nga kuipfi kwa manzaranzara.

"Nandi vhoiwe. Ngeno wee," hu amba mme vhe ngadeni daladala.

Divhamai^ffi

Vhalani maipfì ni thetshelene mibvumo.

Ni kone u nwala mafhungo mavhili buguni ya^u ya ndowedzo.

tsekene	mat ^u ari	miloroni
tshikukwana	mat ^u ali	thoroni
vhakene	matata	khoroni

Maipfimadi^vhiwa

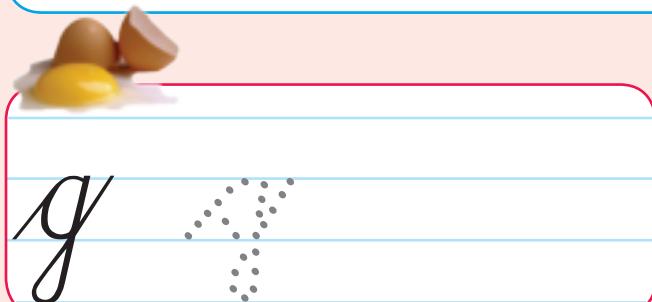
pala
luvhilo
thoma
thanu

Nwalulani fhungo li tevhelaho.

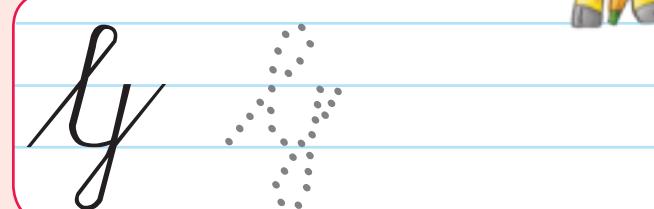
Kha ri nwale

Nido kona u da phathini
yanga?

Kha ri nwalulule maledere aya.

Kha ri nwale

TEACHER: Sign

Date

61

Kha ri ite nyito

Vhalani tshirendo tsha
zvikukwana zwi^čukut^čuku zwi^čanu
ni ite ndowendowe ya u tshi vhala
ni na vhačanu vha khonani dzaču.
Muňwe na muňwe wa vhoiwe
a wane tshifhinga tsha u vha
kukukwana. Muthihi waču a
vhe mme.

Kha ri nwale

Tangedzelani ipfi lo teaho.

Mulovha **ndo/ndi** ya u tamba mudini wa Vhonani.

Matshelo **ndi do/ndo** ya tshikoloni.

Vhege yo fhelaho **ndi/ndo** vhona zwikukwana.

Zwino ndi **khou/ndo** tamba na tshimange tshanga.

Kha ri nwale

Fhedzisani mbalo dza maipfi idzi.

tshit^čula + mubvumo =

tshiluma + namana =

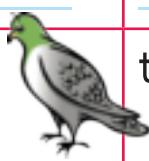
vhuima + bisi =

mutshimbidza + bisi =

tshiivha + muronzhe =

tsumba + tshifhinga =

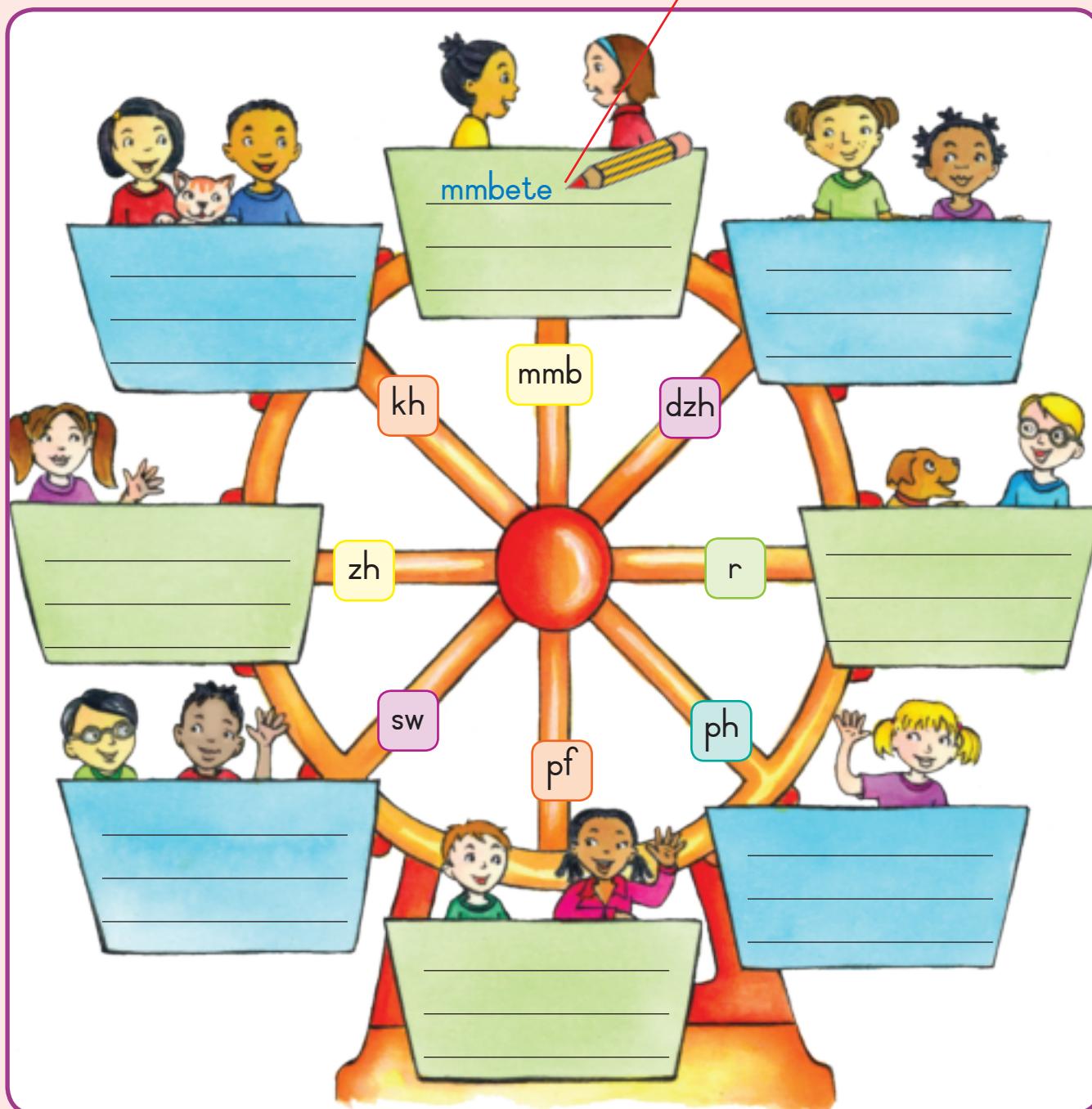
Deithi:

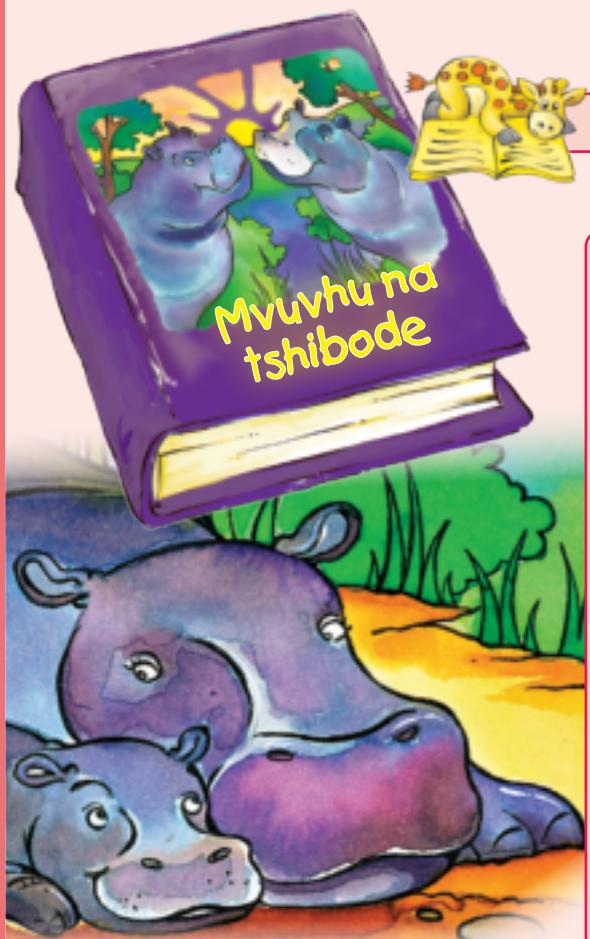
Kha ri diphine

Dzenisani maipfì aya zwibogisini zwa mibvumo kha vhili.
A hwayeni kha mutevhe musi no no a ñwala zwibogisini zwo teaho.

miloroni	thoroni	khoroni	phathini	mulapfu	firidzhini	khamelo
dhamu	khovhe	badzhini	mmbaisa	swikela	swiswina	swiela
mupfa	muzhou	mmbeba	phakhani	mazhana	ri	
vhukhopfu	zhendedzi		mmbete			mazhuluzhulu

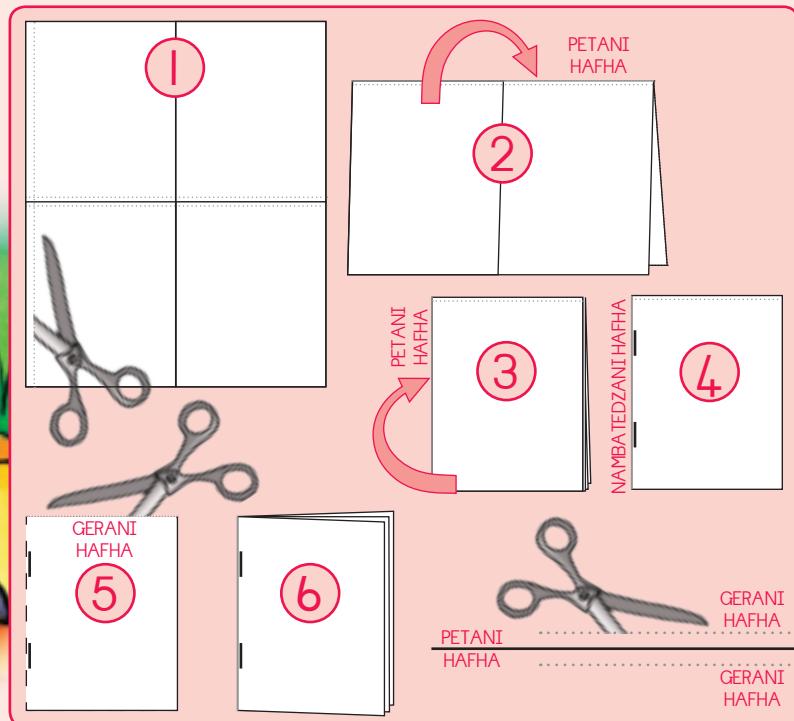

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri vhale

Itani bugu iyi ya zwigeriwa uri ni kone u vhala nga tshit̄ori tsha mvuvhu na tshibode. Petani kha mitaladzitswititi ni gere kha mitaladzi yo thukhukanyiwaho.

Kha ri vhale

Zwino vhalani tshit̄ori tsha mvuvhu na tshobode. Ndi tshit̄ori tsha vhukuma. Ambani na khonani dzanu ngauri izwi zwipuka zwivhili ndi khonani dza mbiluni nangoho.

Kha ri nwale

Vhalani tshit̄ori tsha mvuvhu na tshibode hafhu ni kone u nwala mafhungo mat̄anu ni tshi anetshela tshit̄ori itshi.

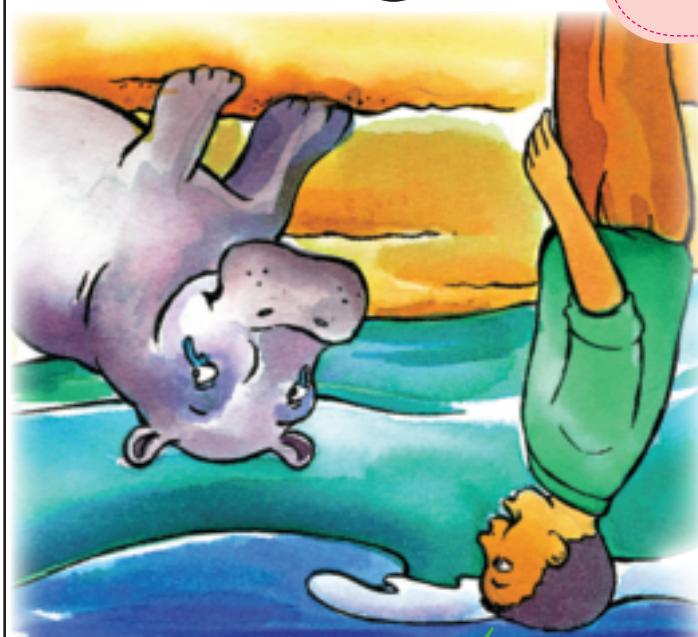

Ndi khou tōdā
mme angā.

Iđai ngeno Owen. Ri do u isa
vhu galaphukha.

Vha dzhaia Owen vha mu isa
vhu galaphukha. A dzula ngadene i re na
tivha.

Petani kha mutaladzitswiti

Nwana hoyu wa
mvuvhu u na mashudu.
Kha ri mu rine dzina.

Gerani kha mutaladzi zwo ḥukhukanyiwaḥo musi no no perežedza bugu yānu.

Nga murahu Owen a aluwa a ṭangana
na musidzana wa mvuvhu a no pfī
Anza. Namusi u dzula na Anza li la
maladze.

Nambotendzani haf ha

Petani kha mutaladzitswiti

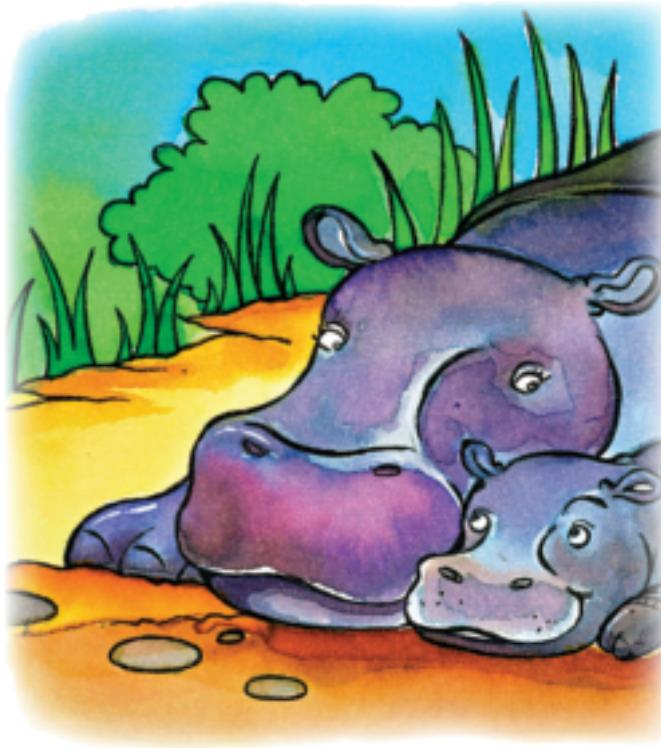
Mvuvhu na ṭshibode

L

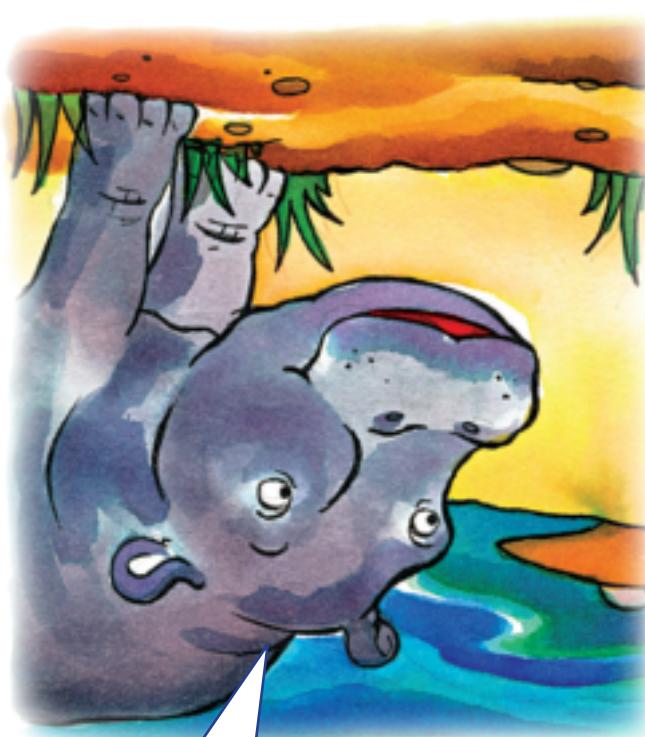
Vha zwi kona u mu nula wanze ni.

Nwana wa mvuvhu o vha a tshi dzula
na mme awe o ditakalela.

2

Ol

Owen a tamba na mukalaha
Vho Mulala. A tshi takadzwa nga
u namela mutanani wavho.

15

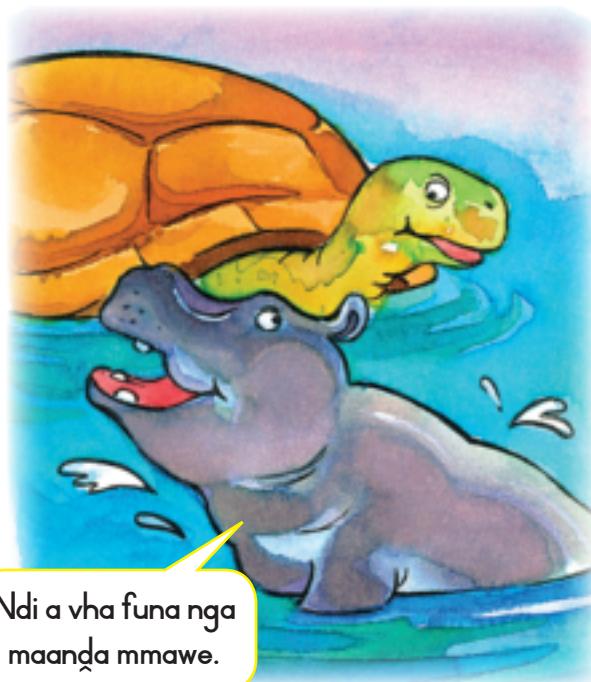
||

9

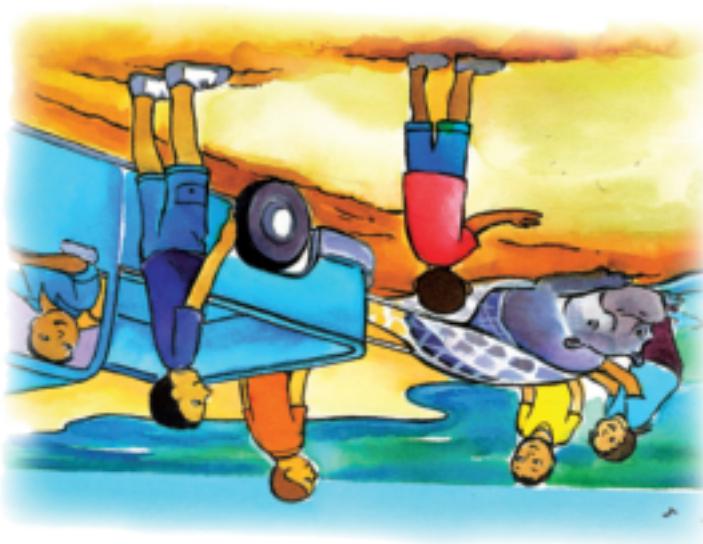
tshibode tshihuluhulu.
Vhugalaphukha a swika a tanganana na

Mvuvhu na tshibode vha vha khonani
khulu vhukuma. Vha la, u bambela na u
tamba vhothe.

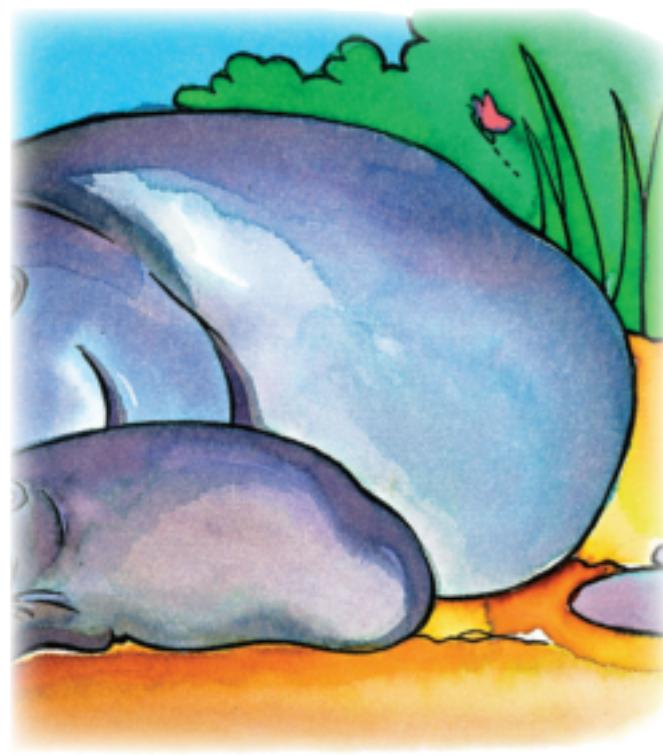

Ndi a vha funa nga
maanda mmawe.

14

tshi lingedza u mu nula lwanzheni.
Vha shumisa mamqule na dzigoloi vha
uyu uwana ura humele shangoni.
Munwe na munwe a lingedza u thusa

3

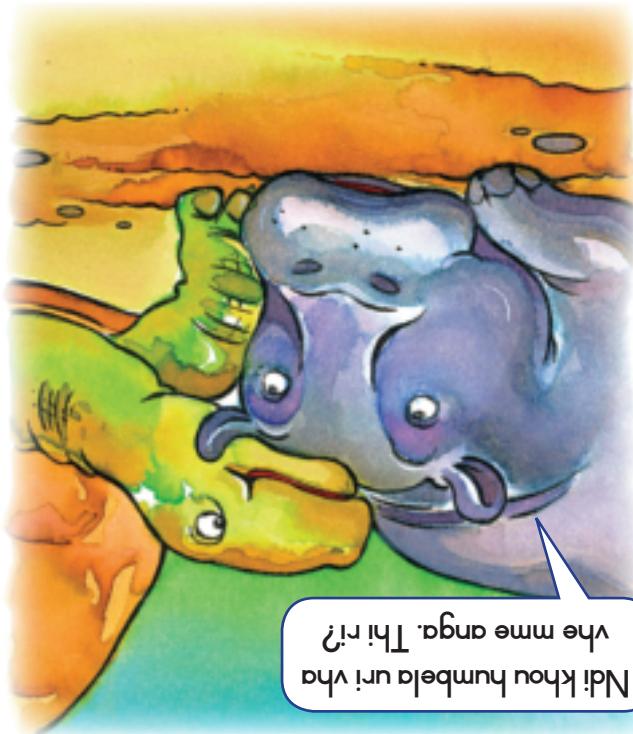
5

Koni u bamba^{la} ndi tshēe mu^{tu}ku.
Thusani! Nthuseni wee! A thi!

lwanzheni.
mulambo u swika a tshi dzhena
Madi a mu kumba a tshi tsā na

12

Ndi khon humbe^{la} urī vha
vhe mme anga. Thi ri?

mme awe.
Lyu hwanā wa mvuvhu o vha o tūvha

Linwe duvha ha na mvula khulu.
Mvula ya kumba u^{la} ḥwana, mme a
sala.

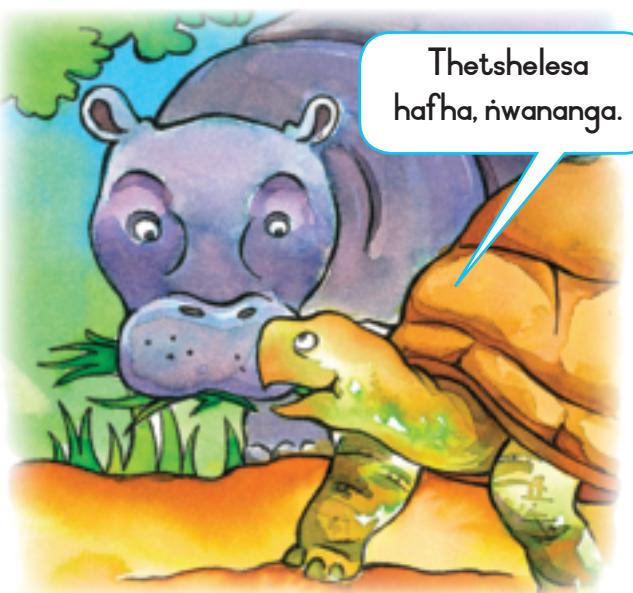
Thusani! Nthuseni wee!
Mme a nga vha ngafhi?

4

Tshibode itshi tsha mukalaha tsha zwi
vhona urī Owen u kha di vha ḥwana
mu^{tu}ku^{ku}. Tsha mu lela tshi tshi mu
sumbedza zwine a fanela u la na hune a
tea u edela hone.

Thetshelesa
hafha, ḥwananga.

13

Thero ya 7: Mulovha, namusi na matshelo

Themo ya 4: Vhege dza 1 - 4

97 Mafhundo a no bva ha khonani 70

U vhala luñwalo.
U fhindula mbudzisothopolwa dzi no yelana na luñwalo.
U rekanya deithi nngede na mađuvha magede zwi re kha luñwalo zwa rekhodiwa kha khalenda.

98 Pulane dzashu 72

Foniki: (nzh, nts, ndi, th)
U ñwala mafhundo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
U dubekanya mafhundo zwi tshi edza tshiñori.
U ñwala nga mafhungomaitei (nyusi) a ene muñe).
U renda tshirendo.

99 Khontsati yashu ya tshikolo 74

U vhala mbekanyamushumo ya khontsati ya tshikolo.
U fhindula mbudziso dzo ñisendekaho nga mbekanyamushumo yone.
Foniki: (mv, zw, pf, nw).
U ñwala mafhundo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
U ñwala mafhundo a no amba nga zwine vha ño ita musi zwikolo zwo vala.
U kopolola maledere H, h, I, i na J, j

100 Ho itea mini nga murahu ha khontsati? 76

Vhe kha zwi gwada vha nanga tshiteñwa tshi no bva kha mbekanyamushumo ya khontsati vha tshi ñaneli kijasi.
U humbulela kufhelele kwa tshiñori.
U fhedzisa bulo ña maipfi ña u fhedzisela tshiñorini.
U livhanya mafhundo na kufhelele kwo teaho.
Phazili (khanganyisa) ya maipfi.

101 Tshifhinga 78

U vhala tshiñori tshi no amba nga zwe Busi a ita.
U topola tshifhinga tshone tshiñorini.
U ñadza thebuļu i no amba nga zwine Busi a ita ñuvha ñiñwe na ñiñwe.

Foniki: (hw, nzw, shw, dzw).
U kopolola maledere K, k, L, l na M, m

102 A thi dzuli fhasi 80

U dodombedza zwine vha ita ñuvha ñiñwe na ñiñwe hu tshi tevhedzwa zwifhinga.
U shumisa maipfi a re kha tshifhinga tsho fhiraho mafhungoni.
U livhanya mafhambanyi.
U ola zwifanyiso u itela u fhedzisa zwifanyiso.

103 Vhege ye Dan z3wa mu kela mañari 82

U vhala nganetshelo i no amba nga Dan.
U fhindula mbudziso dzo ñisendekaho mañwalwa.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (ngw, sh, sw, lw).
U ñwala mafhundo hu tshi shumisa marñe a maipfi.
U kopolola maledere N, n, O, o na P, p

104 Ho bvelela mini kha Dan 84

U ita ñitambwa ña zwe zwa bvelela kha Dan.
U ola zwifanyiso vha tshi sumbedza zwine vha ita kha vhege.
U ñwala mafhundo a no amba nga zwifanyiso.
U fhedzisa maipfi vha kona u a livhanya na zwifanyiso.

105 U endela fhethu 86

U vhala nganetshelo i no amba nga holodei dzi re ñilani.
U dzenisa pulane dza holdei kha khalenda.
U fhindula mbudziso dzo ñisendekaho tsumbazwifhinga ya holodei.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (ny, mb, ph, ng).
U ñwala mafhundo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
U kopolola maledere Q, q, R, r na S, s

106 Ri tshee nyendoni 88

U topola mavundu kha mepe.
U shumisa ndongazwiga dzone.
U longa zwigia mafhungoni na u topola tshika dza mafhundo.
U ñwala madzina o teaho a bugu.
U humbulela uri bugu i amba nga mini.

107 Muña wa hashu na zwifuwohaya 90

U vhala nganetshelo i no amba nga muña na zwifuwohaya.
U fhedzisa thebuļu i no amba nga mashaka avho fhasi ha ñohoho dze vha ñewa.
Foniki: (zw, kw, bw, kh)
U ñwala mafhundo a tshi shumisa maipfi e a ñewa.
U kopolola maledere T, t, V, v, W, w X, x na Y, y

108 Ndi mini itsi tshi re tsha tshipentshela? 92

Nyito ya u ñiphiña ya u ñuma zwithoma.
U ñwalulula mafhundo a tshi shumisa ndongazwiga yone.
U topola maiiti na madzina.
U fhedzisa ñhanzielapfufu ya shaka.

109 U ñwala tshiñori 94

U rera nga puloto ya tshiñori e na khonani.
U ñadza pulane ya tshiñori hu tshi shumisa ñohowana dze dza ñewa.
U tevhedza ndaela dza u ita bugu ya zwigeriwa.

110 Thai 97

U livhanya thai na zwifanyiso zwone.
U fhindula thai.

111 Maluña na muñawa 98

U vhala tshiñori tsha Maluña na muñawa.

112 Maluña na muñawa (tshi ya phanda) 110

112b Maluña na muñawa (tshi ya phanda) 112

Kha ri vhale

24 Crest Road
Seaville
3880

La 20 Thangule 2015

Khonani yanga Vhonani

Ndo pfa ndo takala nga maanda ndi tshi ni vhona netiboloni mulovha.

Zwino mushumo ndi munzhi tshikoloni. Lavhu^{tanu} li^{dah}o ri^{do} vha na khontsati yashu ya tshikolo. Vhasidzana vha^{do} tshina mitshino ya sialala. Vhatukana vha^{do} vhalo tshirendo tsha Mulala na tshibode. Ntakadzeni u^{do} vha kilaunara (museisi) khontsatini.

Ri a^{diphi}_{na} tshikoloni tshashu. Nga bureiki ndi tamba na Mandu na Lizi. Mulovha ro tamba mudzumbamo. Mandu a dzumbama kuduni kwa murini. Ra mu^{toda} ho^{the} ri sa mu wane. Nda vhidzelela, nda ri "Mandu ibvanivho zwino wee!"

Ra mbo^{di} mu wana.

Ndi^{do} ni vhona tshifhingani tshi^{dah}o ri tshi tamba netibolo.

Suzi

Kha ri nwale

Vhalani vhurifhi hafhu ni ite thiki (✓) kha phindulo yo teaho.

Ndi nnyi we a nwala vhurifhi?

A	Vhonani
B	Suzi
C	Mandu

Khonani dza Suzi ndi vhonnyi?

A	Mandu na Rob
B	Mandu na Lizi
C	Lizi na Sandani

Khontsati i do vha nga nwedzi ufhio?

A	Thangule
B	Khubvumedzi
C	Tshimedzi

Lizi u do ita zwifhio khontsatini ya tshikolo?

A	Utshina
B	U vha kilauku
C	U vhala tshirendo

Kha ri nwale

Vhalani vhurifhi nga vhuronwane. Lingedzani pfectesa deithi na maduvha zwi re vhurifhini uhu. Zwi swayeni kha khalenda. Ni kone u fhindula mbudziso.

Thangule

Musumbuluwo	Łavhuvhili	Łavhuraru	Łavhuna	Łavhutanu	Mugivhela	Swondaha
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Suzi o nwala luñwalo ulu nga deithi ifhio (nga dzingana)?

Suzi o nwala luñwalo ulu nga duvha ifhio (nga la vhungana)?

O tamba mudzumbamo nga deithi ifhio (nga dzingana)?

O tamba mudzumbamo nga duvha ifhio (nga la vhungana)?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u የwala mafhungo mavhili a inwi mune buguni
yanu ya ndowedzo.

munzhi	khontsai
vhunzhilinzhili	ntsema
mashinzha	ntsukisa

tshirendo	ho <small>the</small>
thendo	<small>tha</small> the
mbondo	kwo <small>the</small>

Maipfimadihiwa

sedza
toda
vhathu
vhidzelela

Kha ri የwale

Nomborani mafhungo aya a tshi tevhekana u bva kha 1 u swika kha 3.

Suzi u <u>do</u> tshina khontsatini ya tshikolo nga የwedzi wa Khubvumēdzi.
Suzi o የwalela Vhonani vhurifhi.
Suzi na Lizi vho <u>tan</u> gana netiboloni.

Kha ri የwale

ጀwalani nyusi dzanu.

Mulovha ndo

Namusi ndi

Matshelo ndi do

ጀwedzi u daho ndi do

Kha ri diphine

Ni kha tshigwada
tsha vhoiwe, itani
ndowendowe ya u
vhala tshirendo tsha
Mulala, wa tshibode,
na nwana wa mvuvhu.

Ñwana wa mvuvhu a no khana

Ñwana mułukułuku wa mvuvhu, wee!

Upfumbula mađi nga ningó.

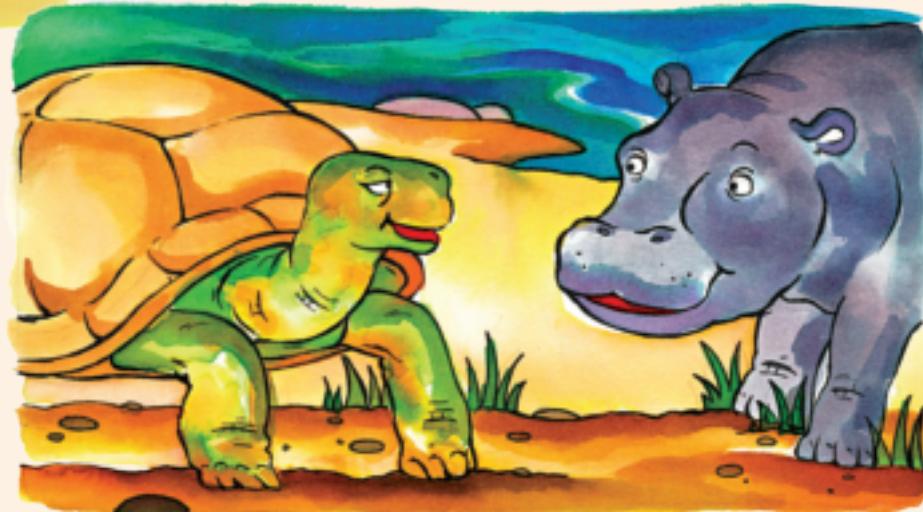
A tshi tshimbila na mulambo.

I tyafatyafa ya matope.

Ha mbo swika Mulala

A tshi ñangavhedza nga zwitku.

Vha mbo vha khonani khulu!

Kha ri vhale

Mbekanyamushumo ya Khontsati ya Tshikolo
tsha Phaswana

Duvha: 26 Thangule 2015
Tshifhinga: 6:00 masiari u swika
7:30 madekwana

Zwiteñwa

- 1 U vula mushumo nga Thohoyatshikolo,
Mufumakadzi Vho Nkuna.
- 2 Tshirendo tsha Mulala na mvuvhu.
- 3 Utshina zwa sialala.
- 4 U nekedza pfufho kha gireidi 1, 2 na 3.
- 5 Vha Gireidi ya 3 vha a imba.
- 6 Ntakadzeli wa kilaunara (museisi).

Hu dzhenwa mahala

Hu do rengiswa khekhe na malegere musi
khontsati i sa athu thoma.

Kha ri vhale

Vhalani mbekanyamushumo ya khontsati ya tshikolo, ni kone u fhindula mbudziso.

Khontsati i khou itea nga deithi ifhio?

I do thoma na u fhela nga tshifhingade?

U thoma _____

U fhela _____

Ndi nnyi a re thohoyatshikolo?

Ndi nnyi a no do vha kilaunara?

Ndi kilasi ifhio ine ya do imba?

Ndi kilasi dzifhio dzine dza do wana pfufho?

Hu do vha hu tshi khou rengiswa mini khonsatini?

Zwi do dura vhugai u ya khontsatini?

Deithi:

Divhamai pf

Vhalani maipfi ni thetshelene mibvumo.
Ni kone u የውላል ማፍሁንጂ ማዕስል አውሃን ሆኖ ሁኔታ የሆኑ የሚመለከት ተቋሙ ነው.

 mvuvhu	zwa	pfufho	dzhewa
mvula	zwithu	pfano	vhonwa
mvuvhelo	zwone	pfunzo	gunwe

Maipfimadivhiwa

todwa
tshinwe
lila
kona

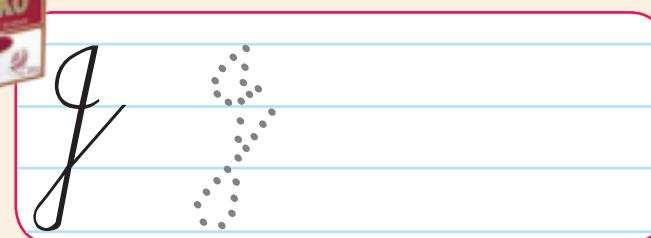
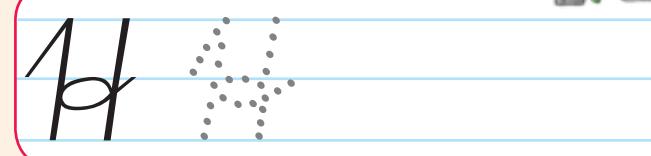
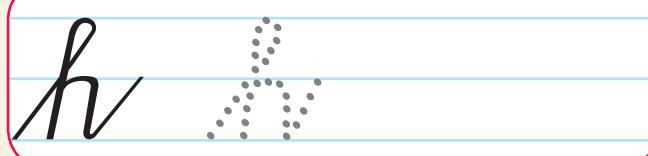
Ni a tama u ya khontsatini ya tshikolo. Bulani uri ngani.

Kha ri nwale

Kha ri ñwalulule maledere aya.

Kha ri nwale

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Ni kha tshigwada tshanu, nangani tshiteriwa tshithihi tshi no bva kha mbekanyamushumo ya khontsati ni ite ndowendowe yatsho. Tshi taneleni kilasi sa litambwa. Ni ri vha ni vhudze uri tshiteriwa tshine na khou tamba sa litambwa ndi tshifhio kha mbekanyamushumo. Ni nga vhala tshirendo, u ita ndowendowe ya u tshina kana na imba luimbo.

Kha ri nwale

Lavhelesani zwifanyiso izwi. Anetshelani khonani yanu tshitora na uri ni vhona uri tshi nga fhelela nga ndilade. Ni kone u dzhenisa maipfi kha bulo ja maipfi ni tshi sumbedza uri mudededzi vha ri mini.

Yoo, ndo dikanda nga zwiliwa zwa lantshi namusi.

1

Ni a mpha lantshi yanu nda dikanda ngayo kana ndi a ni kanda.

2

Ni songo nnzhiela lantshi yanga, vhathe.

3

4

Kha ri nwale

Livhanyani mathomo a fhungo a re tshibogisini tsha lutombo na mafhedzele one a re tshibogisini tshidala.

Pam o la lantshi yawe

Ndo la sangwetshi yanga

Ndo vhidza mudededzi

Mudededzi vho vha vho
sinyutshela Jim

ngauri Jim o vha a tshi khou toda lantshi yawe.

ngauri o vha e na ndala.

ngauri o vha a tshi khou dina.

ngauri ndo vha ndi na ndala.

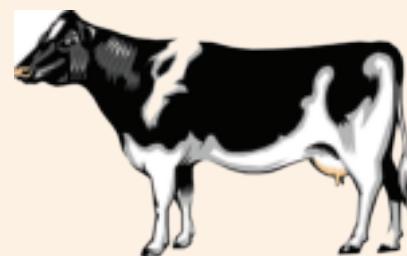
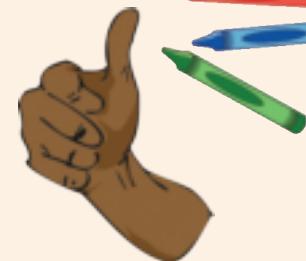

Kha ri diphiqe

Wanani ni tagedzele maipfi tshibogisini ane a yelana na tshifanyiso.
Ni kone u tala mutalo u tshi bva kha ipfi u tshi ya kha tshifanyiso tsho teaho. Ni elelwe, maipfi a nga bud'a kana a tou tsitsa.

k	h	o	n	t	s	a	t	i	w
h	c	z	h	a	n	a	b	x	s
o	q	m	v	u	v	h	u	g	o
k	h	o	l	o	m	o	k	r	p
h	r	d	z	u	m	b	a	m	a
o	t	s	j	o	g	u	n	w	e
m	v	u	l	a	q	n	n	d	u
t	s	h	i	b	o	d	e	d	e

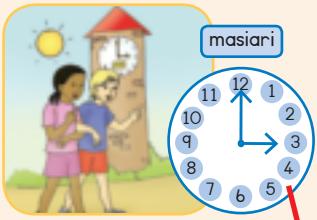

101 Tshifhinga

Kha ri vhale

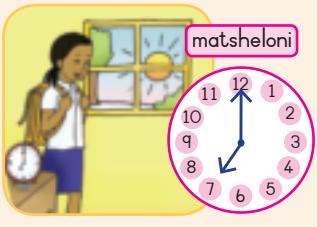
Vhalani tshitiori ni livhanye watshi na tshifanyiso na mafhungo o teaho.
Ro dzula ro ni itela la u thoma.

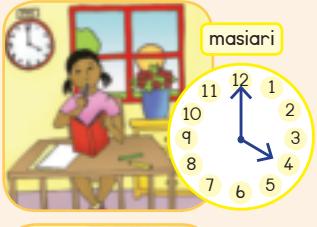
Nga Musumbuluwo Busi u vuwa
nga awara ya 6 nga matsheloni.

U ya tshikoloni nga awara ya
7 nga matsheloni.

Nga awara ya 1 nga masiari u
a vhuya hayani.

Utamba na Pam nga awara
ya 3 nga masiari.

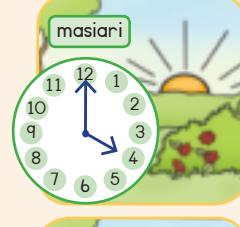
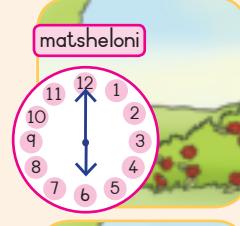
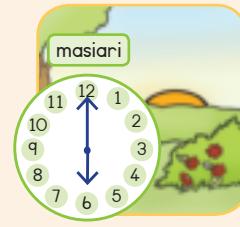
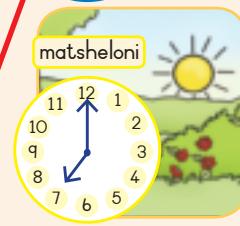
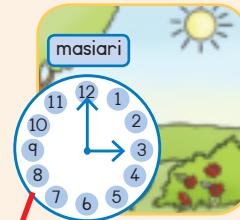
Uita tshuñwahaya yawe nga
awara ya 4 nga masiari.

U la tshilalelo nga awara ya 6.

U ya u edela nga awara ya 8.

Deithi:

Kha ri nwale

Dzhenisani zwine Busi a ita nga hezwi zwifhinga ḫuvha ḥinwe na ḥinwe.

Maipfimadivhiwa

swiswi
takalela
konda
pfuka

Awara ya 6

Awara ya 7

Awara ya 1

Awara ya 3

Awara ya 4

Awara ya 6

Awara ya 8

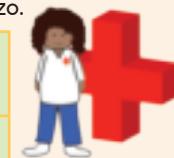
Divhamaiipi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi muqe buguni yanu ya ndowedzo.

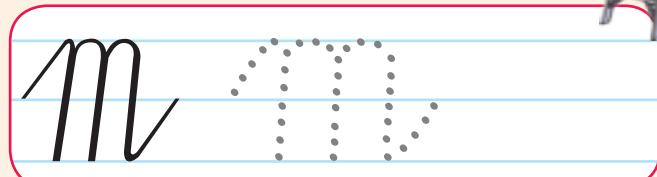
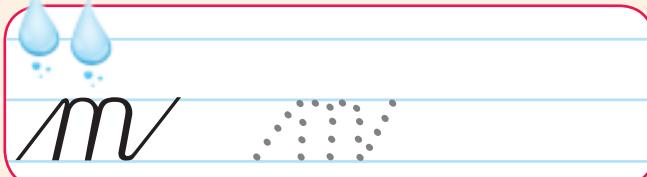
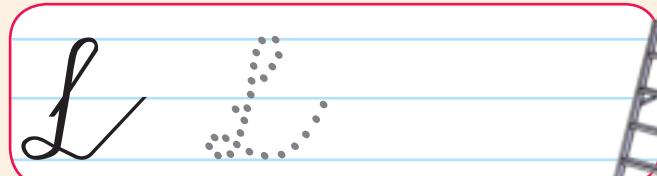
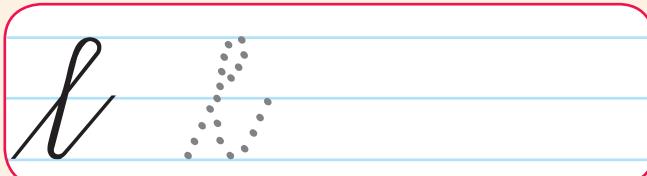
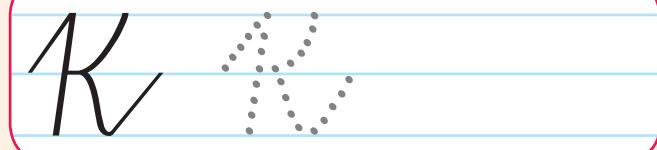
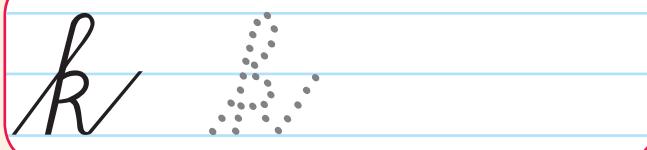
hwala	dzwala
hwaya	dzwatswatswa
hwenga	dzwirigondo

tanزوا	reshwa
kanزوا	fashwa
thanزوا	fushwa

Kha ri nwalulule maledere aya.

Kha ri nwale

TEACHER: Sign _____ Date _____

102 A thi dzuli fhasi

Kha ri ite nyito

Dzhenisani zwine na ita nga hezwi zwifhinga duvha linwe na linwe.

Awara ya 6	
Awara ya 7	
Awara ya 1	
Awara ya 3	
Awara ya 4	
Awara ya 6	
Awara ya 8	

Kha ri nwale

Arali ha tsumiwa mutsila -ela kha ipfi la nyito (liiti), zwi amba uri muthu u khou itela muñwe muthu kana tshinwe tshithu nyito. Vhalani phere inwe na inwe ya mafhungo. Tumani mutshila -ela kha ipfi li re na muvhala uri ni fhedzise fhungo lavhuvhili.

Vhonani na Pam vha pfana na u tamba.

Vhonani na Pam vha tambela thimu ya netibolo.

Ntakadzeni u tavha miroho ya mme awe.

Ntakadzeni u _____ mme awe miroho.

Vhonani u a bika.

Vhonani u _____ vhatru khovhe.

Pam o renga bola.

Pam o _____ thimu ya netibolo bola.

Mafhambanyi

Kha ri nwale

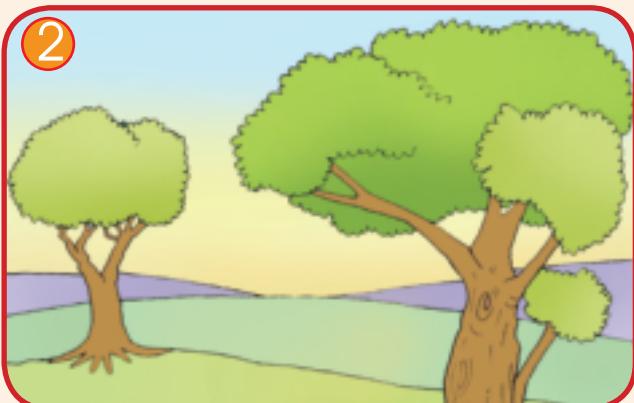
Talani mutalo u no bva
kha maipfi a re kha
kholomo dala u tshi ya
kha maipfi a no amba zwi
no fhambana na a re kha
kholomo ya lutombo.

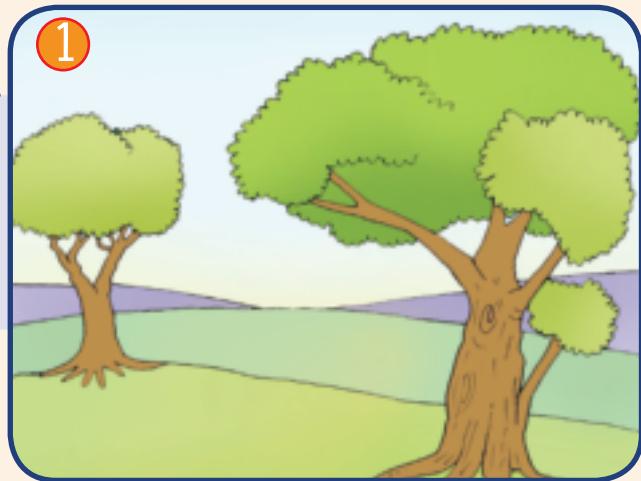
Kha ri diphine

Olani zwifanyiso zwa 3
zwi tevhelaho.

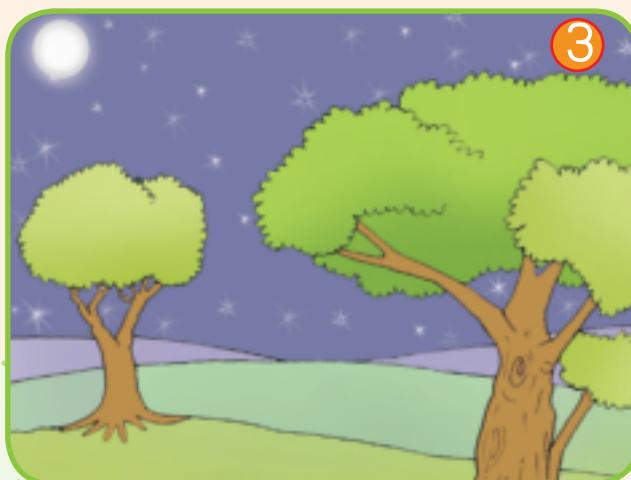
- 1 Ndi nga awara ya 8 nga matsheloni.
Ho vha hu si na makole. Mmbwa na
tshimange zwi khou pandamedzana zwi
tshi fhira tsini na muri.

- 2 Tshimange tsha mbo di
gonya muri. Duvha lo bva lothe.

- 3 Ho no vha vhusiku zwino, tshimange
tshi tsa murini.

n̄ha		takala
ida		vhusiku
ongolowa		pfufhi
tshiswa		dzhena
masiari		tshilala
bva		ee
tungufhala		tuwa
hai		ṭavhanya
ndapfu		fhasi

103 Vhege ye Dan zwa mu kela mat̄ari

Kha ri vhale

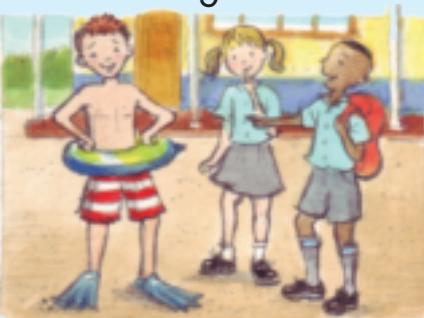
Dan zwe mu kela mat̄ari ila vhege.

O tshelwa nga Musumbuluwo. A siwa nga bisi lwe a lenga u swika tshikoloni. "Khezwi no lenga, Dan?" hu vhudzisa mudededzi wawe.

Nga Lavhuvhili o ya tshikoloni fhedzi a hangwa bege yawe bisini. Musi a tshi dzhena kilasini, o vha o fara bola fhedzi. "Bege yanu i ngafhi, Dan?" hu vhudzisa mudededzi wawe.

Nga Lavhuraru a buba. A namela bisi. Bisi ya tshimbila ngeno i sa swiki hune a khou ya hone. Dan o vha o namela bisi i si yone. Iyi bisi ya mu isa tshikoloni tshiñwevho. "Dan u ngafhi ñamusi?" hu vhudzisa mudededzi wawe.

Nga Lavhuñā a ḥoda yunifomo yawe a si i wane. Zwino a vho ya tshikoloni o ambara khosishumu ya u bambela. "Yunifomo yanu i ngafhi, Dan?" hu vhudzisa mudededzi wawe.

Nga Lavhuñā Dan a buba vhukuma. A ya tshikoloni hu tshee luswiswi. O vha o nete lwe a mbo ḥi edela kilasini. "Ndi nga mini no edela, Dan?" hu vhudzisa mudededzi wawe.

Nga Mugivhela Dan a ya tshikoloni fhedzi a wana gethe ḥa tshikolo ḥo kħiñiwa. Ohoo, Dan! A hu na tshikolo nga Mugivhela.

Deithi:

Kha ri vhale

Vhalani tshit̄ori, ni fhindule mbudziso.

Maipfimadivhiwa

fasītere

lala

dala

fhambana

Ndi nga mini Dan o vha o lenga nga Musumbuluwo?

Ngauri o

Dan u ya tshikoloni na bola nga la vhungana?

Dan u ya tshikoloni o ambara khosishumu ya u bambela nga la vhungana?

Ho bvelela mini musi we Dan a ya tshikoloni nga Mugivhela?

Divhamaiſfi

Dzhenisani maipfi zwikalani zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u ñwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

vhulungwa

vhashumi

lavhengwa

kholwa

luswielo

vhilwa

hangwa

khosishumu

luswiswi

tshelwa

luswayo

mushumo

Kha ri ñwalulule maledere aya.

Kha ri ñwale

n

n

o

o

h

p

TEACHER: Sign

Date

83

Kha ri ite nyito

Itani litambwa li no sumbedza uri ho bvelela mini kha Dan nga duvha nga duvha. Thadulanani u vha Dan. Ni nga kha di thadulanana u vha mudededzi.

Kha ri nwale

Olani tshifanyiso tshi no sumbedza zwine na ita duvha linwe na linwe kha vhege. Dzhenisani maduvha.

Kha ri nwale

Nwalani zwine na ita nga haya maduvha.

Musumbuluwo	
Lavhuvhili	
Lavhuraru	
Lavhuña	
Lavhutānu	
Mugivhela	
Swondaha	

Deithi:

Kha ri diphine

Vhumbani maipfi a tshi bva kha maledere,
ni kone u a nwala afho zwikhali. Ni kone u
wana maipfi ane a yelana na tshifanyiso.

lwa_ _ _ e

lwanzhe

vha_ _ _ i

nz

lwe_ _ _ e

n_ _ a

n_ _ u

vho_ _ e

ti_ _ a

bi_ _ a

kw

su_ _ a

kh_ _

t_ _

d_ _

di_ _ a

ku_ _ a

vh

vhu_ _ a

rem_ _

bik_ _

dob_ _

a_ _ a

bu_ _ o

fh

fha_ _ u

wa_ _ u

ya_ _ u

vha_ _ u

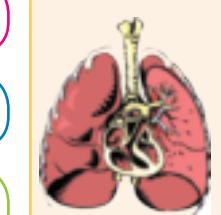

m_ _ o

m_ _ u

pf

m_ _ a

do_ _ _ a

vhu_ _ _ a

ku_ _ a

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri vhale

Tshifhinga tsha u vala ha zwikolo tsho swika. Vhana vhothe vha khou amba ngauri vha do vha vha tshi khou ita mini zwikolo zwe vala. Vhana vha^{tan}u vha do dalela dorobo dza huⁿwevho. Mudededzi wavho u vha humbelu uri vha nwale zwine vha do ita kha pulane ya holodei.

Pulane dza holodei

Dzina	Duvha	Fhethu	Vha <u>do</u> ita mini?
Kanakana	Łavhuńa	Johannesburg	Ndi <u>do</u> ya phathini ya muzwala wanga.
Dan	Musumbuluwo	Polokwane	Ndi <u>do</u> dalela makhulu wanga.
Vhonani	Łavhuraru	Durban	Ndi <u>do</u> ya bitshini.
Ntakadzeni	Łavhuńanu	Mbombela	Ndi <u>do</u> ya Vhugalaphukha ha Khuruga.
Busi	Mugivhela	Umtata	Ndi <u>do</u> ya munyanyani.
			Dzhenisani zwine na <u>do</u> ita.

Deithi:

Kha ri nwale

Vhalani mbudziso idzi. Nwalani phindulo dzañu ngomu thebuñuni.

Ndi nnyi ane a ðo ya u dala Johannesburg?

Dan u ðo ita mini nga Musumbuluwo?

Ndi nnyi ane a ðo ya bitshini?

Busi u ðo ita mini nga Mugivhela?

Ndi nnyi ane a ðo ya Vhugalaphukha ha Khuruga?

Inwi ni ðo ya ngafhi?

Divhamaiþi

Dzhenisani maipfi zwikhali zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u nwala mafhingo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

vhanyanyuwi

ambela

phaiphí

ngavhuya

phando

ngalavha

zhamba

munyadziwa

munyanyani

humbelá

phathihi

ngauri

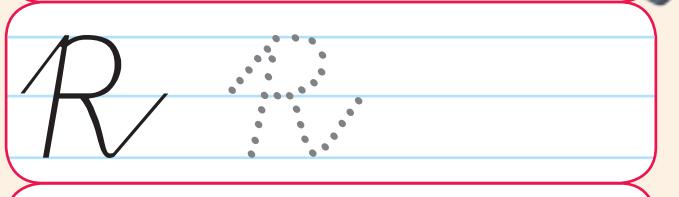
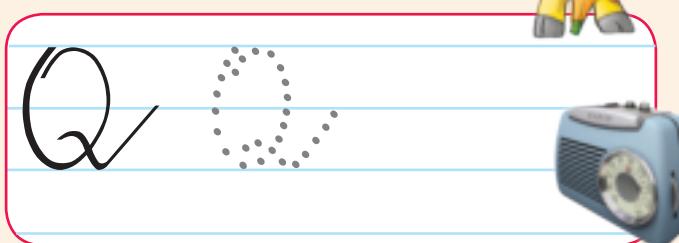
Maipfimadivhiwa

ima
vhathu
da
navho

Kha ri nwalelule maledere aya.

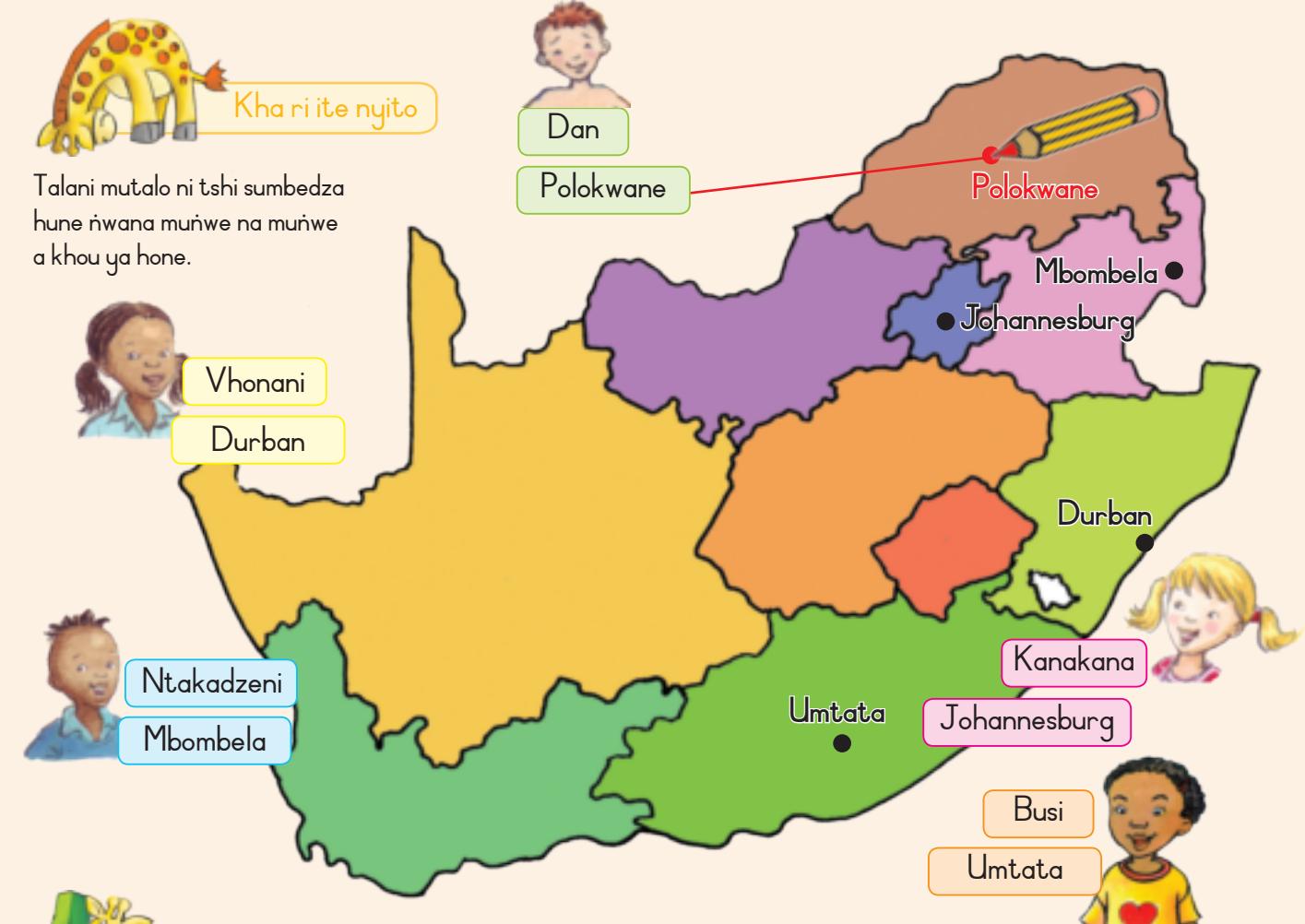
Kha ri nwale

TEACHER: Sign

Date

87

nguluvhe mitshila ndi vhukongonya

thuda mitsinga ndi tototo

mbidi ndi mavhala muvhili wothe

ndou musingo ndi mutapatila

Deithi:

Kha ri nwale

Dzhenisani zwiga ni tshi sumbedza uri fhungo liñwe na liñwe ndi lushaka lufhio, ni kone u nwala kufhedzele kwo teaho.

Ri fhedza fhungo libulamafhungo nga tshiga tsha u awela. (.)

Ri fhedza mbudziso nga tshiga tsha mbudziso. (?)

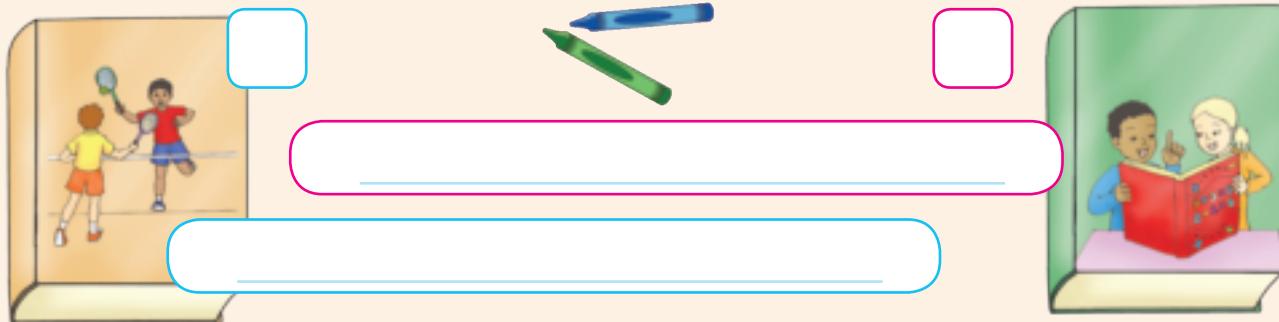
Ri fhedza fhungo li no sumbedza u nyanyuwa nga tshigagarukela. (!)

Ndi pfana na małegere	u bulu mafhungo
Ni pfí nnyi	
Ni songo pfuka bada, goloi i khou ḫa	
Ni dzula ngafhi	
Ndi na thedibee ya pinki	
Ndi khou nwa mini	
A thi pfani na vhuria	
Ni vhone, hu na ḥowa	

Kha ri diphine

İwalani madzina a iñwe na iñwe ya hedzi bugu. Dzina la bugu li ri vhudza uri tshitoritshi amba nga mini. Vhudzani khonani yanu uri ni vhona u nga iñwe na iñwe ya idzi bugu i amba nga mini. Nomborani bugu ni tshi tevhedza u tevhekana nga kuvhalele kune na do tevhela kwone. Thomani nga 1 kha bugu ine na khou ḫodesa u i vhala, ni fhedze nga 4 kha bugu ine na si ḫodese u i vhala.

TEACHER: Sign _____ Date _____

Muṭa wa hashu ndi muhulwane. Namusi **vhazwala** vhangā vha khou da u dala. Mme anga ndi nese. Khotsi anga vha shuma tshikepeni, Makhulu wanga ndi vhone vha no sala na riñe musi mme anga vho ya mushumoni. Ndi a takala musi vhazwala vhangā vho da u dala ngauri ri tamba bola na mudzumbamo. Tshiñwe tshifhinga kukaladzi **kwanga** ku a ḥoda u tamba na riñe. Utshee muṭukusa.

Ri na zwifuwohaya zwinzhizwinzhi. Nñe ndi na **khovhe** ya musuku na tshinoni. Khaladzi anga u na **tshibwanana** na kumangana kwa u naka. Tshiñwe tshifhinga kumangana kwawe ku ḥoda u bata khovhe yanga.

Itani mutevhe wa madzina a vhatu vha muṭa wa hanu. Dzenisani dzina la muthu muñwe na muñwe ni fhedzise thebulu.

Dzina	Ndi shakade afho mudini	Miñwaha
Konanani	Muzwala	12

Dzina	Ndi shakadé afho mudini	Minwaha

Divhanaipfi

Dzherisani maipfi zwikhali zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelesé mibvumo. Ni kone u ñwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

vha zwala	kwanga	tshibwana ana	khovhe
mazwale	kwana	tibwa	khano
mazwilu	kwama	thubwa	khana

Maipfimadihvisha

tshifhio
khulu
manditi
itshi

Kha ri ñwalulule maledere aya.

Kha ri ñwale

t T

w W

u U

x X

v V

y Y

Kha ri ite nyito

Ndi tshifuwode itshi?
Tanganyani zwithoma
uri ni kone u
dzumbulula.

a
z

b
c

d
e

f
g

y
x

w v

u

t

s

r

q

p

n

o

m

l

k

j

i

h

g

f

e

d

c

b

a

Kha ri nwale

Nwalani fhungo linwe na linwe ni tshi shumisa malederedanzi na
ndongazwiga dzo teaho.

ri nga ya phakhani

Ri nga ya phakhani?

kanakana na vhonani vha khou ya phakhani

ni songo posela nt̄hesa, wee

ni nga mphavho baloni

Deithi:

Kha ri nwale

Maipfi a nyito a ri vhudza zwine zwa khou bvelela.
Vhalani fhungo linwe na linwe ni talele ipfi ja nyito. Ni kone u tangedzela muthu kana tshithu tshine tsha khou ita nyito.

Zwinoni zwi a fhufha.

Tshimange tshi a thamuwa.

Vhana vha a tamba.

Musidzana u a imba.

Masekwa a a bambela.

Watshi i a tshimbila.

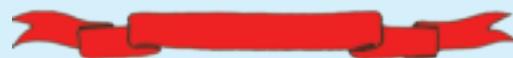

Nwana u a lila.

Kha ri diphine

Pfufho ya tshipentshela ya shaka

Nwalani dzina ja uyo muthu.

Vhushaka hanu
nae ndi hufhio?
Ndi mme anu,
khotsi, khaladzi,
mukomana,
murathu?

Talutshedzani uri ndi muthu wa mvumbode. Ndi mini tshi no mu ita shaka ja tshipentshela?

Pfufho i bva kha

Duvha

Olani uyo muthu.

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ambe

Ambani na khonani yanu nga tshitɔri tshine na ño ñwala.
Ni kone u ñwala mihibulo yanu kha siatari ili.

Pulane ya
tshitɔri tshanga.

Vhaanewa na
fhethuvhupo

Mathomo

Ndi vhonnyi vha re tshitɔrini?

Tshitɔri tshi bvelela ngafhi?

Tshitɔri tshi bvelela lini?

Hu itea mini mathomoni a tshitɔri?

Mutumbu

Hu itea mini kha mutumbu wa tshitɔri?

Magumo

Tshitɔri tshi fhela nga ndilade?

KHAVARA YA MURAHU

MUNWALI INDI INNYI?

Nwalani dzina lanu.

Miñwaha yanu.

Hune na dzula hone.

8

KHAVARA

Olani tshifanyiso hafha.

LIGA ja 2: petani kha mutalo wa zwithomo

Nwalani dzina la bugu hafha.

LIGA ja 3: silfumebeni kha mutumbulu

Nwalani dzina lanu (ndi inwi muñwali).

1

LIGA ja 4: gerani kha mutalo niga murahu ha musi no siñepulara bugu yanu

LIGA ja 1: petani kha mutalo wa zwithomo

5

4

Isani tshifto ri tsahany phandà hafha.

Nwalani mutumbu wa tshifto ri tsahany hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Thomani u የውላ tshitor tshanu hafha.

Fhedzisan tshitor tshanu.

2

7

3

9

Tsanitshitor tshanu phanđa hafha.

Nwalaniruri hu bvelela min magumoni a tshitor tshanu.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Thai

Kha ri diphine

Livhanyani thai idzi na zwifanyiso zwo teaho.
Ni kone u ḥwala phindulo zwikhala zwe na ḥnewa.
Ni nga shumisa haya maipfi uri a ni thuse.

nndu

Ndi buka, lihuluhulu. Ndo tshila kaledale.

Ndi nne nnyi?

dainaso

bere

Mutsinga wanga ndi mulapfulapfu. Ndi fula matari ḥhodzini dza miri. Ndi nne nnyi?

dainaso

Ndi na ndevhe ndapfu nahone ndi thamuwa nga luvhilo luhulu. Ndi nne nnyi?

aisikhirimu

Ndi pfana na u tamba nahone ndi na mavhoya a no suvhelela. Ndi nne nnyi?

tshisambureni

Ndi na muvhala mudala na wa ḥada nahone ndo nakesa. Ndi nne nnyi?

muvhudua

Ndo hula nahone ndi na muvhala wa burauni na u gidima na u fhufha ndi a zwi kona. Ndi nne nnyi?

tshibode

Ndi a rothola na u ḥambitela nahone ni a kona u ndya. Ndi nne nnyi?

dzuvha

Ndi tshimbila na vhulalo hanga huñwe na huñwe hune nda ya. Ndi nne nnyi?

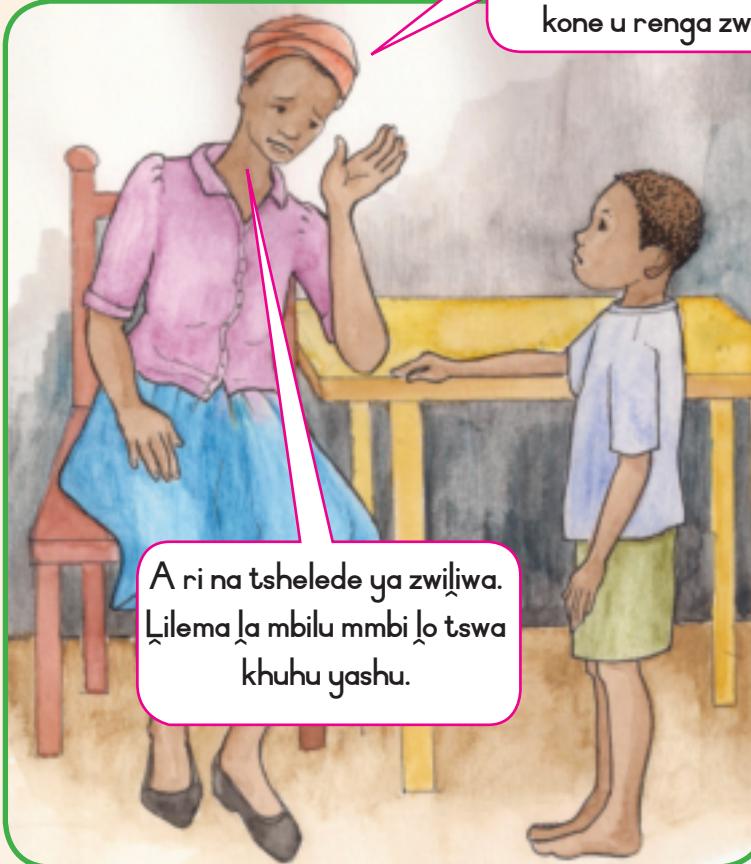

tshimange

Ndi a ḥaramuwa musi mvula i tshi na.
Ndi nne nnyi?

Kha ri vhale

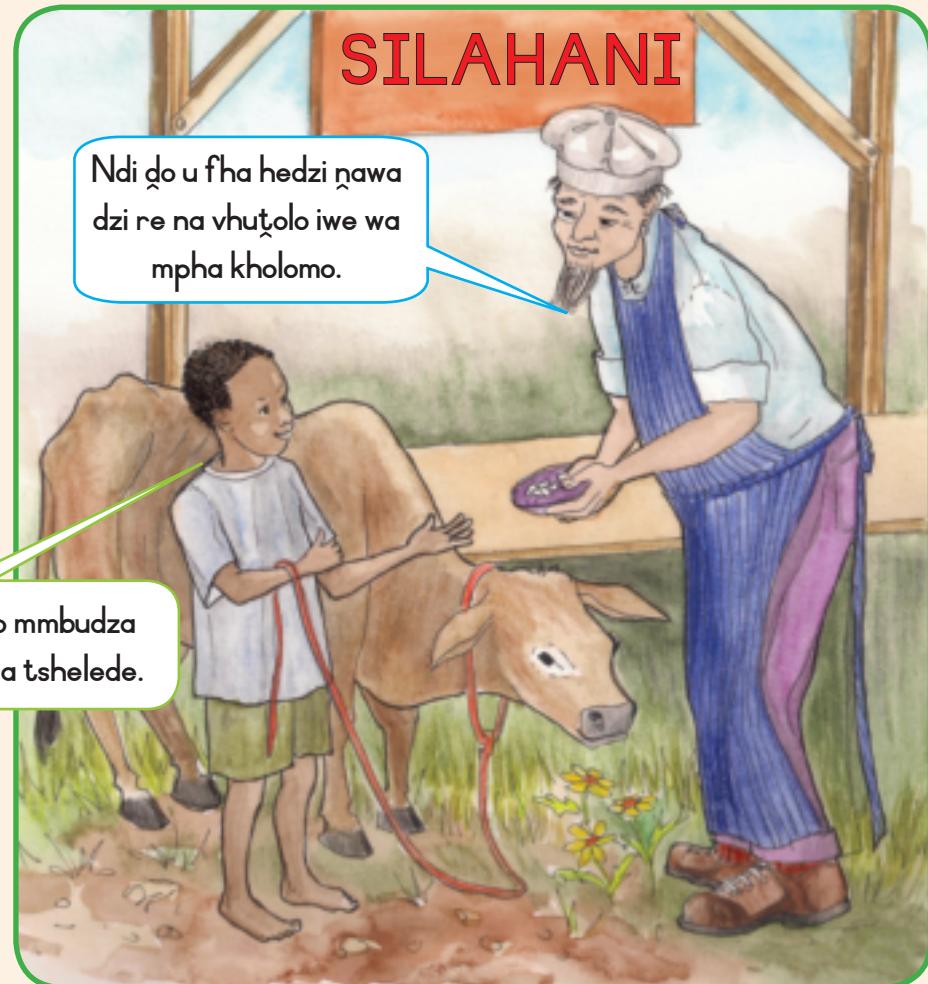
Kalekale ho vhuya ha vha na muṇwe mutukana we a vha a tshi pfì Maluṭa. Maluṭa o vha a tshi dzula na mme awe. O vha a si na khotsi.

Musi khotsi awe vha tshi kha di tshila, lilema la mbilu mmbi lo da la tswa haripa yavho na khuhu yavho ye ya vha i tshi kudzela makumba a musuku.

Maluṭa na mme awe vho vha vhe zwishai vhukuma. Mme a Maluṭa vha mu vhudza uri a ise kholomo makete a i rengise.

Ndilani, Maluta a
tangana na muñe wa
silaha, we a sumbedza
Maluta ñawa thanu dzi
re na vhuñolo ngomu.
Maluta a fha ula munna
kholomo a dzhia ñawa.

No mu fha
kholomo ni tshi
itela ñawa thanu?

Mme a Maluta vha sinyuwa
nga maanda. Vha lata dzila
ñawa nga fasitere. Ho vha
hu si na zwiliwa lwe vhone na
Maluta vha edela na ndala.

Maluṭa na muṇawa (tshi ya phanda)

Themo ya 4 - Vhege dza 3-4

Nga matshelo nga
matsheloni ha vuwa ho
mela tsinde lilapfulapfu la
muṇawa hanef ho nn̄da.
Maluṭa a gonya lila tsinde.

Ndi do gonya hoyu muṇawa
nda gonya n̄thant̄ha
mathakheni.

Musi Maluṭa a tshi
swika ṭhodzini, a
wana uri matsina lila
lilema la mbilu mmbi
li dzula henengei. A
ita na u wana haripa
na khuhu ya khotsi
awe. Maluṭa a dzhia
musuku a tsa nga
muṇawa.

Nga matshelo Maluṭa a vhuyelela,
a gonya muṇawa a tshi yo dzhiulula
haripa ya khotsi awe.
A vhona ḥila khuhu ya khotsi awe i no
kudzela makumba a musuku.

Maluṭa a dzhia haripa na khuhu.
Fhedziha, ḥila ḥilema ḥa mbo ḫi khathihi
fhedzi vukuluku! ḥilema ḥa thoma u
gidemedza Maluṭa.

Ndi tea u ya nda
dzhiulula thundu
ya khotsi anga.

Mphei khuhu
yanga!

Fee, fii, foo, fum!
Hu khou nukha
kutukana kwa
rabulasi hafha.

Maluṭa a swenda a tshi tsa na muṇawa
ngeno ḥilema ḥa mbilu mmbi ḥi murahu.

Maluṭa na muṇawa (tshi ya phanda)

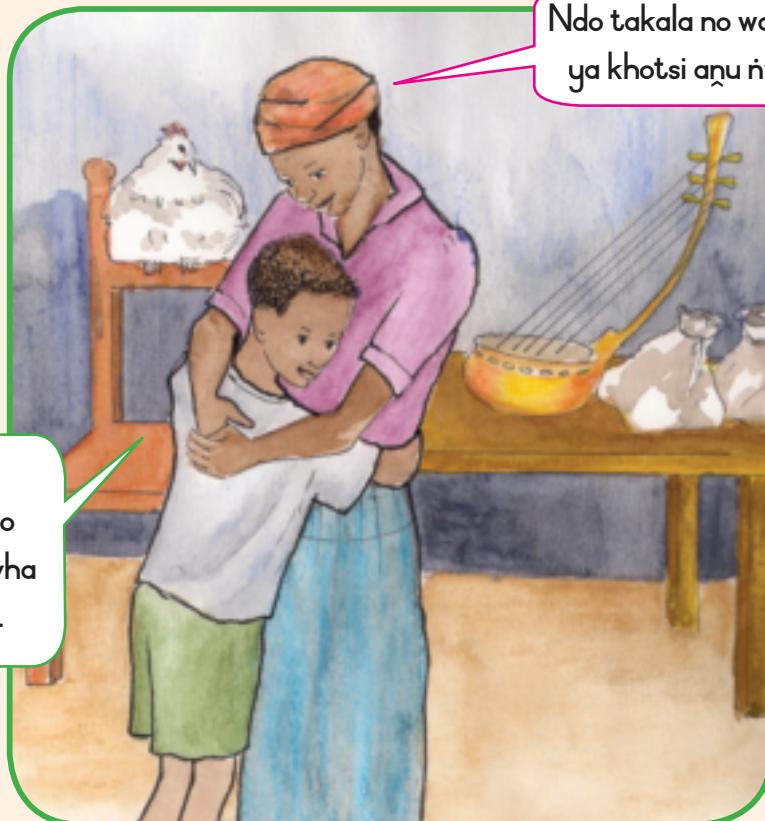
Maluṭa a vhidzelela mme awe.
Vha ḫa na mbado.

Mme awe vha rema tsinde ḫa uḷa muṇawa nga u ḥavhanya nga hune vha nga kona. Musi lilema li sa athu bata Maluṭa, uḷa muṇawa wa mbo di phozhoo fhasi.

Maluṭa na mme
awe vha tshila
vho takala u ya
nga hu sa fheli.

Thero ya 8: Vhutama na u vhavhalelanga

Themo ya 4: Vhege dza 5 - 8

113 Mpho ya ḋuvha ḥa mabebo ḥa Busi 104

U vhala tshiṭori tshi no amba nga ḋuvha ḥa mabebo ḥa Busi.
U vhala khungedzelo ya baisigiri.
U fhindula mbudziso dzo disendekaho nga mañwalwa.

U ḥwala vha mulaedza u re kha garaṭa ya ḋuvha ḥa mabebo ya Busi.

Foniki: (sw, rw, lw, uu).

U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo
U ḥwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ḥewa.

U kopolola maipfi *ndi na nga.*

114 U ḫo renga baisigiri? 106

U rera nga khungedzelo dici re kha radio kana thelevishini.
U ita ḥitambwa ḥa khungedzelo ya thelevishini.
U fhindula mbudziso dici no kwama ḥitambwa ḥa khungedzelo.
U ḥwala mafhungomaitei (nyusi) a vhone vhaṇe.
U ḥebula tshifanyiso tsha baisigiri.

115 Busi u renga baisigiri 108

U vhala tshiṭori tshi no amba nga Busi.
U fhindula mbudziso nngede dici no kwama mañwalwa.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (ng, ḥ, ts, kh).
U kopolola maipfi *nga na sa.*

116 Khonani dza mbiluni lwa tshoṭhe 110

Therisano na khumbulelo ya tshiṭori.
U fhedzisa mapulo a maipfi.
U ḥwala milaedza ya dzikhonani ngomu garaṭani.
U ḥwala magumo a tshiṭori.
U dzudzanya maipfi.

117 Dan u tambarola 112

U vhala tshiṭori tshi no amba nga Dan a tshi tambarola.
U ḥwala mutevhe wa khethedzo ya maipfi.

U fhindula mbudziso dzo disendeka nga mañwalwa.
U ḥwala mafhongo e kha maipfi maambiwa.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (ngw, mb)
U ḥwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ḥewa.
U kopolola maipfi *nga na kwo.*

118 Dan u ḫihuvhadza mulenzhe 114

U nombora zwifanyiso hu tshi sumbedzwa kutevhékanele kwa zwiitei.
U ḥwala fhungo nga tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe
U shumisa khwethedzo ya maipfi.
U livhanya pfanywa.

119 U thusa vhaṇwe 116

U vhala mañwalwa a nganetshelo a no amba nga u thusa vhaṇwe.
U fhindula mbudziso dzo disendeka nga mañwalwa.
U ḥwala mafhongo a no amba nga u thusa vhaṇwe.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (aa, el, bv, ḥw)
U vhala maipfi na u thetshelesa mibvumo.
U kopolola maipfi *ene na riṇe.*

120 Ri ita mini? 118

U ita thiki kha zwine vha ita vha tshi thusa mahayani.
U topola khwethedzo dzone dza maipfi.
U nanga ḥisala ḥone.

121 Ri pembela roṭhe 120

U vhala mañwalwa a nganetshelo a no amba nga u pembela ho fhambananaho
Thabuleitha phindulo dici ko kwama mañwalwa.
U ḥwala mafhongo a no amba nga holodei dzine vha pembela.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (sw, nd, nn̄d, fh)
U vhala maipfi na u thetshelesa mibvumo.
U ḥwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ḥewa.
U kopolola maipfi *kona na yashu.*

122 Ri kha ḫi pembela 122

Therisano na u humbulela zwo disendekaho nga zwifanyiso.
U topola maipfi a nyito.
U longa zwiga mafhungoni.
U livhanya zwifanyiso na kupembelele kwa tshakatshaka.

123 Ḫaṇwaha na ḥwakanī 124

U ḥwala nyito dici ḥwedzi muñwe na muñwe kha khalenda.
U dženisa mađuvha a mabebo kha khalenda.
U vhekanya maipfi a tshi tevhedza mibvumo (uu, aa, io, ae).
U ḥwala mafhongo a tshi shumisa maipfi e a ḥewa.
U kopolola maipfi *riṇe, zwino, uri na vhone.*

124 U ḥwala tshiṭori 126

U fhindula mbudziso dici no kwama ḥwaha muswa.
U nanga na u livhanya kufhelele kwone kwa mafhongo.
U ḥwala mulaedza wa holodei kha garaṭa.

Inwi ni wa tshipentshela 129

Dikishinari (ṭhalusamaipfi) yanga 130

Kha ri vhole

Nga Mugivhela ho vha hu duvha la mabebo la Busi. O fara nwaha wa vhut̄ahe. O vha o takala ngauri malume wawe vho mu fha R50 ya u renga mpho yavhud̄i. Busi na Mat̄odzi vha vhona phositāra i no amba nga baisigiri.

BAISIGIRI YA MAKWEVHO

Inwi vhasidzana, a ni yi tshikoloni nga baisigiri?

Edzisani ni sa athu renga.

Founelani Barbie kha 012 012 0120

Ri khou rengisa basigiri ya u naka ya vhasidzana.

I kha di tou vha ntswantswa.

Nyimele yayo?

- Ndi baisigiri ya vhasidzana ya 55cm.
- I na tshithatha nga phanda, bodelo la madi la pulasitiki na biriki dzi no fara vhukuma.
- I na fureme tshena na sale ya pinki i no tsitswa na u gonyiswa na mananga a re na raba.
- Tshaini ya hone yo thivhedzwa lune na sa do dola oili kha milenzhe.

Kha ri nwale

Fhindulani mbudziso idzi. Nwalani phindulo yanu ngomu thebuluni.

Hu khou rengiswa tshithude?

Ndi nnyi ane a khou tshi rengisa?

Nomboro yawe ndi ifhio?

Itshi tshithu ndi tshiswa?

Deithi:

Kha ri ንwale

ጀwalani mulaedza wa ጽuvha ላ mabebo kha garatxa ya
Busi ya ጽuvha ላ mabebo.

Maipfimadivhiwa

seli
tuwa
khwiñe
ngoho

Handwriting practice lines for the word 'seli'.

Divhamaiipfi

Dzhenisani maipfi zwikhali zwone. Vhalani maipfi ni thetshelese
mibvumo. Ni kone u ንwala mafhungo mavhili buguni yanu ya ndowedzo.

muuluso

swiswi

Iwendo

muumo

rwawa

Iwenzhe

swiswa

vhurwa

swenda

Iwala

rwana

muunda

Handwriting practice lines for the word 'swenda'.

Handwriting practice lines for the word 'Iwala'.

Handwriting practice lines for the word 'rwana'.

Handwriting practice lines for the word 'muunda'.

Kha ri ንwale

Kha ri ንwalulule maipfi aya.

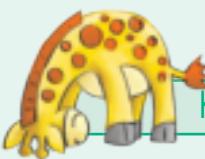
ndi

nga

TEACHER: Sign

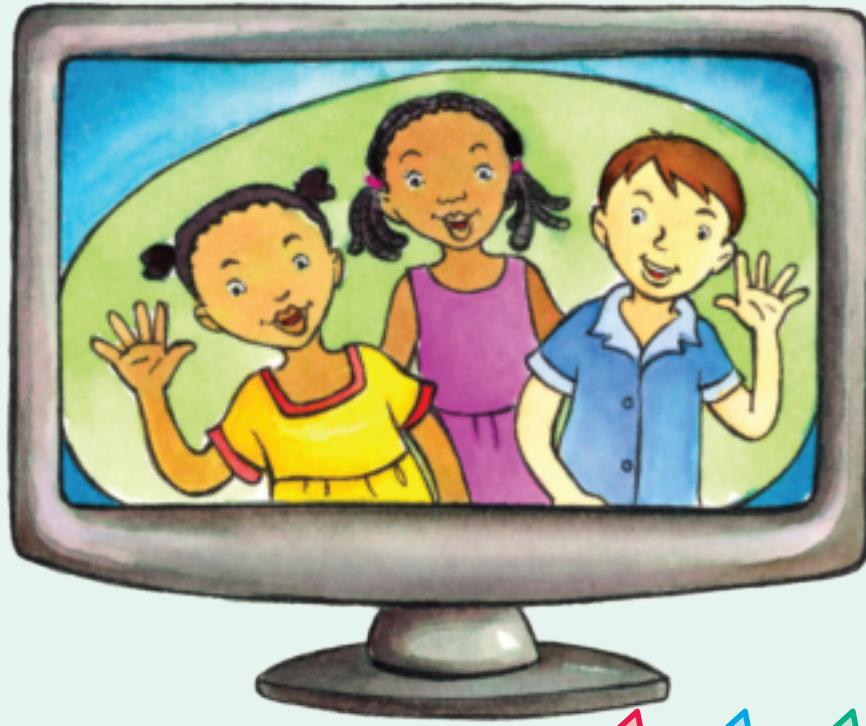
Date

105

Kha ri ite nyito

No no vhuya na vhona kana u pfa khungedzelo dici no takadza kha TV kana kha radio? Dzo vha dici tshi takadza nga mini?
Musi ni kha tshigwada tsha vhoiwe, itani litambwa ja khungedzelo ya TV ya u rengisa baisigiri, kana tshiñwe tshithuvho tshine na nga tshi humbula.

Ni do rengisa mini?

Kha ri ñwale

Vhalani fhungo ñiñwe na ñiñwe ni nange ipfi lo teaho uri ni fhedzise fhungo.

Namusi Busi na Matodzi u/vha vhengeleni ja baisisigiri.

Vhuvhili havho u/vha khou sedza basigiri.

Busi u/vha na R50 ye a fhiwa nga duvha lawe ja mabebo.

Mulovha Busi na Matodzi o/vho vha e/vhe khontsatini ya tshikolo.

Ntakadzeni o/vho vha e/vhe kilaunara khontsatini.

Deithi:

Kha ri nwale

Nwalani mafhungomaitei a inwi muqe a.

Namusi hayani

Namusi tshikoloni

Mulovha hayani

Mulovha tshikoloni

Kha ri diphine

Talani mutalo u tshi bva kha maipfi u tshi ya kha zwipida zwo teaho zwa baisigiri.

mananga

sale

tirapa

biriki

fureme

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri vhole

Busi na Pam vho ya u lavhelesa baisigiri. Babi a ri, "Edzisani ni sa athu **renga**."

Busi a mbo di namela baisigiri.
Ya tuwa nga luvhilo.

Pam na ene a edzisavho.
A amba a ri, "Busi, ndi **vhuṭholini** hafha!"

Fhedzi baisigiri iyi yo vha i R60 zwino Busi o vha o fara R50 fhedzi.

Vhege yo fhiraho Busi o fara nwaha wa vhuṭahe, malume awe vha mu fha R50.

Busi a humela hayani a humbela **khotsi** awe uri vha mu fhe R10 ya u dadzisa. Vha ri khae, "Ndi do ni fha R10, tenda na thoma nga u nthusa ngadeni."

Pam a ri, "Ndi do ni thusa ngadeni, Busi." Nangoho Pam a thusa Busi ngadeni. Vha kumba matari, vha sheledza zwimela."

"Ndo livhuha no nthusa, Pam," hu amba Busi.

"Khonani ndi **khonani**, khonani yanga," hu amba Pam.

Ndi fhalaha Pam na Busi vha tshi tuwa vha ya u renga baisigiri.

Khonani dzi a thusana.

Khonani dzi a thetshelesana.

Khonani dzi a vhavhalelana.

Kha ri nwale

Fhindulani mbudziso idzi. Nwalani phindulo yanu ngomu thebuluni.

Baisigiri yo dura vhugai?

Busi o vha o fara vhugai?

Busi o vha a tshi khou t̄ahalelwa nga vhugai?

Busi o tea uri a ite mini uri a wane tshelede ya u engedza?

Pam o vha e khonani ya mbiluni? Ngani?

Khonani yanu ya mbiluni i ni itela mini?

Divhamaiipi

Dzhenisani maiipi zwikhali zwo teaho. Vhalani maiipi ni thetshelese mibvumo. Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

maranga

muthalavhutsi

khaithi

khavho

hatsi

phathela

kunga

rengavhutholi

khotsi

khonani

Maipfimadivhiwa
vhudzisa
musi
hatsi
tshena

Kha ri nwale

Kha ri nwalulule maiipi aya.

nga

sa

Kha ri nwale

Lavhelesani zwifanyiso izwi. Ambani na khonani yanu nga itshi tshiṭori ni bule uri ni vhona u nga tshi ḋo fhela nga ndilade. Ni kone u dzhenisa mafhungo kha bulo ḥa maipfi ḥa u fhedza ni tshi sumbedza zwine vha tea u ita.

1

Na zwino
Pam, zwi khou
takadzes. Ndo
takala uri na inwi
ni na baisigiri.

Yoo Busi, zwi
difha hani u
tshimbila roṭhe.

Pam,
thetshelesani.
Hu na tshimange
tshi no khou lila.

2

Ee! Vhonani –
mutshila watsho
wo fashwa nga
dirata.

3

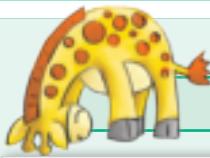
Yowee,
kumange kwa
vhathe wee!

Busi, ri
ite mini
ngakwo?

4

Deithi:

Kha ri ite nayito

Itelani vhavhili vha khonani dzañu dza
mbiluni garača.

Handwriting practice lines for the word 'Kha ri ite nayito'.

Handwriting practice lines for the word 'Ri khonani dza mbiluni'.

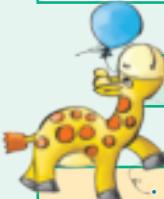

Kha ri ñwale

Pam na Busi vho ita mini nga kula kumangana? Nwalani kufhelele kwa tshitiori.

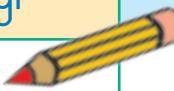

Handwriting practice lines for the word 'Nwalani kufhelele kwa tshitiori'.

Kha ri diphine

Dzudzanyani maipfi aya ni a ñwale zwikhali zwi re nga fhasi. Ni kone
u livhanya maipfi na zwifanyiso.

siriibagi	hihakti	imagnn	laob
baisigiri			
			
mangkue	wbkau	nuðn	uirm

TEACHER: Sign _____ Date _____

117 Dan u tamba bola

Kha ri vhole

Nga Musumbuluwo Dan na Ntakadzeni vho ya phurakhithisini ya bola. Dan a hangwa khokho dzawe hayani. Mugudisi a ri, "Khokho dzanu dzo salafhi? Ni nga si tambe ni si na khokho." Dan a si thetshelese, nga mbilu a ri hunani, a dzhena a tamba. Dan a kora zwikoro zwiraru.

"Yoo, yoo, yoo, ndiwe ngwena! No nndadza," hu vhidzelela Ntakadzeni.

Hu si kale Dan a tshewa mulenzhe. Zwo vha zwi tshi vhavha nga maanda.

"Ndi do ya ngani hayani ngoho?" a tshi khou lila.

"Ni singo vhilahela, ndi do ni thusa," hu amba Ntakadzeni.

Ntakadzeni a laisa Dan kha baisigiri yawe.

Enver a hwala bege ya Dan. Vha isa Dan hayani.

"Mma, ndo vhaisala," hu amba Dan. "Muthu a sa pfi ndinwi. Ni tamba ni songo ambara khokho. Tshelede ya u ya kiliniki i do bvaſhi?" hu amba mme awe.

Kha ri nwale

Nwalani mutevhe wa maipfi o hwetedzwaho a re tshit̄orini itshi.

Muhwetedzo ndi musi maipfi mavhili a tshi hwetedzwa avha lithihi. Dziňwe tsumbo khedzi: dzula ngafhi = dzulafhi, la mini = lani.

Deithi:

Zwino fhindulani mbudziso idzi.

Maipfimadivhiwa

khwi^{ne}
zwo^{the}
gope
pota

Ri zwi dⁱvhā hani uri Dan o tamba zwavhu^di?

Dan o isa hani hayani?

Ndi nnyi muⁿwe we a thusa Dan?

Ntakadzeni na Enver ndi khonani vhukuma dza Dan? Ngani?

Kha ri nwale

Nwalani, vhukati ha zwidevhe, mafhungo e a vhudzwa Dan nga havha vhathe.

Mugudisi	"
Ntakadzeni	"
Mme	"

Divhamapfi

Dzherisani maipfi zwikhali^z zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi muⁿe buguni yanu ya ndowedzo.

tangwa

mbalo

mbula

vhangwa

hangwa

mbokoto

Kha ri nwale

Kha ri nwalulule maipfi aya.

nga

kwo

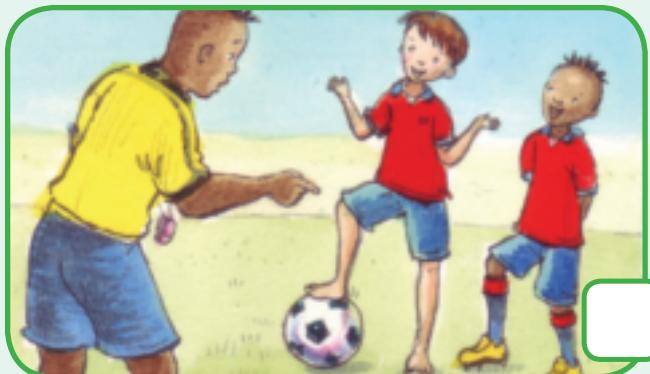
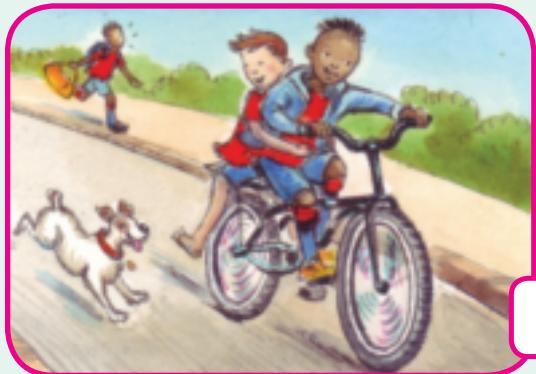
TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Nomborani zwifanyiso izwi ni tshi sumbedza u tovhekana hazwo nga ngona.
Ni kone u nwala fhungo nga tshifanyiso tshiñwe na tshiñwe.

Zwo thoma

Ha ða

Ha tevhela

Tsha u fhedzisela

Kha ri nwale

Talani mutalo ni tshi livhanya maipfi ane a amba zwi no fana.

bvafhi		ndi iwe
ndiwe		vhea ngafhi
ndinwi		ndi inwi
vheafhi		bva ngafhi

nani		toda mini
salafhi		na mini
todani		mu ñivhi
mudi		sala ngafhi

Deithi:

Kha ri nwale

Nwalani muhwetedzo wa maipfi a re na mivhala.

Ndi do renga ngafhi khokho dza bola?

rengafhi

Vha ṭoda mini fhasi ha muri?

U do nwala ngafhi tshunwahaya yawe?

Vha ri sema vha ri: "Vhabva ndi inwi vhana vha fhano"!

Ndo amba nda ri Nyelisani a thi mu divhi.

Kha ri nwale

Talani mutalo u tshi bva kha maipfi a re kha rou ya nt̄ha u tshi
ya kha a re kha rou i re nga fhasi a no amba zwi no fana nao.

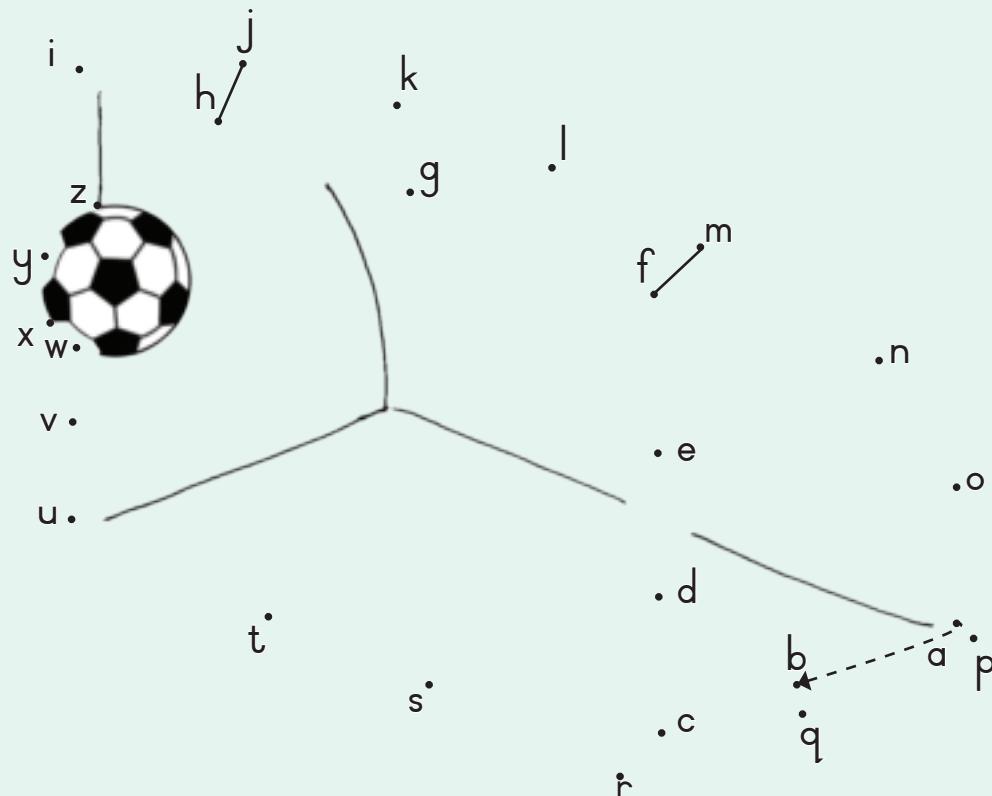

takadza	bvungwi	bada	lala	sedza
edela	gondo	ngomungomu	vhona	seisa

Kha ri diphine

Tumani zwithoma uri
ni vhona tsho oliwaho.

TEACHER: Sign _____ Date _____

Kha ri vhole

Roχhe ri tea u thusa vhan̄we vhatu ḫuvha lin̄we na lin̄we.

Ni a thusa vhan̄we?

Ni thusa vhan̄we nga mini?

Ndi vhonnyi vha no ni thusa?

Vha ni thusa nga mini?

Pam na Peter: ri a thusa
hayani hashu. Ri thusa nga u
tanzwa zwigodelo.

Ntakadzeni nñe: ndi thusa makhulu
wanga. Ndi a vha thusa musi vha tshi
pfuka tshitarata.

Pam na Busi: ri lela zwikaladzi
na zwirathu zwashu.

Dan na Busi: ri thusa ngadeni.
Ri tahula tshene na u sheledza
zwinela.

Deithi:

Kha ri ḥwale

Vhalani tshit̄ori, ni kone u fhindula mbudziso.

Maipfimadihv̄iwa

hai
dina
gaku
done

Ndi nnyi a no thusa makhulu wawe?

Pam na Busi vha thusa kha zwifhio?

Ndi vhonnyi vha no ṭanzwa zwigedelo?

Ndi vhonnyi vha no ṭahula tshene?

Kha ri ḥwale

Ṅwalani mafhungo mavhili a no amba uri ni thusa hani vhañwe vhatu.

Džhamaiſfi

Džhenisani maipfi zwikhalani zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelēse mibvumo.
Ni kone u ḥwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yañu ya ndowedzo.

maalo

rengela

tshibvuvhelo

maano

thuñwa

maanda	shumela	mibvumo	bvuñwa	ambela
				luñwa
				vhubva

Kha ri ḥwale

Ṅwalulani maipfi aya.

ene

mine

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ite nyito

Itani thiki kha zwithu zwine na thusa khazwo.

U thusa kha u ṭanzwa zwigodelo.

U fhufhura buse.

U kunakisa nn̄du.

U swiela.

U lela vhana.

U londota vhalala.

U thusa u bika.

U thusa u londa zwifuwo.

U thusa u ka mad̄i.

U thusa u vhasa mulilo.

U thusa ngadeni.

U thusa u renga mavhengeleni.

Kha ri nwale

Ñwalani muhwetedzo wa maipfi o talelwaho nga fhasi.

ngani

ndiwe

nani

vheafhi

yafhi

Pam na Busi vho ya ngafhi na kumangana?

yafhi

Kumangana kwo fura nga mini?

Ndi iwe we wa shuma ngadeni.

Naa afho muṭani hu na mini?

Busi o vhea ngafhi gamu?

Deithi:

Kha ri nwale

Dzhenisani u kana tshi uri ni fhedzise fhungo.

Tshimange tshanga _____ nt̄ha ha muri. A tshi tsha kona u tsa.

Muri wo lapfesa, _____ fhira na nn̄du.

Ntakadzeni o swika na l̄eri, _____ do tshi tsitsa.

Pam _____ do tika l̄eri uri Ntakadzeni a si we.

Kha ri diphine

Thosani khoini. Ya wa nga t̄hoho, ni tshimbile zwikhala zwivhili ni tshi ya phanda. Arali ya wa nga mutshila, ni humela murahu nga tshikhala tshithihi. Ni tshi swika kha tshiga ni tea u ita zwine tshiga itsho tsha amba.

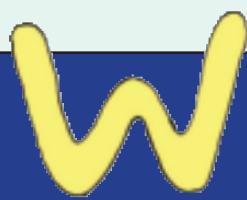
Uthoma

Bulani dzina l̄an̄u.

Tengenedzani
penisela kha munwe.

Bulani ipfi li no
thoma nga w.

Imbani
luimbo.

Tengenedzani
bugu kha
t̄hoho.

7 5 10 1 4
6 2 8 3 9

Vhalani ni tshi ya
murahu u bva kha 10.

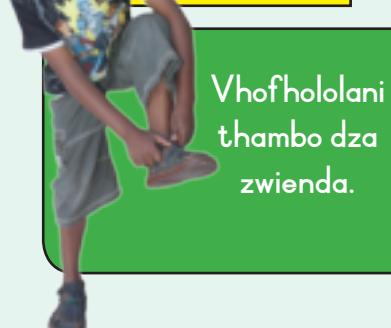
Vhofholani
thambo dza
zwienda.

Imani ni
tshimbidze
zwanda.

Bulani pfifli re na
mubvumo wa sh.

Livuhani
mudededzi
wañu vhe
vha ni funza
zwavhudzi
ngaurali.

Ufhedza

TEACHER: Sign

Date

121 Ri pembela rothe

Kha ri vhale

Vhana lifhasini lothe vha tama u newa zwifhiwa.

Nne ndi pfi Pam.
Ndi na miñwaha ya 8.

Ndi pfi
Ntakadzeni. Ndi
na miñwaha ya 7.

Khiresimusi i do swika zwenezwino. Ri do wana zwifhiwa. Na riñe ri do fha khonani dzashu zwifhiwa. Ri do renga na muri wa khiresimusi. Ri do vhea zwifhiwa fhasi ha uyu muri. Nga Khiresimusi ri do la khekhe na malegere.

Ndi pfi Sheroni.
Ndi na miñwaha ya 10.

Ndi pfi Selwyn.
Ndi na miñwaha ya 9.

Hanukkah i do swika zwenenizwino. Hu do vha na zwiliwa zwinzhi. Ri takalela u la panekuku na dounati. Ri a takalela u wana zwifhiwa.

Diwali i do swika zwenenizwino. Ri do newa mabogisi a malegere na nduhu. Ri do nakisa nndu yashu ra thuthubisi khirikhethé.

Ndi pfi Fatima. Ndi
na miñwaha ya 8.

Ndi pfi Enver. Ndi
na miñwaha ya 11.

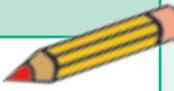
Eidi i do swika zwenenizwino. Ngavhe ri tshi wana zwifhiwa zwinzhi. Khonani dzashu na dzone ri a dzi fha zwifhiwa. Hu vha hu na malegere manzhi a u la.

Deithi:

Kha ri nwale

Dzhenisani dzina ja nwana muñwe na muñwe nga vhudalo, ni fhedzise thebulu.

Dzina	Miñwaha	Hilodei	Vha ño ja mini?	Vha ño fhiwa zwifhiwa?
Pam	8	Khiresimusi	Malegere na khekhe	Ee

Ni ño pembelela holodei ifhio? Ni ño pembelela nga ndilade?

Divhamaiipfi

Dzhenisani maipfi zwikalani zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo. Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi muñe buguni yanu ya ndowedzo.

swara

ndala

zwifhalo

nndifhela

zwifhinga

nnda

ndivho

swura

Maipfimadivhiwa

tuwa
dala
nnzhi
kokodza

swika	nduhu	nndu	zwifhiwa

Kha ri nwale

Kha ri nwalulule maipfi aya.

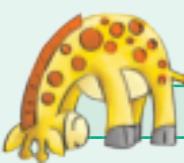
kona

yashu

TEACHER: Sign

Date

Ri kha di pembela

Kha ri ite nyito

Ambani na khonani dzanu nga zwine zwa khou bvelela tshifanyisoni itshi.

Hu thoma

Ha tevhela

Maipfi a nyito

Kha ri nwale

Tangedzelani dzina ni talele nga fhasi ipfi la nyito line la ri vhudza uri muthu u ita zwifhio.

Enver u tamba khirikhethé.

Sharon u vhala bugu khulukhulu.

Ntakadzeni u gidima mbambe.

Mandu u bambela tshikolo tshi tshi bva.

Pam u tamba netibolo.

Fatima u gidimela bisi.

Busi u namela baisigiri yawe.

Deithi:

Pulane dzanga dza n' wakani

Kha ri nwale

Kha ri nwalulule maipfi aya.

U do vha u nwaha ufhio?

Ni na pulane dzifhio dza nwaha muswa?

Kha ri nwale

Livhanyani fhungo li re tshibogisini tshidala na li re tshibogisini tsha lutombo.

Ndau yo zwima zwi^liwa.

Tshimange tsha gonya muri.

Mutukana o raha bola nga shotho.

Vhana vho tambisa metshisi.

Ro baka khekhe nga Mugivhela.

Yo vha i tshi khou na.

Nda dzhia tshisambre ni.

Lo vha li duvha la mabebo la Mukundi.

Zwipuka zwi^luku zwa shavha.

Bola yo pwasha fasitere la tshikolo.

Busi a difhis a minwe.

Ntakadzeni a dzhia leri.

TEACHER: Sign

Date

123

123 Nānwaḥa na ḥwakani

Themo ya 4 – Vhege dza 7–8

	Kha ri vhale	Dzhenisani zwe na ita kha miwedzi yo fhambananaho nānwaḥa.				
						
	Phando	Luhuhi	Thafamuhwe	Lambamai		
						
	Shundunthule	Fulwi	Fulwana	Thangule		
	Khubvumedzi	Tshimedzi	Lara	Nyendavhusiku		

Nānwaḥa a ro ngo dzula fhasi. Ro tamba mitambo. Ro ita tshuñwahaya dzashu. Ro vhavhalela vhañwe vhathu. Ro wana khonani ntswa. Ro londa zwifuwo zwashu. Ro guda nga mutsho na khalañwaha. Ro ḫivhana sa vhathu.

Kha ri ḥwale

Zwino dzhenisani madzina a miwedzi miñ. Ni ḥwale uri no ita mini ḥwedzi muñwe na muñwe.

1	
2	

Deithi:

3	
4	
5	
6	

Kha ri nwale

Fhindulani mbudziso idzi.

Ndi nwedzi ufhio uno?

Nwalani zwine na do ita uno nwedzi.

Dvhamaipfi

Dzhenisani maipfi zwikhali zwo teaho. Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u nwala mafhungo mavhili a inwi mu ne buguni yanu ya ndowedzo.

muunda

maanda

miomva

maedza

miondo

maele

maanga

muungo

muumo	maano	miora	maembe

Maipfimadivhiwa

vhala
tshanga
imba
tshina

Kha ri nwale

Kha ri nwalulule maipfi aya.

mine

zwino

uni

vhona

TEACHER: Sign

Date

Kha ri ñwale

Ambani na khonani yanu nga tshitɔri tshine na do ñwala.
Ni kone u ñwala mihumbulo yanu kha siatari ili.

Pulané ya tshitɔri
tshanga.

Vhaanewa na
fhethuvhupo

Mathomo

Ndi vho nnyi vha re tshitɔrini?

Tshitɔri tshi bvelela ngafhi?

Tshitɔri tshi bvelela lini?

Hu itea mini mathomoni a tshitɔri?

Hu itea mini kha mutumbu wa tshitɔri?

Mutumbu

Magumo

Tshitɔri tshi fhela nga ndilade?

KHAVARA YA MURAHU

MUŃWALI NDI NNYI?

Nwalani dzina ḥanu.

Mińwaha yanu.

Hune na dzula hone.

8

KHAVARA

Olani tshifanyiso hafha.

Nwalani dzina ḥa bugu hafha.

Nwalani dzina ḥanu (ndi inwi muńwali).

1

LIGA la 4: gerani kha mutalo nga murahu ha musi no so tlepulara bugu yanu

LIGA la 1: petari kha mutalo wa zwithoma

5

4

Isani tshifto ri tsahanu phandā hafha.

Nwalani mutumbu wa tshifto ri tsahanu hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Thomani u እውላ tshitor tshanu hafha.

Fhedzisan tshitor tshanu.

2

7

3

9

Isani tshitor tshanu phanđa hafha.

Nwalaní urí hu bvelela miní magumoni a tshitor tshanu.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Inwi ni wa tshipentshela.

Muvhili wanu wothe
ndi wa tshipentshela.

Muvhili wanu ndi wanu!

A HUNA
MUTHU
o teaho u
kwama
vhudzimu
hañu.

Arali muñwe muthu a nga kwama
vhudzimu hañu, vhudzani vhañwe.

Arali muñwe muthu a nga ni
itisa zwithu zwine ni si zwi fune,
vhudzani vhañwe.

Hune na nga founela hone
ni tshi toda thuso:

Child Line: 0800 05 55 55

Life Line: 0861 322 322

SAPS Crime Stop: 086 00 10111

Nomboro ya shishi ya SAPS: 10111

Nomboro ya Vha Tsireledzo ya Vhana:
012 393 2359/2362/2363

Dikishinari yanga

A a

B b

C c

D d

E e

F f

G g

H h

I i

J j

K k

L l

M m

N n

O o

P p

Q q

R r

S s

T t

U u

V v

W w

X x

Y y